

autor in

magazín OSA nejen pro autory

03/2021

**Novela autorského
zákona – náhradní
odměny**

strana 6

**16. Výroční ceny
OSA – ocenění
autoři**

strana 10

**Lenka Dusilová –
Neodvracet zrak
ani od těžších věcí**

strana 48

AUTOR IN VYCHÁZÍ
OD ROKU 2009

POSTAVTE SE ZA SVÁ PRÁVA

Novela autorského zákona
míří do Sněmovny

Ministerstvo kultury předložilo vládě **novelu autorského zákona**, která zavádí **dvě směrnice EU** (o autorském právu na jednotném digitálním trhu a tzv. OnlineSatCab) do tuzemského práva.

Jejím **cílem je upravit prostředí jednotného digitálního trhu**, zajistit ochranu a licencování autorských práv na internetu, zajistit spravedlivou odměnu pro autory a snížit zisky internetových platforem tvůrců obsahu, se kterým pracují.

Vláda návrh schválila 21. června 2021 a předložila jej Sněmovně.

Lhůta pro zavedení dvou evropských směrnic však uplynula již 7. června 2021.

Je velmi pravděpodobné, že **práva autorů budou čelit snaze o jejich okleštění** nebo vytvoření šedé zóny, kde bude možné kličkovat mezi paragrafy. **Hrozí, že autoři přijdou o významnou část autorských odměn**, pokud projdou chystané návrhy různých poslanců, kteří projednávání novely budou chtít zneužít ke svému zviditelnění před podzimními volbami. Tyto tendence prosazuje například Pirátská strana nebo SPD, jejichž zástupci dlouhodobě otevřeně pohrdají autorskými právy.

Sledujte aktuální dění na webu:

www.osa.cz/novela

Úvodní slovo

Vážené kolegyně,
vážení kolegové,

jak jste si zajisté povšimli, v posledních osmi měsících se již podruhé změnil pisatel úvodního slova. Stručné vysvětlení: na návrh dozorčí rady, v souvislosti s vážným onemocněním dosavadního předsedy DR OSA Luboše Andršty, jsem přijal kandidaturu na tento post a na řádném zasedání DR dne 20. dubna jsem byl do této funkce zvolen. Přijetí kandidatury jsem učinil po překonání osobních pochybností a v hluboké úctě k váženému kolegovi Luboši Andrštovi, který, jak již bylo uvedeno, z vážných zdravotních důvodů nemůže k mé lítosti ve své funkci pokračovat. Těžiště své činnosti v DR OSA spatřuji především v podporování vstřícné spolupráce mezi jednotlivými profesními skupinami a v nikdy nekončícím úsilí o hájení autorských a vydavatelských práv.

Připomeňme si nyní stručným výběrem, čím vším naše společnost a s ní i Ochranný svaz autorský v covidovém období prošly.

- Po letním poklesu případů se od října 2020 rozběhla druhá vlna covidové epidemie, která opět souvisela s uzavíráním kulturních aktivit. Po takřka roce „života“ s touto epidemií a po krátkém částečném uvolnění restriktivních opatření před Vánoci 2020 se začaly objevovat zprávy o nové mutaci viru. Ministerstvo kultury připravilo a posléze vyhlásilo výzvu COVID – Kultura 3. Jednorázová finanční podpora navázala

na COVID – Kultura 2 a pokryla období od 1. 2. 2021 do 31. 3. 2021. V rámci programu COVID – Kultura 3 se podařilo prosadit, že do této podpory byli též zařazeni kolektivní správci, a mohli tak žádat o podporu na úhradu alespoň části vynaložených fixních nákladů. Tato kompenzace by měla částečně pokrýt ztráty kolektivních správců z poklesu inkasa. Ochranný svaz autorský hledal a hledá další možnosti, jak pomoci hudebním autorům, kteří jsou přímo zasaženi zákazem provozování živého umění z důvodu vládních opatření souvisejících s rozvíjením se třetí vlnou covidu.

- V dalších měsících (únor–duben) se bohužel velmi výrazně zhoršila epidemiologická situace, a i když 12. 4. 2021 skončil v ČR nouzový stav, pro živé umění se stále nic nezměnilo.
- Vzhledem k nejisté situaci dozorčí rada rozhodla, že valné shromáždění 2021 (naplánované na 24. 5.) se bude, obdobně jako v roce 2020, konat distančně formou per rollam. Rovněž předávání Výročních cen OSA dne 3. 6. 2021 (ve vršovickém divadle Vzlet) se událo bez přítomnosti diváků. Udílení cen bylo letos koncipováno jako stříhový pořad ve virtuálním studiu.
- Zhruba od poloviny května se začala situace postupně zlepšovat, což bylo přibližně od června provázeno postupným (avšak nikoliv úplným) rozvolňováním epidemiologických opatření.
- Mimo covidová opatření vláda 21. 6. 2021 schválila návrh novely autorského zákona, který do českého práva

zavádí dvě směrnice Evropské unie. Jedním z cílů je posílení ochrany práv autorů a umělců v prostředí internetu, a tím i možnost licencování jejich autorských práv za spravedlivějších podmínek. Dále bude návrh zákona projednáván Poslanecká sněmovna.

Ivan Kurz, předseda dozorčí rady OSA

Zde je třeba počítat s možnými komplikacemi a připravit se na obrannou argumentaci.

- Z hlediska epidemiologického se v současném období počet nových případů covidu opět mírně navýšil (nyní došlo k určité stagnaci). Držme si palce, aby nenastala další nálezová vlna a s ní související opětovné uzavírání uměleckých produkcí.

Celá výše popisovaná skutečnost se pochopitelně odrazila v ekonomické situaci OSA. Příjmy z živých koncertů se zcela zastavily, takzvané neadresné příjmy (restaurace, obchody, provozovny služeb, hotelové pokoje) klesly cca na 50 %. Naproti tomu se navýšily příjmy ze segmentu internetu (o 57 %) a televizního vysílání (zde je však třeba započítat zpětné narovnání za minulá období). V průměru došlo za rok 2020 k poklesu vyplacených honorářů „pouze“ o cca 30 %. Je však nutno mít na paměti, že některé části honorářů byly vyplaceny ještě za rok 2019, který patřil mezi léta nejúspěšnější.

V návaznosti na současnou nelehkou situaci učinilo představenstvo OSA ve spolupráci s dozorčí radou řadu kroků pro podporu autorů a uživatelů hudby. Uvedme některé z nich:

- Vyplacení mimořádné jednorázové finanční podpory (z fondu podpory hudební tvorby) autorům, kteří jsou zastupováni OSA alespoň po

dobu tří let (od roku 2017) a jejichž příjem z koncertní činnosti alespoň v jednom roce dosáhl částky nejméně 20 000 Kč. Podpora se pohybuje v rozmezí 5 000 – 30 000 Kč.

- Odpuštění (na základě žádosti) licenčních poplatků všem, kteří v důsledku krize museli zavřít své obchody, kadeřnictví, hotely, restaurace apod. (v souladu s platnými stanovami, rozúčtovacím řádem a ostatními závaznými dokumenty). Na jaře loňského roku bylo toto odpuštění licenčních poplatků realizováno i za období každého započatého měsíce, přestože některé provozovny po celý měsíc uzavřeny nebyly.
- Nabídka možnosti vrácení již uhrazené autorské odměny nebo domluva slevy na rok 2021, popř. odklad splatnosti neuhrazených faktur nebo možnost uzavření splátkového kalendáře.
- Apelace na česká rádia, aby hrála více české hudby, a byl tak dán větší prostor nové domácí tvorbě (což pochopitelně přináší více odměn pro české autory).
- Vytvoření speciálních balíčků k pořádání hudebních produkcí v účelem restartu společenského a kulturního života v obcích ve spolupráci se Sdružením místních samospráv.

Toto je pouze několik příkladů úsilí o pomoc české hudební kultuře a projevení vzájemné solidarity ve vztahu

k pořadatelům hudebních produkcí i k uživatelům hudby v rámci podnikatelské činnosti.

Vzdor všem uvedeným konkrétním skutečnostem jsem nenapravitelný optimista a věřím, že OSA všechny své členy a zastupované skutečně ochrání a bude schopen jim poskytnout životní jistotu a velký smysl činnosti v hudební oblasti naší kultury. Přijetí tvůrčí skromnosti, potřeby služby a pomoci i přijetí určité oběti mohou naší kultuře dát nový a čistší rozměr. Stalo se smutnou skutečností naší doby, že zmaterializovaný svět nemá sluchu pro uvědomění si reality mimo trojrozměrný prostor. Ale citlivější jedinci o tom nikdy nepochybovali. Mají totiž své konkrétní zkušenosti a je těžké přesvědčit o neexistenci moře člověka, který se v něm koupe. Tedy celkovou kultivaci spojenou s pevnou pracovní kázní a prací na sobě samém, to vše vidím jako jednu z nejdůležitějších věcí pro skladatele, a nejen pro ně!

Dovoluji si uzavřít přáním pevného zdraví. Nechť se setkáváte s kladnými a dobrými úmysly, provází vás láska a pravda, máte vše potřebné pro denní život a jste osvobozeni od problémů a nedostatků.

Ivan Kurz
předseda dozorčí rady OSA

Obsah

3 úvodní slovo

5 obsah

6 zprávy z OSA

- 6 Novela autorského zákona Náhradní odměny neboli „poplatky“ z prázdných médií
- 8 Vítězkou soutěže OSA o nejlepší jazzovou skladbu mladých autorů 2021 se stala Nikol Bóková
- 11 Zlatou cenu OSA si odnesl Ondřej Soukup, Marek Ztracený získal titul Nejúspěšnější textař a skladatel populární hudby
- 15 Zlatá cena OSA, Zlatý fond OSA – autor, Zlatý fond OSA – skladba
- 16 Cena za propagaci a šíření české hudby, Populární skladba roku, Nejúspěšnější skladatel populární hudby a Nejúspěšnější textař
- 17 Nejúspěšnější skladatel vážné hudby, Vážná skladba roku, Nejúspěšnější nakladatel
- 18 Nejúspěšnější mladý autor populární hudby, Nejúspěšnější mladý autor vážné hudby, Nejúspěšnější autor vážné hudby v zahraničí
- 19 Nejúspěšnější autor populární hudby v zahraničí, Koncert roku
- 20 Soňa Vetchá: „Baví mě experimentovat“
- 21 Petr Lexa: „Skládání mi otevřelo nový svět“
- 22 články a rozhovory
  - 22 Ondřej Soukup: „Jsem pořád jen malé dítě, které si hraje s bábovičkami“
  - 26 Jaroslav Samson Lenk: „Hlava se naučila skládat podvědomě“
  - 30 Rytíř naší populární hudby

- 34 Kvóty versus sloboda
- 37 Pohled do zákulisí – Jarda Hudec: „První ceny Žebřík měly podobu dlažební kostky“
- 40 Ladislav Vostárek: „Textař musí dosáhnout souznění s interpretem“
- 44 Paralelní pop jménem rap
- 49 Lenka Dusilová: „Neodvracet zrak ani od těžších věcí“
- 56 Moje cesta k natáčení videoklipů Jordan Haj: „S Givinarem Křížem máme čuch na to, obklopit se většími profesionály, než jsme my“
- 61 Muzika v obrazech – Jan Šilpoch
- 64 Ohlédnutí za Vokalízou
- 67 Dobyli svět – Jaromír Vejvoda „Škoda lásky lálala do námořnictva a budila astronauty“
- 70 Jak se učí mít rád hudbu
- 72 Jan Vodňanský, showman
- 74 šuplíky textařů
- 75 nástěnka
- 77 kulturní přehled
  - 77 Nová CD
  - 79 Filmové premiéry
  - 80 Nové knihy
- 81 vzpomínáme
  - 81 Opustili nás
- 82 závěrník
  - 82 Kam nasměrovat právo na internetu po volbách

Magazín OSA
Číslo 03/2021
Obálka: Lenka Dusilová
Fotografie: Roman Černý

Magazín Autor in vydává OSA – Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s., Čs. armády 20, 160 56 Praha 6, oddělení PR a komunikace, telefon: 220 315 121, e-mail: komunikace@osa.cz
Registrace MK ČR E 19237 / Náklad 8 170 výtisků, místo vydání Praha
Redakce si vyhrazuje právo upravovat a kráti příspěvky. Děkujeme za pochopení / Toto číslo vyšlo dne 17. 9. 2021.
Redakce: Šárka Chomoutová / Redakční rada: Jan Krůta, Zdeněk Nedvěd (předseda), Michal Prokop, Tomáš Roreček
Koncept, design a sazba: Jiří Troskov / Korektury: Petra Helikarová
Vychází již od roku 2009

Novela autorského zákona

Náhradní odměny neboli „poplatky“ z prázdných médií

Pro další díl našeho seriálu o autorském právu jsme záměrně pro toto číslo, které vychází krátce před podzimními volbami do Poslanecké sněmovny, vybrali téma, které ve společnosti jitrí emoce a spouští lavinu vášnivých diskusí. Po „poplatcích“, resp. autorských odměnách za hudbu v hospodách, u kadeřnic a v obchodech otevíráme další citlivé téma, kterým jsou náhradní odměny, chcete-li poplatky, z prázdných nosičů, jako jsou paměťové karty, harddisky, flashdisky, dříve hodně používaná prázdná CD či DVD, ale také „chytré“ mobilní telefony, tablety nebo počítače.

Účastníci vášnivých debat na sociálních sítích nebo internetu tyto poplatky zcela nesprávně označují za presumpci viny. Přestože se proti těmto poplatkům nejvíce ozývají právě piráti, tedy ti, kteří stahují hudbu a filmy z nelegálních zdrojů, nebo je dokonce na taková úložiska sami nahrávají, v žádném případě se nejedná o poplatek za krádež nebo protiprávní chování jednotlivce. Snad se mi podaří alespoň částečně objasnit, proč tyto poplatky existují a k čemu slouží.

PROČ MUSÍME TYTO POPLATKY PLATIT A K ČEMU SLOUŽÍ?

Dle litery autorského zákona se jedná o „právo (autora či jiného nositele práv) na odměnu v souvislosti s rozmnožováním díla pro osobní potřebu“. Jinými slovy, kdokoliv z nás si může udělat kopii, nebo dokonce neomezené množství kopií svého oblíbeného filmu nebo alba své oblíbené kapely a nepotřebuje k tomu souhlas žádného autora, umělce nebo snad kolektivního správce. Kopie smíme pořizovat pro sebe nebo například rodinné příslušníky.

Když budu chtít další rohlík, musím si ho koupit. Když si budu chtít udělat kopii alba The Wall od skupiny Pink Floyd pro svého sourozence, do auta nebo na chalupu, nemusím si kupovat nový originál, prostě si ho mohu vypálit na prázdné CD nebo nahrát do počítače. A nepotřebuji k tomu souhlas ani kapely, ani autorů a ani nahrávací společnosti. Poplatek neboli náhradní odměna v rozumné míře kompenzuje tuto újmu umělcům a výrobcům.

Při současné úrovni a dostupnosti moderních reprodukčních technologií lze dokonce říci, že každá kopie bude mít zvukovou kvalitu originálu. Ke ztrátě kvality zvuku tak nedochází ani u třetí nebo další kopie, na rozdíl od toho, když se v 80. letech pořizovaly kopie nahrávek na magnetofonové pásky.

KDO TYTO POPLATKY PLATÍ A KOMU?

Poplatek platí ten, kdo prázdné nosiče nebo vybrané přístroje vyrobí nebo doveze do České republiky. Poplatek neplatí přímo samotný zákazník, byť tento

náklad výrobce či dovozce promítne do ceny výrobku v obchodě.

Systém tzv. náhradních odměn je od roku 1990 součástí českého autorského zákona a v současné době je praktikován v různých modifikacích naprostou většinou států Evropské unie i v řadě dalších zemí napříč kontinenty, viz studie BIEM (11/23/20 – 2020 Global Private Copying Study).

Výše poplatku je stanovena paušálně nebo procentem z ceny dováženého zboží. Konkrétní výše je určena vyhláškou Ministerstva kultury a kolektivní správci ji nemohou sami o své vůli měnit. Výše takového poplatku je zpravidla symbolická ke kapacitě médií či technologickým možnostem přístrojů kopírovat hudbu a filmy. Proto je aplikována prakticky na všechny média a přístroje, které každý z nás používá k soukromému užití, protože je fakticky nemožné sledovat a kontrolovat každé jednotlivé zkopírování nebo stažení písničky či filmu.

Nárok na odměnu mají autoři (skladatelé, textaři, režiséři, scenáristé, kameramani apod.), výkonní umělci nebo výrobci. Jinými slovy, poplatky se dle

autorského zákona platí kolektivním správcům OSA (za všechny autorské profese) a INTERGRAM (za výkonné umělce a výrobce). OSA následně vyplatí poměrnou část kolektivním správcům DILIA, OOA-S a OAZA. OSA nevybírá poplatky z kopírek nebo tiskáren, jak se občas veřejnost mylně domnívá. Tyto poplatky vybírají pouze kolektivní správci DILIA a OOA-S.

CO SE S TĚMITO POPLATKY DĚJE V OSA?

Vybrané odměny vyplácíme autorům a nakladatelům jako tzv. neadresné příjmy. Základem pro výpočet konkrétní odměny jsou výdělky autora nebo nakladatele ze stahování, streamování nebo z prodeje nosičů (CD, vinylů apod.) za předchozí 2 kalendářní roky (dle rozúčtovacího řádu čl. 5. 9. a 5. 10., str. 22).

DOPADY ZRUŠENÍ NÁHRADNÍCH ODMĚN

Pirátská strana dlouhodobě navrhuje tyto poplatky, které nazývá „výpalným“, zrušit. Zrušení poplatků by šlo nejen proti evropskému právu, ale mělo by zásadní dopad na honoráře umělců, zejména pak autorů, jejichž příjmy jsou přímo závislé na prodeji hudby. S ohledem na novou mezinárodní licenční praxi on-line služeb jako Spotify nebo YouTube většina těchto prostředků putuje do kapes českých autorů. Tedy snaha zrušit tyto poplatky znamená doslova okrást české umělce o významnou část jejich příjmů. Za kompenzaci náhradní odměny rozhodně nelze považovat např. snížení DPH na kulturní statky, jak navrhuje pirátská strana. Mezi DPH a příjmy autora neexistuje žádný přímý vztah. Argumentace, že snížením DPH klesnou ceny autorských děl, a tím se zvýší jejich

prodej, je naprosto lichá. Zkušenosti z jiných oborů ukazují, že zákazníkům žádný takový zásah pozitivně v podobě nižší ceny výrobků nepřinesl. Rozdíl si většinou rozdělí dodavatel a prodejce, cena pro zákazníka zůstává stejná. Ponechme stranou, že by kopírování pro osobní potřebu financovaly i právnické osoby, které ovšem dle platného práva takto kopírovat většinu děl nemohou.

To, že si dneska mohu pořídit kopii například alba The Wall od skupiny Pink Floyd pro moji osobní potřebu nebo pro mého sourozence, je podmíněno zákonem kompenzací umělcům, tj. v podobě náhradní odměny. Pokud by parlament schválil zrušení těchto poplatků, bylo by jakékoli rozmnožování pro osobní potřebu protiprávním chováním každého z nás, a naopak by taková změna zákona vedla ke kriminalizaci jednotlivců. A to si rozhodně nikdo z umělců ani kolektivních správců nepřeje. ☒

PŘÍKLADY SAZEB ODMĚN Z NEJPOUŽÍVANĚJŠÍCH MÉDIÍ

(Odměna je pro všechny nositele práv, tj. pro všechny kolektivní správce dohromady a je osvobozena od DPH)

CD všech formátů bez možnosti přepisování
0,40 Kč

Flashdisky, tablety nebo chytré telefony: platí se odměna
1,50 Kč
za každý započatý 1 GB kapacity,
nejvýše však 90 Kč.

CD všech formátů s možností přepisování
2 Kč

DVD všech formátů bez možnosti přepisování a ostatních nepřepisovatelných optických nosičů
1 Kč

Externí harddisky: platí se odměna
0,15 Kč
za každý započatý 1 GB kapacity, nepřesahuje-li kapacita 1 TB.
Přesahuje-li kapacita 1 TB, platí se odměna 150 Kč a dále 0,10 Kč za každý započatý 1 GB kapacity přesahující kapacitu 1 TB.

DVD všech formátů s možností přepisování a ostatních přepisovatelných optických nosičů
5 Kč

Vítězkou soutěže OSA o nejlepší jazzovou skladbu mladých autorů 2021 se stala Nikol Bóková

Ochranný svaz autorský pro práva k dílům hudebním, z. s., (OSA) ve spolupráci s Bohemia JazzFestem vyhlásil již podvanácté soutěž o nejlepší jazzovou skladbu mladého autora do 35 let. Vítězkou se stala klavíristka a hudební skladatelka klasické hudby a jazzu Nikol Bóková se skladbou Prometheus. Kromě ocenění si odnesla také šek v hodnotě 40 000 Kč, který daroval OSA.

Nikol Bóková převzala ocenění za nejlepší jazzovou skladbu mladého autora do 35 let z rukou zakladatele Bohemia JazzFestu Rudyho Linky na slavnostním předání, které se konalo 16. července 2021 v prostorách Vrtbovské zahrady

na Malé Straně v Praze. Odborná porota, složená ze zástupců OSA i festivalu, vybírala z 11 přihlášených skladeb.

„Vřelá zpětná vazba je pro umělce něco takového, jako když mu přihodíte do krbu polínko. Hřeje to. A umělec je v takovou chvíli moc rád, že nemusel do sklepa pro motivaci sám. Děkuji za Promethea. Moc si tohoto ocenění titulní skladby alba vážím,“ uvedla ke své výhře Nikol Bóková.

Odměnu 40 000 Kč získává vítěz soutěže z fondu OSA určeného na podporu tvorby mladých umělců. „Dlouhodobě podporujeme mladé talentované autory a autorky, kteří nás obohacují svojí novou hudební tvorbou okysličující naši kulturu, prostřednictvím grantového programu Partnerství OSA. Kultura je otiskem i zrcadlem jedinečnosti národa a přitom je velmi křehká a snadno zranitelná, jak nám ukázaly poslední měsíce poznamenané pandemií covidu-19. Proto si zaslouží velkou péči ze strany nás všech, v současné době možná více než kdy dříve,“ řekl Roman Strejček, předseda představenstva OSA.

O vítězi soutěže rozhoduje každoročně odborná porota, která se skládá ze zástupců obou organizací. Součástí bývá vždy také vítěz předchozího ročníku. Letos v porotě zasedli Jan Hála, Rudy Linka, Ondřej Soukup, Milan Svoboda a loňská vítězka Štěpánka Balcarová.

Bohemia JazzFest založil v roce 2005 uznávaný jazzový kytarista Rudy Linka, který chtěl představit a propagovat

špičkový světový jazz v České republice, a tento festival se stal v krátkém čase jedním z největších letních jazzových hudebních festivalů v Evropě.

Prometheus zachycuje silný prožitek Nikol Bókové

K nahrávce Prometheus přizvala i úspěšné jazzové hudebníky Davida Dorůžku, Jaromíra Honzáka a Radka Baboráka. V rozhovoru s Nikol vám prozradíme, jak s výhrou naloží i jaké má další hudební plány.

Překvapila vás výhra v této soutěži?
Překvapila!

Jak jste se o soutěži dozvěděla?
V červnových Novinkách z OSA, které mi pravidelně chodí na mail, jsem si rozklikla odkaz o soutěži a impulzivně jsem přihlásila Promethea.

Vítězná skladba je plná silných emocí. Vybavíte si, co vás k jejímu napsání inspirovalo?

Po natáčení alba Prometheus v Sono Records, zleva: Jaromír Honzák, Michał Wierzgoń, David Dorůžka, Radek Baborák, Nikol Bóková, foto: Jan Vala

Nikol Bóková

je multižánrová hudebnice. Přestože se zaměřuje zejména na interpretaci klasické hudby, je také mimořádnou autorkou vlastní, jedinečné hudby. Ve své tvorbě kombinuje prvky jazzu, klasické hudby, pop-music a minimalismu.

Nikol vydala již tři alba – debutové album INNER PLACE, UNRAVEL a poslední PROMETHEUS, jež vyšlo v květnu 2021, necelý rok po vydání UNRAVEL.

Kromě skladby se Nikol věnuje sólové kariéře pianistky, vystupuje s předními českými orchestry, provádí sólové recitály u nás i v zahraničí a nahrává klasičkou hudbu pro Český rozhlas.

Ve spolupráci s vizuálním umělcem Janem Valou vytvořila projekt CATAPLASM, v němž kombinuje svět klasické hudby s vlastní tvorbou, filmově zpracovává hudební témata, vytváří unikátní lekce klavíru pro začátečníky, videoklipy a audiovizuální projekty, ve kterých umožňuje posluchačům nahlédnout do hudebního světa.

Na moment, který mě inspiroval ke vzniku této skladby, nikdy nezapomenu. Je do mě silně vrytý. Nemusím si ho vybavovat, protože je mou nesmazatelnou součástí. Říkám moment, zároveň se ale jedná o prožitek několika hodin života, které však obsahem zaplnily mnohem více času, než kolik stihnou hodinové ručičky.

Skladba začíná večer, nečekanou, tíživou, těžko uchopitelnou zprávou. Prochází mnohým až do momentu, kdy pro mě v noci před usnutím táta shodil hvězdu, na kterou jsem, stojíc pod ním, čekala.

Finanční odměna 40 000 Kč, která se s výhrou pojí, má podpořit vaši další hudební tvorbu. Už víte, jak tuto částku využijete?

Existuje hudba, respektive její střípky, kterou jsem začala tvořit těsně před započítím práce na Prometheovi. Tu jsem pro sílu Promethea uskladnila, zároveň jsem na ni ale nepřestala myslet, a proto ji teď znovu rozdmýchávám k životu. Zároveň se objevují i myšlenky zcela nové, které si získávají mou

pozornost. Taková výhra je radost, ať už je brána v podobě radosti z vřelé zpětné vazby, nebo v reálné podobě finanční podpory na mé umělecké cestě.

Na co nového se mohou vaši posluchači v nejbližší době těšit?

Pracuji na několika ideách – některé jsou v začátcích, některé koncepty jsou v pokročilejší fázi. Konkrétně tyto plány ještě neprozradím. Mám ráda moment překvapení, kdy už daná hudba pluje cílovou rovinkou, v uchopitelné podobě, kdy už se celá tetelí jistotou komplexní existence. Co prozradím, je, že udělám vše pro to, aby se všechny mé hudební sny postupně uskutečnily.

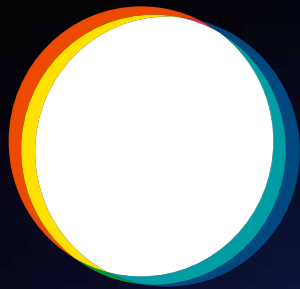
Zastupujeme vás již druhým rokem. Co pro vás OSA znamená?

Neumím si představit, co by znamenalo, kdybych se o věci, které vykonává pro umělce OSA, měla starat sama. Je příjemné nebýt na vše sám. Jako interpret člověk myslí na jiné věci. Jako skladatel jste rád, že existuje něco, co má v názvu slovo autor poblíž slova ochrana. ☑

Foto: Lukáš Hausenblas

Zlatou cenu OSA si odnesl Ondřej Soukup, Marek Ztracený získal titul Nejúspěšnější textař a skladatel populární hudby

Ochranný svaz autorský (OSA) vyhlásil vítěze 16. ročníku Výročních cen OSA za rok 2020. Marek Ztracený získal hned dvě ocenění – Nejúspěšnější skladatel populární hudby a Nejúspěšnější textař. V oblasti vážné hudby je nejúspěšnějším skladatelem Jan Zástěra, který zároveň složil cyklus České nebe na texty básničky Marie Dolistové, a byl oceněn i v kategorii Vážná skladba roku. Zlatou cenu OSA obdržel Ondřej Soukup, do Zlatého fondu OSA byla zapsána skladba Jiřího Suchého Pramínek vlasů a skladatel Ladislav Štáidl in memoriam. Cena za propagaci a šíření české hudby byla udělena operní pěvkyni Soně Červené. Z důvodu probíhající pandemie koronaviru se bohužel nekonal slavnostní večer za účasti diváků. Udílení cen bylo letos koncipováno jako stříhový pořad, který odvysílala televize Óčko Star a je možné ho zhlédnout v iVysílání ČT a na www.cenyosa.cz.

Ceny OSA oceňují úspěšné hudební skladatele, textaře a nakladatele a vycházejí ze statistik OSA. Dle pravidel zahrnují skladby a autory, kteří poprvé v posledních dvou letech zaznamenali mimořádný úspěch ve vysílání rozhlasu a TV, v koncertním provedení, v prodejnosti nosičů, na internetu a při dalších užitích hudby, a to bez ohledu na datum jejich registrace u OSA. Kategorie, které nejsou uděleny na základě dat, ale rozhodnutí dozorcí rady OSA, jsou Zlatá cena OSA za přínos české hudbě, Zlatý

fond OSA za dlouhodobě nejhranější skladby nebo autory a Cena za propagaci a šíření české hudby. Ceny byly rozděleny ve 14 kategoriích.

Mezi další oceněné patří Richard Krajčo a Petr Harazin v kategorii Populární skladba roku za Srdce nehasnou, Petr Lexa a Soňa Vetchá si kromě ocenění Nejúspěšnější mladý autor v oblasti populární a vážné hudby odnesli navíc ještě šek v hodnotě 50 tis. Kč na svou novou tvorbu. Vladimír Suchý a Jiří Trtík se stali nejúspěšnějšími autory

v zahraničí. A-Tempo Verlag spol. s r. o. bylo nejúspěšnějším nakladatelem. „Česká hudba žije a udržuje si svoji kvalitu. To je hlavní zpráva z udělení Výročních cen OSA za rok 2020. Letos je vítězem tak trochu každý autor, který i v této nelehké době nachází motivaci pro svoji další práci. Věřím a doufám, že v českém éteru uslyšíme stále více české a nové hudby. Zaslouží si to,“ říká Roman Strejček, předseda představenstva OSA.

Letošní předávání Výročních cen OSA bylo v souvislosti s pandemickými

omezeními koncipováno jako odkaz na hudební pořady z 90. let. Do virtuálního studia, které výtvarně navrhl grafik Kakalík, byli jednotlivě pozváni letošní laureáti. Kompletní program byl prokládán ikonickými hudebními klipy. „S Kakalíkem jsme spolupracovali již v minulosti na legendárních pořadech Baráž TV Ōčko. Zvláštností pak byly návštěvy autorů oceněných rozhodnutím dozorcí rady. Mimo virtuální studio vystavěné v kulturním paláci Vzlet jsme vyrazili za Ondřejem Soukupem, který obdržel Zlatou cenu OSA, do jeho vinohradského studia, za Jiřím Suchým, jehož skladba Pramínek vlasů byla zapsána do Zlatého fondu OSA, do divadla Semafor a v neposlední řadě za Soňou Červenou, které jsme přivezli Cenu za propagaci a šíření české hudby, na Novou scénu Národního divadla,“ uvedl k pojetí Výročních cen OSA Ondřej Cihlář z divadla VOSTO5, který se opět společně s Petrem Prokopem ujal moderace a dramaturgie.

Na těchto návštěvách moderátory doprovodily Bára Poláková, Ewa Farna a Jana Hrochová. Vznikla tak mimořádná setkání generací, tedy oceněných osobností a mladých umělkyní, které v současné době v mnohém navazují na své vzory. Režie pořadu se ujal Vít Bělohradský.

Poděkování za spolupráci patří České televizi, která poskytla archivní materiály ve formě hudebních klipů některých oceněných autorů a zařadila záznam do iVysílání. Dále děkujeme za spolupráci televizi Ōčko, TV Noe, Národnímu divadlu Brno a vydavatelství Supraphon.

Za designem sošky, kterou ocenění dostávají, stojí Milan Cais. K mediálním partnerům patří televize Ōčko Star, která záznam Výročních cen OSA odvysílala, a dále rozhlasové stanice Expres FM a Classic Praha.

Záznam 16. ročníku najdete na YouTube kanále OSA nebo na www.cenyosa.cz. ☒

Ocenění 16. ročníku Výročních cen OSA

ZLATÁ CENA OSA
Ondřej Soukup

ZLATÝ FOND OSA (autor)
Ladislav Štáidl

ZLATÝ FOND OSA (skladba)
Pramínek vlasů
(hudba a text: Jiří Suchý)

**CENA ZA PROPAGACI
A ŠÍŘENÍ ČESKÉ HUDBY**
Soňa Červená

POPULÁRNÍ SKLADBA ROKU
Srdce nehasnou
(hudba a text:
Richard Krajčo, Petr Harazin)

VÁŽNÁ SKLADBA ROKU
České nebe
(hudba: Jan Zástěra,
text: Marie Dolistová)

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SKLADATEL
POPULÁRNÍ HUDBY**
Marek Ztracený

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ TEXTAŘ
Marek Ztracený

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SKLADATEL
VÁŽNÉ HUDBY**
Jan Zástěra

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ NAKLADATEL
A-Tempo Verlag spol. s r. o.

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MLADÝ AUTOR
POPULÁRNÍ HUDBY**
Petr Lexa

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MLADÝ AUTOR
VÁŽNÉ HUDBY**
Soňa Vetchá

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ AUTOR
VÁŽNÉ HUDBY V ZAHRANIČÍ**
Jiří Trtík

**NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ AUTOR POPULÁRNÍ
HUDBY V ZAHRANIČÍ**
Vladimír Suchý

KONCERT ROKU
cena neudělena

Foto: Miloš Schmiedberger

ZLATÁ CENA OSA

Ondřej Soukup

Hudební skladatel, hrál v mnoha jazzových a popových kapelách (Pražský big band, s Jiřím Stivínem, Pražský výběr, Orchester Ladislava Štáidla, Orchester Karla Gotta), zároveň psal a aranžoval hudbu. Po roce 1980 se začal naplno věnovat skládání a napsal mnoho písní pro řadu zpěváků. Současně také začal produkovat desky. Napsal filmovou hudbu k více než 20 celovečerním snímkům, mimo jiné k filmu Kolja, Nejasná zpráva o konci světa nebo Tmavomodrý svět. Získal několik Českých lvů za nejlepší hudbu k filmu. Již řadu let velmi úzce spolupracuje s výraznou zpěvačkou Lucií Bílou. Dosud pro ni složil 4 úspěšná alba.

ZLATÝ FOND OSA – AUTOR

Ladislav Štáidl († 2021)

Úspěšný hudebník, skladatel, textař a kapelník. Svou hudební kariéru odstartoval v 60. letech se skupinou Crazy Boys, kterou založil společně s Mikim Volkem, Ondřejem Suchým a Miroslavem Berkou. S Karlem Gottem a svým bratrem, textařem Jiřím Štáidlem, založil divadlo Apollo. Kromě toho, že pro Karla Gotta psal, vedl také Orchestr Ladislava Štáidla, kapelu, která známého zpěváka doprovázela. Byl autorem nejen vlastních hitů jako Mži ti do vlasů nebo Jsou dny, kdy svítá o něco dřív, ale i úspěšných skladeb pro druhé. Napsal mimo jiné dodnes hraný Trezor (Karel Gott), Nepiš dál (Marta Kubišová), Radost až do rána (Jiří Korn), Oheň, voda, vítr (Dalibor Janda), Málo mě zná (Iveta Bartošová) nebo Čo o mne vieš (Dara Rolins). Složil také hudbu k seriálům Zkoušky z dospělosti, Chlapci a chlapi, Malý pitaval z velkého města nebo Bambinot či k filmům Parta hic, Radost až do rána nebo Mladý muž a bílá velryba.

ZLATÝ FOND OSA – SKLADBA

Pramínek vlasů (hudba a text: Jiří Suchý)

Jediná píseň, kterou napsal Jiří Suchý sám. Vznikla v 60. letech na plovárně, kam Jiří Suchý nedobrovolně chodil se svou tehdejší láskou.

Jiří Suchý

Známy textař, skladatel, zpěvák, spisovatel, výtvarník a divadelník, spoluzakladatel Divadla Na zábradlí a svého domovského Semaforu. Vytvořil autorskou dvojici s Jiřím Šlitrem, následně s Ferdinandem Havlíkem. Jeho tvorba je charakteristická hravostí a vtipem, nápaditou prací s jazykem, užíváním netradičního rýmování, hovorovými i knižními výrazy, slovními hříčkami i parafrázemi jiných textů. K nejznámějším písním patří např. Pramínek vlasů, Krajina posedlá tmou, Blues pro Tebe, Honky tonky blues nebo Včera neděle byla.

POPULÁRNÍ SKLADBA ROKU

Srdce nehasnou
hudba a text: **Richard Krajčo,**
Petr Harazin

Duet Karla Gotta a jeho dcery Charlotte Elly, za kterým stojí Richard Krajčo spolu s Petrem Harazinem ze skupiny Nebe. Píseň vznikla na objednávku Karla Gotta v době, kdy byl již vážně nemocen, text písně reflektuje loučení s dcerou. O hudební produkci se postaral Lukáš Chromek. Hit se z ní stal ihned po vydání, dnes má na YouTube přes 60 milionů zhlédnutí.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SKLADATEL VÁŽNÉ HUDBY

Jan Zástěra

Skladatel, dirigent, autor řady duchovních skladeb, mezi nimiž najdeme rozsáhlé mešní celky i oratoria. Zkomponoval také několik oper a dvě symfonie. Většina jeho tvorby má svými náměty úzkou vazbu k podhůří Krušných hor. Vlastní skladby uvádí i ve svém hlavním působišti jako dirigent Hudby Hradní stráže a Policie ČR.

VÁŽNÁ SKLADBA ROKU

České nebe
hudba: **Jan Zástěra**
text: **Marie Dolistová**

Na podzim roku 2018, u příležitosti velkého výročí republiky, představil skladatel Jan Zástěra cyklus 11 duchovních kantát o českých světcích na texty básničky Marie Dolistové.

Marie Dolistová

Severočeská básnička, která se věnuje zejména poezii s duchovní a přírodní tematikou. Poezií se zabývá od 80. let, vydala řadu básnických sbírek. Jako autorka hudebních libret v poslední době spolupracuje s Janem Zástěrou nebo Stanislavem Jelinem.

CENA ZA PROPAGACI A ŠÍŘENÍ ČESKÉ HUDBY

Soňa Červená

Česká mezzosopranistka a komorní pěvkyně zahájila svou profesionální dráhu v operním angažmá v Brně, odkud po sedmi letech přešla do Berlína. Stala se sólistkou operních domů ve Vídni, v Miláně, Amsterdamu, Barceloně, Bruselu, Lisabonu a všech velkých německých operních scén. Vystupovala s dirigenty Rafaellem Kubelíkem, Karlem Ančerlem, Herbertem von Karajanem, sirem Charlesem Mackerrasem a mnoha jinými. V koncertním i operním repertoáru se brzy specializovala na tvorbu 20. století (Mahler, Stravinskij, Janáček a další). Zasloužila se také o vzorovou interpretaci Janáčka v češtině na světových scénách.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ SKLADATEL POPULÁRNÍ HUDBY a NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ TEXTAŘ

Marek Ztracený

Skladatel, textář, zpěvák, vystudoval skladbu na Konzervatoři Jaroslava Ježka. Mezi jeho průlomové autorské skladby patří singl Ztrácíš z roku 2008. Za dobu svého působení na popové scéně vydal 6 studiových alb, 2 DVD a celou řadu úspěšných singlů jako Naše cesty, To se mi líbí, Dvě láhve vína a další. Marek je autorem skladeb i pro jiné interprety, např. Hanu Zagorovou, Lucii Bílou nebo Karla Gotta.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ NAKLADATEL

A-Tempo Verlag spol. s r. o.

Na české hudební scéně působí od počátku 90. let a patří mezi přední nezávislé hudební nakladatele. Na našem území zastupuje významné světové nakladatelské společnosti a katalogy.

Zastupovaný repertoár nabízí autory a umělce všech žánrů od vážné hudby (např. Martinů, Stravinskij, Morricone aj.) přes legendární rockovou a popovou hudbu (Elvis Presley, Beatles, Queen, Leonard Cohen, Michael Jackson) až po zvučná jména soudobého popu jako Ed Sheeran, Lady Gaga, Rihanna, Beyoncé a další.

V oblasti filmové a televizní tvorby zastupuje hudbu k řadě známých českých i zahraničních filmů a TV seriálů.

Petr Bělohávek, Managing Director

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MLADÝ AUTOR POPULÁRNÍ HUDBY

Petr Lexa

Zpěvák popové skupiny Slza, která se v roce 2014 proslavila písní Lhůta záruční. Skupina vydala již 3 studiová alba, nejúspěšnějšími singly jsou Celibát, Katarze, Paravany, Žár, 4 ráno. Petr Lexa se podílel na hudbě i textech písní posledního alba, na nichž spolupracoval s Xindlem X. Skupina Slza získala řadu hudebních ocenění v kategoriích Objev roku nebo Skupina roku.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ MLADÝ AUTOR VÁŽNÉ HUDBY

Soňa Vetchá

Ačkoliv pochází z nehudební rodiny, skladatelkou se toužila stát již od 11 let, kdy si začala pohrávat s volnou improvizací. Zabývá se výzkumem a způsoby kompoziční práce se sluchovými iluzemi. Hudební a sluchové paradoxy vycházející z optických iluzí jsou jejím hlavním inspiračním zdrojem. Její tvorba zahrnuje skladby pro sólové nástroje, komorní soubory a orchestr nebo např. elektroakustické či audiovizuální kompozice.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ AUTOR VÁŽNÉ HUDBY V ZAHRANIČÍ

Jiří Trtík

Skladatel, dirigent a pedagog. Obecně přemýšlí o každé skladbě jako o duchovním místě, kam je možné se poslechem neustále vracet a pokaždé tam najít něco nového – stejně tak, jako se fyzicky vracíme na místa, která známe, máme rádi a která pro nás mají určitý význam.

Ve své tvorbě klade důraz na kořeny, ale také na hloubku sdělení, smysl a obsah. Zároveň je pro něj také důležitá zvukovost, atmosféra a barvy.

NEJÚSPĚŠNĚJŠÍ AUTOR POPULÁRNÍ HUDBY V ZAHRANIČÍ

Vladimír Suchý

Hudbě se věnuje od dětství, zpočátku hře na klavír a další nástroje a pak především skladbě. Věnoval se převážně instrumentální hudbě s příležitostným psaním písniček. Čas od času si dopřál spolupráci se začínajícími zpěvačkami, jako například Olgou Lounovou, Zuzkou Vlčkovou nebo Livií Kuchařovou. Příležitost napsat hudbu k filmu přišla až s filmem Maleika z německé produkce.

KONCERT ROKU

cena neudělena

Foto: Jakub Kajbin

Studentka pražské HAMU, která do své kompoziční tvorby promítá vlastní výzkum zvukových iluzí a sluchových paradoxů a jejíž skladby si začínají razit cestu i na zahraniční koncertní pódia, se stala laureátkou ceny OSA pro nejúspěšnějšího mladého autora vážné hudby.

Obchodně zaměření rodiče ji od komponování zpočátku odrazovali, protože si pro dceru představovali stabilnější profesní dráhu, ale ona si s pomocí pedagogů, kteří v ní od útlého věku viděli skladatelský potenciál, přesto prosadila svou. Rodačka z Jihlavy hrála od čtyř let na klavír, později v jihlavské „hudebce“ přibýly varhany. „Zjistila jsem, že víc než cvičit etudy mě baví vymýšlet si vlastní

Soňa Vetchá „Baví mě experimentovat“

kousky, a tak jsme s panem učitelem začali v hodinách varhan tajně improvizovat a zapisovat si mé drobné nápady do not,“ říká představitelka mladé skladatelské generace, která na brněnské konzervatoři vystudovala obor klavír a skladba. Na pražské HAMU pak pokračovala ve studiu skladby u prof. Ivana Kurze a nyní dokončuje doktorské studium u doc. Slavomíra Hořinky a Ing. Zdeňky Otčenáška, Ph.D.

Žen skladatelek je výrazně méně než mužů skladatelů. „Ani v mladé generaci jich není moc. Mám spolužačky, a velmi šikovné, ale přece jen jsou v tomto oboru stále dominantnější muži. V poslední době jsem si ale všimla určitých iniciativ, které pořádají např. skladatelské soutěže určené výhradně pro ženy, a tak jsem se do jedné z nich zkusila přihlásit,“ říká hudebnice, která se ve své disertační práci zabývá problematikou sluchových iluzí. „Věnuji se sluchové iluzi, která pochází z gestalt psychologie. Pokusím se to uvést na obrázku optické iluze se známou Rubinovou vázou. Když se podíváte na obrázek, vidíte buď jednu, nebo druhou interpretaci obrázku – dva protilehlé obličej, nebo vázu. Později začne naše vnímání nepředvídatelně přepínat mezi těmito dvěma variantami. Nikdy nelze zřetelně vidět oba obrázky navednou. Stejný princip existuje i v hudbě,“ vysvětluje skladatelka. „Zkoumám opakované melodické patterny, s nimiž dělám poslechové experimenty na hudebně zkušených posluchačích i na laicích. Za pomoci barevného spektra akustických nástrojů a dalších zvukově kvalitativních parametrů se snažím najít způsob, jakým dosáhnout předvídatelného vnímání této iluze. V praxi to znamená, že díky rozdílným barevným kvalitám tónů v rámci jednoho nástroje, například harfy, sestavím melodický útvar tak, že z něho budou posluchačům

vylézat buď charakterově zvučnější či plné tóny, nebo ty méně výrazné, tzn. barevně řidší. S každým posluchačem a jeho specifickými osobními preferencemi se pak skladba stává originální.“ Prvním hudebním kusem, kde poprvé použila výsledky svých experimentů a poskládala ho celý z iluzí, je skladba Solo in Solo? z loňského alba Jany Jarkovské Flétna vlastním hlasem.

Soňa Vetchá je členkou mezinárodního sdružení skladatelů a interpretů Föreningen Musikspektra T se sídlem ve Švédsku nebo českého spolku mladých skladatelů Konvergence, který při koncertech v netradičních prostorách pracuje i s light designem nebo elektronikou, jejíž možnosti sama ráda zkoumá. „Jsem otevřená všemu. Baví mě experimentovat, zkoušet netradiční nástrojové kombinace – teď zrovna chystám audiovizuální kompozici s exotickým nástrojem, ale stejně tak ráda dělám skladby pro smyčcový kvartet nebo např. orchestr,“ prozrazuje autorka, která v současnosti pracuje na skladbě pro Meitar Ensemble, která zazní v říjnu na pražském festivalu Contempuls, nebo na orchestrálním cyklu *Cuts, Switches, Clouds*, jehož první věta zazní na zahajovacím koncertě Janáčkovy filharmonie. Co pro ni znamená ocenění od OSA? „Je to pro mě velká čest, motivace a symbol toho, že vynaložené úsilí nebylo zbytečné. Ve vážné hudbě to vůbec není jednoduché. Každý autor si přeje, aby jeho hudba nezůstala jen na notovém papíře, ale dostala se k publiku. Cení si toho, že OSA dává pomocnou ruku mladým autorům v začátku jejich dráhy, že jim věnuje uznání a prestiž, a když to vezmu z čistě praktického hlediska, hodí se i to finanční ohodnocení, zvláště v této době. Prostě máte pocit, že vám někdo věří a podporuje vás v tom, čemu se snažíte naplno věnovat.“

Petr Lexa „Skládání mi otevřelo nový svět“

Zpěvák skupiny Slza obdržel Výroční cenu OSA pro nejúspěšnějšího autora populární hudby do třiceti let za pět minut dvanáct: dva dny před svými třicátinami. Ke skládání a psaní textů se přitom dostal teprve nedávno při práci na třetím albu s názvem 3.

Příběh Slzy vůbec není k pláči, naopak. V roce 2013 se dva mladí kluci, Lukáš Bundil a Petr Lexa, dohodli, že spolu budou dělat pop, který se bude líbit lidem. Rok nato vydali první singl Lhůta záruční (21 milionů zhlédnutí na YouTube), který si během několika týdnů prozpěvovala celá země, a další rok jim spadl do klína Český Zlatý slavík v kategorii Objev roku. Raketový start, ve který možná ani sami nedoufali, přinesl šílenství, vyprodané haly a další hity Katarze, Paravany, Žár, 4 ráno nebo Fotky.

Petr Lexa vyrostl v Českých Budějovicích, kde hrál dětské role v Jihočeském divadle, vystudoval gymnázium se zaměřením na španělštinu a angličtinu, a když ve svých třinácti dostal svou první videokameru, propojil svůj komediální talent se zájmem o technologii, a vznikla tak postava youtubera Hoggého se skeči založenými na digitálních efektech. Ačkoliv Hoggého už Petr uložil k odpočinku, nadšení pro videotvorbu ho nepustilo, a tak se dnes kromě hudby věnuje i natáčení reklamních

videí. Nedávno také režíroval videoklip k písni Change Kláry Vytiskové a Eriky Stárkové. Jako začínající zpěvák prošel pěveckými soutěžemi Hlas Československa a Česko Slovenská SuperStar a pro YouTube natáčel hudební coververze, na základě nichž ho oslovil Lukáš Bundil, který hledal zpěváka pro svůj chystaný projekt. Tak vznikla dvojice Slza (na koncertech ji doplňují další tři muzikanti), kterou od samého začátku hrála velká rádia a která svou hudbou oslovuje několik generací.

Proč Petr začal skládat až na posledním albu? „Když přišla Slza, neměl jsem skladatelské ambice. Vpadl jsem do toho světa náhodou, dělo se toho strašně moc a musel jsem pracovat na zpěvu a pódiovém projevu. S třetí deskou přišel moment, kdy jsme s Lukášem vymýšleli, co dál, a on tak mezi řečí nadhodil, jestli nechci taky něco složit. A tak jsem si k tomu sedl, začal skládat, poslali jsme si vzájemně demáče a vznikly tak desítky písniček. Do toho jsme se spřáhli s anglickým producentem Oliverem Sorem, za kterým jsme odjeli do Berlína, kde nás přivedl na zahraniční „songwriting“ model, který spočívá v tom, že se parta sejde v jedné místnosti a skládá celý den,“ vypráví Petr. Druhá polovina alba pak vznikla pod producentským dohledem Angličanů Eda Hollowaye a Nicka Atkinsona, kteří stojí za úspěchem Lewise Capaldiho. Kromě skládání se ovšem Petr poprvé vrhl i na texty, jejichž autorem byl do té doby Ondřej Ládek alias Xindl X. „Nechtěl jsem do psaní textů vpadnout sám, je to ohromně těžká disciplína. Takže jsme se nad těmi mými rýmy s Ondrou Ládkem vždy sešli a upravili, co bylo třeba. Přestože jsou texty, které do té doby psal na mé náměty, super, teď je to skutečně o mně a je to velmi osobní,“ prozrazuje autor, jenž na čtvrtém albu, které už se Slze rodí

pod rukama, chystá pokročit ještě dál a brouzdat do vlastních životních příběhů. Z ceny od OSA má nefalšovanou radost. „Je to krásný. Díky skládání se mi otevřel úplně nový svět. Začal jsem nad hudbou jinak přemýšlet, zjistil jsem, že se tím dají vyprávět krásné příběhy a že to jsou nádherné emoce, když je člověk u zrodu hudby i textu. A ještě k tomu všemu dostat cenu za to, že v tom světě můžu plout... To je obrovská pocta, motivace a o důvod víc pro to, makat, nepolevit, psát a psát a zlepšovat se,“ říká nadšeně s tím, že část ocenění patří Lukášovi, který mu před těmi třemi lety řekl: Hele, a nechceš to taky zkusit? ☒

Foto: Mischa Babel

Ondřej Soukup

„Jsem pořád jen malé dítě, které si hraje s bábovičkami“

V květnu oslavil sedmdesáté narozeniny a zároveň získal Zlatou cenu OSA za celoživotní přínos. Ondřej Soukup je jako autor nebo producent podepsaný pod řadou výrazných skladeb. V rozhovoru však došlo i na to, kdy naposledy hrál na baskytaru, s ním kdysi doprovázel Karla Gotta i Pražský výběr.

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Jaký je to pocit, dostat Zlatou cenu OSA?

No, když jsem se to dozvěděl, tak moje první myšlenka byla – proboha, to došli lidi? Ale samozřejmě si toho vážím. Těch lidí, co tuhle cenu mají, není zase tolik, a ještě je to dobrá společnost. Takže bych se nebál říct, že jsem dokonce pyšný. Nicméně řeknu vám jednu věc. Překvapilo mě to, protože jsem měl pocit, že vlastně nic nedělám. Že si jen hraju. Moje práce mi přijde, jako bych byl pořád malé dítě, které si hraje s autíčkem a bábovičkami. Dřív jsem i hrál. Posledních třicet let si ale už jen hraju.

Akorát že výsledkem není bábovička, ale nějaký produkt, který lidi baví...

No, výsledkem je lepší bábovička. I když, abych vám řekl pravdu, Supraphon mi k mému jubileu vydal výběr v rámci série Nejvýznamnější skladatelé české populární hudby. Takže mi poslali vše, co jsem u nich nahrál, a na některé

ty snímky jsem úplně zapomněl. Někdy jsem byl mile překvapený a někdy upřímně zděšený. V 80. letech jsme byli všichni fascinováni syntezátory, ale jak jsme to tady moc neuměli, tak tam jsou někdy příšerné věci.

Čím to bylo? Že jste experimentovali s něčím, co tu nemělo tradici?

Kluci ve studiích uměli smíchat standardní věci, ale tohle byl úplně jiný druh práce, který se neměli kde naučit, kde okoukat, nemohli si předávat zkušenosti, protože jsme byli světu uzavřeni. Frekvence trvala čtyři hodiny a odpoledne přišla druhá směna, která neměla tušení, co se předtím odehrálo. To se na tom muselo podepsat. Na druhou stranu vznikla spousta skvělé muziky.

Je něco, na co jste z těch vašich báboviček obzvlášť hrdý?

Já mám spíš některé věci rád víc a některé míň. Třeba úplně atypický byl projekt Šach Mat, který jsem napsal v roce 1989.

Za mnou tehdy přišel Richard Hes, abych pro jeho taneční skupinu UNO napsal hudbu s tématem bílí versus černí. Čekal ode mě něco částečně mainstreamového, a já to otočil a začal jsem psát vlastně crossoverovou hudbu. Nebyl tam jediný živý nástroj, ale miluju operní zpěv. Tak jsem se rozhodl tam vložit latinské texty, protože v češtině by to působilo oslovsky. V latině, i kdyby to nedávalo smysl, tak nepředpokládám, že v českém národě jsou samí latiníci. Gábina sehnala profesora kardiologie Jaromíra Wolfa. Starší, nesmírně noblesní a klasicky vzdělaný pán, který přinesl texty z Horatia, Tibulla a z Nového zákona, a udělali jsme z nich perfektní a až mysticky působící kompilaci. Myslím, že z toho vzešla věc, ze které jsem měl obrovskou radost. A vlastně ano, byl jsem na ni pyšný, co budu skromný...

A přitom je to věc, která je dneska z vaší tvorby asi nejmíň známá...

Tak já myslím, že není vůbec známá.

Vyhlášení Výročních cen OSA, foto: Petr Klapper

(smích) Ale tehdy zarezovala. To představení hráli docela často, fungovalo to a bylo to známé. V roce 2009 jsme to reinkarovali, přemíchal jsem to... Ale já mám k předělvkám odtažitý přístup. I když je to třeba zvukově blbé, tak pro mě má dobový originál větší hodnotu než nějaké nařinčané remaky. Budeme lakovat Picassa, aby se víc leskl?

Moje laická představa, že hraní v Pražském výběru a s Karlem Gottem musely být dva úplně odlišné světy, asi nebude daleko od pravdy, že?

Samozřejmě, totálně. I vztahově to bylo

úplně jiné. Ve Výběru jsme byli kamarádi, u Gotta spíš spolupracovníci. S někým jsem tam kamarádil, to zase ano, ale s někým jsem se od té doby neviděl.

Co z toho bylo zábavnější muzikantsky?

Pražský výběr, jednoznačně. To byla mnohem komplikovanější hudba a tak dále. Pro mě to byla Sophiina volba, ale věděl jsem, že chci skládat a mít nahrávací technologie, a v Pražském výběru bych si na to nevydělal. Už tehdy mi nějak intuitivně došlo, že budoucnost bude odevzdat finální produkt, a to nešlo bez vlastního studia. Takže to

byl můj cíl. A když jsem nastoupil ke Gottovi, nekupoval jsem si žádná auta, jen nějaký německý sunar Františkovi, Gábina jsem občas přivezl kozačky, ale jinak jsem naprostou většinu peněz investoval do vybavení. A velmi brzo jsem si postavil studio.

A to byla jediná výhoda?

Taky jsem procestoval celé Německo, Rusko... Přečetl jsem spoustu věcí, protože na zájezdech bylo strašně moc času. U Gotta to bylo navíc velice profesionální uskupení, kde se zkoušelo minimálně. Všichni měli rozepsané aranže a byli zvyklí hrát z listu. Když přišly do

repertoáru nové písně, zahráli jsme je jednou dvakrát a pak je Karel jednou zpíval. Když chtěl ještě jeden pokus, tak mu Štaidl říkal, ať neblbne, že to stačí. Já jsem nastoupil a po jedné krátké zkoušce jsme hned letěli na Kubu.

Vezmete dneska ještě do ruky kontrabas?

Od roku 1992, kdy tady mám studio, jsem ho měl přidělaný na stropě jako ozdobu, ale teď jsem ho sundal, protože Olga Sommerová točí dokument o Michaelu Kocábovi. Část se točila u Jiřího Stivína a on chtěl, abych tam zahrál. Tak

Já jich našel šest. Ale přiznám se, že jsem ani jednu neznal.

No jasně, já nejsem vyložený melodik. Napsal jsem pro něj píseň Lásko, tvoje jméno je zkáza, a ta si myslím, že byla dobrá. Ale já jsem pro něj nebyl vhodný skladatel, měl jsem to nastavené jinak. V těch 80. letech jsem miloval Davida Bowieho, kapely jako Pet Shop Boys... a to nebyl jeho styl.

Máte představu, kolik jste napsal písní?

Moc ne. OSA u mě eviduje nějakých 1300 položek, ale tam jsou i reklamy

Ondřej Soukup a Charles Shaw při natáčení písně Hold me baby do filmu Bony a klid, foto: archiv Ondřeje Soukupa

mě bavilo. Byly to první dvě desky Dana Landy Valčík a Chcíply dobrý víly. Pracoval jsem s jeho velice jednoduchými demoslímkami, některé věci jsem přeharmonizovával... Ale Danovi to nevdalo. On do toho absolutně nemluvil. Pak jsem takhle produkoval ještě Helmutovu stříkačku, s těmi taky nebyl problém. Ale někdy jsem narazil. Třeba když mě oslovila produkce Šakalích let, abych produkoval hudbu, kterou složil Ivan Hlas. Ty písničky byly senzační, ale Honza Hřebejk tehdy chtěl, aby byly bohatší. Tak jsem dopsal kvarteta, dechy, sbory... A když jsme to točili na Petynce, Ivan ležel někde v předsálí, pil jedno pivo za druhým a byl naprosto zhnusen, jak jsem mu zničil jeho čistou hudbu hranou jen na kytaru. Ale potkali jsme se po letech a přišel s tím, že si nakonec uvědomil, že to těm skladbám pomohlo. Takže já jsem na něj tehdy působil jako vrah jeho písní, ale konal jsem jen svoji práci.

A když jste tedy napsal celé album Lucie Bílé, tak jste si ho produkoval sám?

Ano, ale kolikrát jsem si potom říkal, že jsem možná mohl někoho zvenku pozvat, abych měl nějakou oponenturu. Phil Collins třeba produkoval spoustu věcí, ale když dělal něco svého, tak měl k ruce producenta. Pohled zvenčí je strašně důležitý, ale když já v určitých věcech fakt nejsem tolerantní, tak bych se s tím člověkem asi pohádal, pak mu dal pěstí a vyhodil ho ze studia. Dělán si trochu legraci, dneska bych nad tím určitě přemýšlel, protože vím, že mi to ten člověk nedělal naschvál. Ale tehdy toho testosteronu bylo mnohem víc...

Dá se říct, že Lucie Bílá byla nejvýraznějším umělcem, se kterým jste po roce 1989 pracoval?

Rozhodně a taky pro mě byla nejinspirativnější. Znal jsem ji původně jen z Neposlušných tenisek, kde mě moc

Křest alba Jiřího Korna Před odchodem vypni proud, léto 1989. Ondřej Soukup napsal polovinu písní z tohoto alba., foto: archiv Ondřeje Soukupa

nepřesvědčila. Ale potom jsme ji s Gábinou viděli zpívat píseň Naturträne od Niny Hagen, kterou jsme pak udělali pod názvem Valpuržina noc. A v té písni šla od operního hlasu až do takových excentrických poloh a to bylo fantastické. Přizval jsem ji do Šach Matu, kde byla skvělá. Potom jsme spolu udělali Requiem pro panenku a začala vznikat Missariel, kde mohla ukázat, co všechno dovede, celé spektrum, a přitom to nikde nebylo samoúčelné.

Jak ta spolupráce fungovala?

První desky jsme dělali tak, že jsme s Gábinou napsali hudbu a text, připravil jsem kompletní základy a Lucka přišla, vůbec nevěděla, co bude zpívat, na místě se to naučila. Během hodiny

bylo všechno hotové, venku na ni čekal taxík, naskočila a jela. Taxikář byl první, kdo to slyšel, a běda když se mu to nelíbilo.

To ve vás ale musela mít absolutní důvěru, ne?

No tak asi jo. Ona o tom nijak nemluvila. Přišla, nazpívala, odešla. To bylo všechno. Podle mě je to naprosto optimální způsob spolupráce.

Tak to bezpochyby!

Samořejmě záleží na sofistikovanosti interpreta. Když ví, co mu dobře vychází, tak je fajn to s ním konzultovat. Ale když někdo na základě hodnocení souseda začne do muziky iracionálně rýpat, tak je to hrůza. ☒

Zleva: Rudolf Chundela, Milan Vitoch, Jirka Friml, Fáfa Mašek, Pavel Sedláček a Ondřej Soukup, rok 1969, foto: archiv Ondřeje Soukupa

jsem ho musel odmontovat, chvíli jsem na něj cvičil, šíleně mě bolely prsty... on je to docela namáhavý nástroj. Něco jsme tam zahráli, ale ani nevím, jak to dopadlo.

V Pražském výběru jste se autorsky neprosadil, ale pro Gotta jste napsal asi šest písní...

Tolik, jo?

a jednotlivé hudby z filmů. Ale třeba vím, že pro Lucii Bílou jsme s Gábinou dohromady napsali víc než sedmdesát věcí. Nicméně celkově toho bude dost.

Jste skladatel i producent. Když produkuje hudbu, kterou napsal někdo jiný, máte tendenci vstupovat do toho i autorsky?

Produkoval jsem pár desek, na kterých jsem měl skoro až autorské podíly, a to

Jaroslav Samson Lenk

„Hlava se naučila skládat podvědomě“

S Jaroslavem Samsonem Lenkem o skládání srdcem, psaní fanfár a písniček na forbíně. „Měl jsem problémy s levou rukou, takže jsem byl vlastně docela rád, že se nehrálo,“ odpověděl mi folkový a trampský bard a úspěšný hudební podnikatel v jedné osobě Jaroslav Samson Lenk na otázku, jak přečkal koronavirové období se všemi jeho lockdowny. „A letos 1. dubna jsem vydal album Srdcem. Písničky na něj jsem nahrával už od roku 2005, ale vydat ho byl problém: v lisovnách měli střídavě zavřeno...“

TEXT: TOMÁŠ HRUBÝ

Začneme tedy od aktuální desky...

Je to vlastně výběr za 15 let. Já jsem během příprav té desky zjistil, že mám napsané a natočené věci ještě tak na jedno cédéčko. Takže jsem si na tuhle desku řadil věci, co patří k sobě názorem a taky melodikou; hudebně jsem se rozkročil hodně přes most žánru. Nakonec jsem vybral těch správných 21 písní, které jsem tam umístil.

Ta deska je tak trochu řadovka, tak trochu možná bestka, je na ní docela dost písní a ty se postupně natáčely víc než 15 let. To je zvláštní formát. Proč jsou tam věci, které už někdy vyšly?

Když se dělal třicetiletý výběr 60+6 na mé kulaté narozeniny, tak už bylo asi

devět věcí pro cédéčko *Srdcem* natočených. A kluci, kteří mi s tím pomáhali, mě přemlouvali, ať z toho šest věcí na ten výběr dám. A protože jsem věděl, že už se nikdy žádný takový výběr vydávat nebude, tak jsem je tam dal, a tudíž teď vyšly podruhé. Mohl bych nějaké vyhodit a udělat to kratší. Ale já jsem si říkal: proč? Vždyť to k sobě patří, to je, jako kdybys vytrhal z knížky některé listy nebo povídky, protože už byly jednou někde publikované jako ukázka.

Tvé desky se často nejmenují podle jedné obsažené skladby, ale přece jenom: Srdcem – není to už trochu moc srdíčkářské, lásečkářské...?

Já jsem ti přišel na to, že léta se psalo mozkiem, a z těch písniček je vždycky

cítit kalkul. Poslední léta píšu opravdu jenom tak, že mě třeba ta písnička vzbudí v noci ze sna. Ve čtyři ráno mě vyžene z postele, protože mi jde celá jedna sloka plus refrén hlavou. Sama od sebe.

To se ti stává?

Jo, to se mi stává, takže vstanu a naházím to na papír. Zapíškám si to do telefonu a dospím. Ráno se podívám, jestli je tam něco špatně; většinou to bývá celé tak, jak to má být.

Jako že se ti ta písnička zdá?

Hlava se naučila skládat podvědomě. Ona ví, co chceš, a pořád to řadí a hledá. I když ty spíš, tak ona pořád pracuje. No a pak to takhle vyplivne sama. Hele, ty doby, kdy jsem seděl nad papírem: co

Foto: Tomáš Picka

já budu psát? To je pryč. Prostě to buď jednoho dne napíšeš, anebo vůbec nic. Jak říká můj kamarád: seshora posílají, teď zrovna jsou zticha, tak co bychom psali, že jo?

Takhle jsi skládal vždycky?

Dřív jsem si myslel, že když budu mít muziku, tak na ni napíšu nějaký text, ale... ono to většinou nefunguje dohromady. Musí to přijít celé najednou, aby to mělo náladu. Protože jinak je z toho cítit mozek, nikoliv srdce...

Vždycky tedy vzniká hudba i text najednou?

Většinou. U mě většinou. Můj parťák z Hop tropu Láďa Huberták Kučera to

Hlava se naučila skládat podvědomě. Ona ví, co chceš, a pořád to řadí a hledá. I když ty spíš, tak ona pořád pracuje. No a pak to takhle vyplivne sama.

dělá zase jinak. Ten opravdu sedí u papíru, text vycelí, okolo je hromada zmuchlaných papírů a vztekly Láďa, ale nakonec to dá. Já už to takhle nemám. Za ta léta papíry ubývaly... Jak o tom pořád přemýšlím a jdou mi ty melodie hlavou, tak mi k tomu jdou hlavou i texty... Já jsem se naučil takovou tu hru, kterou nás kdysi učil Karel Plíhal: autobásnění. Jedeš autem, koukáš a tvoříš jakékoli rýmy. A to je systém, jakým já vlastně dneska píšu: chodím po bytě, neustále ze sebe chrlím nějaké voloviny a rodina se válí smíchy. Mozek podvědomě pracuje, a když řeknu něco dobrého, tak si to uloží, sám si to tam upravuje, a najednou máš celý refrén. Jako že nad tím nemusím moc přemýšlet. Většinou

to bývá tak, že když to vyběhne, jako kdybys mluvil, je to přirozené, není to šroubované a jde to s melodií najednou, tak si řeknu – jo, to by mohlo být ono. A potom už to docizeluju.

Muziku potom už taky neměníš?

Většinou ne, ta už bývá hotová.

Když skočíme k tvým autorským začátkům: skupina Máci, rok 1977. Když jsi je zakládal, tak to bylo proto, že jsi měl přetlak tvorby, nebo spíš opačně – toužil jsi hrát s kapelou, ale neměli jste písničky, tak jsi nějak složil?

To bylo přibližně tak, že jsem přišel na Kladno a hledal jsem nějaké parťáky, s kterými bych hulákal po hospodách, poněvadž mě nebavilo koukat na televizi. Tak jsem jednoho dne přišel v Kro-

Já jsem si definoval, že když jde o píseň, tak by měla obstát na forbině jen tak s prostým doprovodem. Když obstojí, tak se za ni může postavit kapela. Kdežto když ta píseň takhle neobstojí, tak ji žádná kapela vzadu nezachrání.

čehlavech do hospody U Černý Máry a tam seděla osadní kapela. Ještě se nejmenovali Máci. Zahráli jsme si navzájem pár písniček a druhý den jsme se domluvili, že bychom to mohli zkusit udělat jako kapelu.

Foto: Tomáš Pícka

To znamená, že ty ses přidal k nim?

Já jsem se přidal k nim, ale hodně jsem je změnil, protože jsem přinesl písně. Byl jsem autor, ale bylo to neumělé, a když se na některé ty výtvořky dneska koukám, tak si říkám: pro boha živého, my jsme spíš měli těm posluchačům platit za to, že nás poslouchali... (smích) V podstatě jsem poslouchal nějakou tvorbu a chtěl jsem si napsat taky něco svého. Část těch věcí jsem napsal už na vojně. Tehdy jsme vůbec nevěděli, jak mají fungovat přízvuky a takové věci. Ale když si vezmeš dnešní dobu – na správné přízvuky

se moc nehraje: takový Xindl X to tam střílí od boku a nevádí to...

Postupme od Máků k Hop tropu: když jste zakládali Hop trop, tak už jsi byl ten slavnější, ale přitom bylo od začátku jasné, že osou Hop tropu budou Hubertákovy texty. Bylo to tak?

Ano, bylo to o Hubertákových textech, ale kdyby Huberták skládal všechny melodie, tak budou znít jako Cortés z roku 40. To nejde. Tam někdo musel psát ty fanfáry. No a toho jsem se zhostil já.

Vážně?

Hm. Já si zalezu, píšu si, dělám si svoje a týden nemusím nikoho vidět. Maximálně odpoledne souseda... dáme si pivo a on pak jde domů...

Řada písničkářů zpívá písničky za sebe, jako výpověď. A pak jsou další, často velice dobré písně, u kterých je jasné, že je ten dotyčný nezpívá za sebe, ale v roli někoho jiného, vlastně jako divadlo. Jak to máš ty? Jsou tvé písně výpovědi?

Hodně. Hodně, ale všechno taky ne. Ono – mezi námi – by to bylo hloupý. To bys musel říct, že písničkář je člověk, který vypovídá, i když ho nikdo nevyšlýchá. (smích) Ne, tak je to řemeslo jako každé jiné. Já jsem si definoval, že když jde o píseň, tak by měla obstát na forbině jen tak s prostým doprovodem. Když obstojí, tak se za ni může postavit kapela. Kdežto když ta píseň takhle neobstojí, tak ji žádná kapela vzadu nezachrání.

S dnešními znalostmi o tom, co děláš – tvorbě, muzice, hudebním podnikání –, děláš bys něco jinak než kdysi?

Dneska vím, že bych nebyl tak velký kamikadze, co se týče investic do něčeho, co nemá návratnost. Velice dobře počítám – ale to je taky tím, že peněz už není ve světě tolik, všechno je daleko dražší, a ty musíš velice dobře spočítat, jestli se tu věc vyplatí, nebo nevyplatí udělat. Protože se ti může stát to, co mému kamarádovi: vydal pexeso, dvacet tisíc kusů, čtyři tisíce prodal a ze šestnácti má postel, na které dodneška spí. (smích)

Baví tě pořád všechno, co děláš?

Mě to baví úplně nejvíc. Na desce Srdcem to vlastně dokazují: tam je snad deset různých žánrů a mě to baví všechno. Baví mě různé typy muziky a tím, že jsem se skamarádil s profesionálními aranžéry a muzikanty, tak bych mohl v podstatě dělat, úplně co chci. Jediné, co jsem v Česku nechtěl nikdy dělat, je muzikál, protože tady jsou to spíš písničkářské než muzikálové, a to jsem nikdy dělat nechtěl. ☒

Pak do toho začal kecat i Šroub... a tak se začalo psát. Já jsem to měl schválně rozdělené, protože proč bych měl být v Hop tropu a v Mácích, když by to byly totožné kapely? Vždycky jsem repertoár těch dvou kapel držel daleko od sebe.

Stejně mně přijde, že v Hop tropu byly rozdané karty tak, že jsi asi musel dost potlačit ego...

No dobře, ale já jsem byl stejně ten šáša, který byl vidět nejvíc. Protože já jsem na pódiu dost extrovertní... a v soukromí jsem někdy velký introvert.

Jaroslav Samson Lenk

(* 1956) – písničkář, hudebník a zpěvák. Hraje a vystupuje od roku 1972, v roce 1977 založil skupinu Máci, kde začal uplatňovat vlastní tvorbu. Po jejím rozpuštění v roce 1993 sestavil řadu dalších seskupení (Samson a jeho parta...), v současnosti působí nejčastěji jako sólový písničkář. V roce 1980 spoluzaložil tramskou kapelu Hop trop, která od té doby působí bez jediné změny v sestavě. Od roku 1988 je členem volného seskupení písničkářů Redl, Lenk, Janoušek. Uváděl nebo uvádí hudební festivaly (Lodenice v Piešťanech, Tramský širák ve Štokách u Jihlavy...). Je autorem hudby a textů k 14 sériím populárních večerníčků Václava Chaloupka o zvířatech. Jeho diskografii (se všemi výše uvedenými seskupeními) tvoří 30 alb (bez samplerů a reedic), získal čtyři zlaté a jednu platinovou desku. Na 64 albech je podepsán jako producent nebo spoluproducent. V letech 1992–2012 byl pořadatelem festivalu Muzika v Hrádku u Rokycan, v současnosti je spoluproducentem festivalu Tramský širák ve Štokách u Jihlavy. Je majitelem nahrávacího studia a vydavatelství Jumbo a spolujednatel Rádia Samson a Rádia Západ. Žije a pracuje ve Starém Plzenci.

Rytíř naší populární hudby

Protože jsem na přelomu šedesátých a sedmdesátých let produkoval gramofonové desky rozhlasového orchestru (pak profesi producenta s postupným utahováním šroubů zrušili jako zbytečný imperialistický import), měli jsme k sobě se Zdeňkem Rytířem hodně blízko. I geograficky. Zdeňek bydlel v půdním bytě na Strossmayerově náměstí s herečkou Evelynou Steimarovou, já jenom o dvě ulice výš. Ve věži jejich bytu jsem s ním hodně často sedával – se skleničkou a s nezbytnou cigaretou.

TEXT: MILOŠ SKALKA

Měl jsem to štěstí, že jsem produkoval vůbec první sólové nahrávky Karla Zicha a Jiřího Korna právě s Rytířovými texty – Alenku v říši divů a Yvettu. Stejně jako premiérové „pražské“ hity Hany Zagorové – Svobodu a Rytířovu písničku Tisíc nových jmen a české verze převzatých skladeb Sliby chyby, Pan Tydlitý a pan Tydlitát a Náš dům zní smíchem. A „díky“ Zdeňkovi jsem také napsal svůj první český text, do té doby jsem psal jenom anglické – když mi totiž v domluveném dopoledním termínu v lednu 1972 nedodal slíbený text k melodii Jana Spáleného pro Michala Prokopa (natáčení bylo s rozhlasovým orchestrem hned odpoledne v dejvickém studiu), nezbylo mi nic jiného než text napsat sám. Jmenuje se Koberec létací.

JAK TO VŠECHNO ZAČALO

Textů napsal Zdeňek Rytíř něco přes tisícovku a jako autor debutoval na deskách v roce 1966 českou verzí skladby

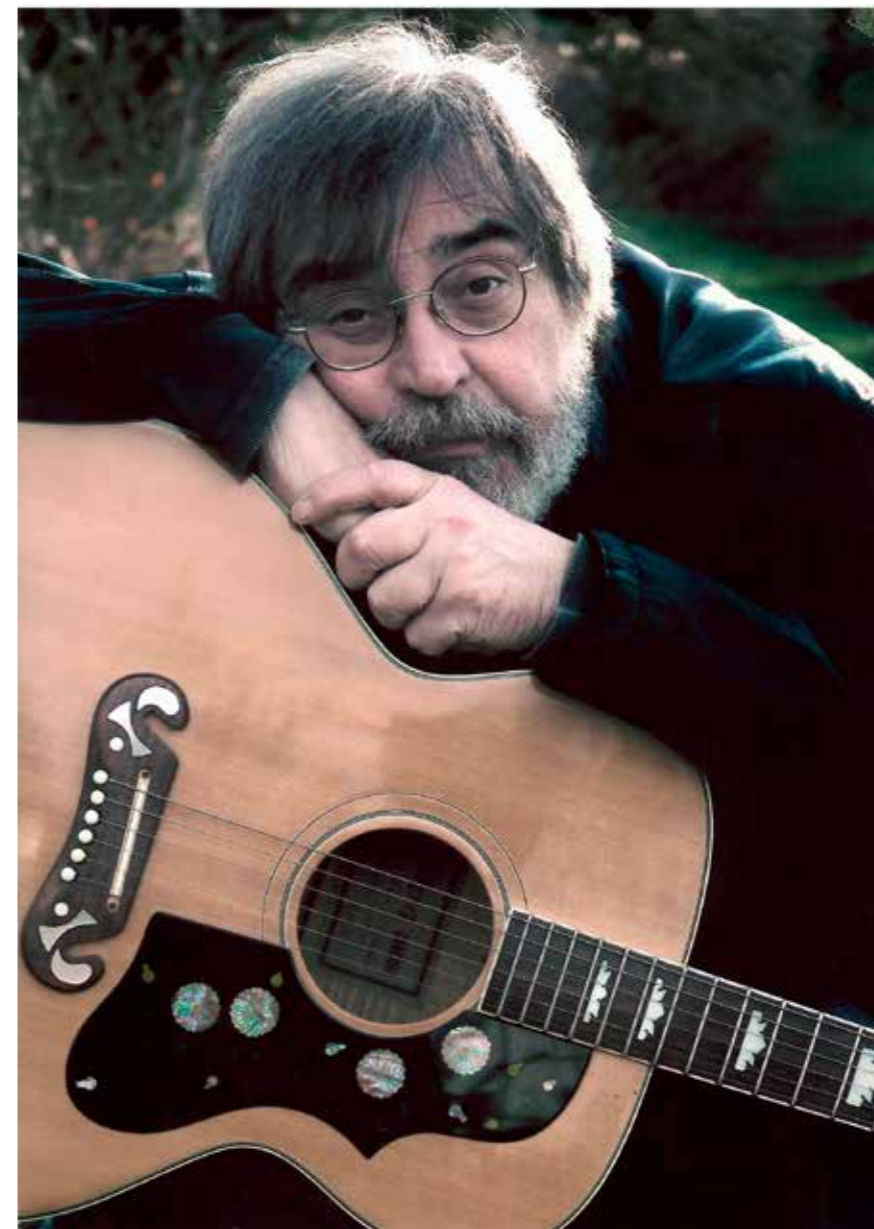
Sha-la-la-la-lee z repertoáru anglické skupiny The Small Faces, které ponechal původní název, jen ho foneticky upravil. Písničku *Ša-la-la-li* se skupinou Mefisto nazpíval Václav Neckář.

Zdeňek Rytíř byl nejen textař, ale také basový kytarista, kytarista, hráč na klávesové nástroje, dobro, banjo a foukací harmoniku a s přibývajícímí léty se začal stále výrazněji prosazovat také jako skladatel. Do rytířského stavu ho nemusel nikdo povyšovat (jako to dělá Alžběta II.), protože se jako Rytíř narodil v Táboře 11. dubna 1944. Maturoval v Praze na gymnáziu, na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy studoval angličtinu a japonštinu. S muzikou začínal jako baskytarista ve skupině Crossfire, postupně hrál se skupinami Blue Five, Hell's Devils a Karkulka. Poté co se Karkulka proměnila na Country Beat, odešel ke skupině Mefisto, kde také zpíval – pamětníci si vzpomenu na jeho nadšenou interpretaci písně *Keep on running* z repertoáru anglické skupiny The Spencer Davis Group. Spolu s Mefistem

pak v roce 1966 získal angažmá v divadle Rokoko a v letech 1968 až 1971 byl členem doprovodné formace tria Golden Kids. Pro tu napsal libreto a texty vaudevillu *Micro Magic Circus*, který se hrál v roce 1969 v karlínském Hudebním divadle. A pro Golden Kids otextoval třeba dylanovku *Časy se mění*. Díky Golden Kids měl Zdeňek Rytíř, svého času považovaný za dvorního textaře Václava Neckáře (a ne neprávem), blízko i k Martě Kubišové. Psal totiž texty nejen pro Golden Kids, ale také pro členy této vokální trojice. Ve spolupráci se skladatelem, pianistou, kapelníkem, dramaturgem a producentem Golden Kids Bohuslavem Ondráčkem napsal v roce 1968 pro Martu Kubišovou dodnes platnou píseň *Ring-O-Ding*, která žije v posluchačském povědomí pod náhradním názvem *Lidé zvonkovi*.

ŽIVOT PO GOLDEN KIDS

Po zákazu vystupování Marty Kubišové, který vešel v platnost 3. února 1970

Zdeňek Rytíř, foto: Helena Rytířová

a vedl neodvratně k rozpadu Golden Kids, se Zdeňek Rytíř začal věnovat výhradně textařské profesi – a jako hudebník se vrátil na scénu až v sezoně 1977/1978 při comebacku Petra Spáleného. S tím nejen zpíval, ale také hrál na kytaru, dobro a foukací harmoniku, aby se v roce 1980 objevil – ve stejné roli – ve skupině Tučňáci, kterou sestavil pro Michala Tučného. Než se však vrátil na scénu jako muzikant, stačil napsat

desítky skvělých textů – právě už zmíněnou *Alenku* (a další) – pro Karla Zicha, do té doby člena Spirituál kvintetu, který se díky tomu vydal na úspěšnou sólovou dráhu.

AŽ ŽIJE OLYMPIC

Zvláštní kapitolu tvorby Zdeňka Rytíře tvořily texty pro skupinu Olympic, jejíž melodie skládal samozřejmě frontman

Zdeňek Rytíř byl nejen textař, ale také basový kytarista, kytarista, hráč na klávesové nástroje, dobro, banjo a foukací harmoniku a s přibývajícímí léty se začal stále výrazněji prosazovat také jako skladatel.

skupiny, zpívající kytarista Petr Janda. Některé z nich zlidověly nebo se dočkaly nových verzí. S Olympikem vytvořil Zdeňek Rytíř památné komponované velkoplošné jevištní projekty *Laboratoř*, *Prázdniny na zemi* a *Ulice* (o nápaditou scénografii se tehdy postaral architekt Boris Drbal, dlouholetý manžel Lenky Filipové), z písní pro Olympic stačí připomenout skladby *Dynamit*, *Kufr*, *Bon soir mademoiselle Paris*, *Okno mé lásky*, známé spíše pod sloganem *Kdo tě líbí, když ne já*, nebo *Otázky*. Kolik je slunci let / milion, nebo pět?

VE JMÉNU VÁCLAVA NECKÁŘE A DALŠÍCH

Už jsme si v této vzpomínce na Zdeňka Rytíře řekli, že měl post dvorního textaře Václava Neckáře. Napsal pro něj textové obrazy k písním jako namátkou *Dobrá zpráva*, *Píseň pro Joriku*, *Nautilus*, *Perla*, *Odejdu*, *Kdo vchází do tvých snů*, *má lásko*, *Čaroděj-dobroděj...* a tak bych mohl pokračovat. Z jeho pera vzešla také skvostná a věrná česká podoba výjimečné balady *Suzanne* z repertoáru renesančně rozmáchlého kanadského básníka a písničkáře Leonarda Cohena.

Od začátku sedmdesátých let, tedy v údobí, než se Zdeněk Rytíř vrátil na scénu také jako hudebník, napsal ve spolupráci se skladatelem Petrem Hapkou několik pozoruhodných textů pro Hanu Hegerovou. Byl mezi nimi *Penzion na předměstí* nebo mrazivý šanson *Rozvod*.

CELOŽIVOTNÍ LÁSKY

Zdeněk Rytíř byl odkojený klasickým rokenrolem, bigbitem a americkou poezií šedesátých let, ale především zpívajícími autory, jakými jsou už zmínění Bob Dylan a Leonard Cohen a dále Donovan, Bert Jansch nebo John Prine. Není proto divu, že si notoval i s Pavlem Bobkem, pro kterého opatřil českými slovy nejen lidovku *Víš, kdo ti smí z tvých vlásků copy splést?*, ale především jednu ze zásadních písní uctívaného newyorského zpívajícího autora a kytaristy Dona McLeana. Skladbě, která je poctou nizozemskému malíři Vincentu van Goghovi, ponechal Zdeněk Rytíř původní název *Vincent*.

ZPÁTKY NA SCÉNĚ JAKO MUZIKANT

V sezoně 1977/1978 se Zdeněk Rytíř zvedl od psacího stolu a vrátil se na hudební scénu jako kytarista, hráč na foukací harmoniku, příležitostný zpěvák a současně strůjce mimořádně úspěšného comebacku Petra Spáleného. Vymyslel mu nový repertoárový profil, který se výrazně obtiskl na albu *Dítě štěstěny*. Na tomto albu se Zdeněk Rytíř podílel nejen jako textař, ale také jako hudební dramaturg, skladatel, zpěvák a instrumentalista. Právě z jeho podnětu došlo ke stylovému posunu Petra Spáleného směrem k moderní country music a v titulní písni alba si Zdeněk s Petrem Spáleným také zazpíval.

KRÁL ROZJEZDŮ A COMEBACKŮ

Podobně jako stál Zdeněk Rytíř za comebackem Petra Spáleného, vytvořil na přelomu sedmdesátých a osmdesátých let nový hudební profil Michala Tučného, kterého vymanil z někdejší repertoárové i stylové bezradnosti, postavil

Zdeněk Rytíř se zpěvačkou Annie Rattlesnake a Michalem Tučným, foto: Alan Pajer

Zdeněk Rytíř se zpěvačkou Annie Rattlesnake a Michalem Tučným, foto: Alan Pajer

mu vlastní skupinu Tučňáci a vybavil ho atraktivním zpěvníkem, který z Michala rázem udělal krále naší moderní country. A tím zůstal až do své předčasné smrti v roce 1995. Ze spolupráce

s Michalem Tučným vzešly písně jako *Snídaně v trávě*, *Poslední kovboj*, *Báječná ženská*, *Jižanský rok*, *Všichni jsou už v Mexiku*, *Tam u nebeských bran*, *Pověste ho vejš* a spousta dalších. Texty Zdeňka

Rytíře rovněž výrazně ovlivnily dráhu zpívající skladatelky a kytaristky Lenky Filipové. Byl to právě on, kdo dokonale naplnil její představu o výpovědi mladé ženy repertoárem, který osciluje kolem hudebního stylu moderní podoby šansonu. Zdeněk Rytíř dokázal pro Lenku psát tak pocitové a kongeniální texty, že se vlastně staly jakousi její velmi věrohodnou osobní výpovědí – těžko říct, jak by se její sólová dráha vyvíjela a jakými cestami by se ubírala bez Rytířova textařského i dramaturgického vkladu.

Nesmím zapomenout ani na to, že se na sklonku sedmdesátých let Zdeněk Rytíř výrazně spolupodílel na startu sólové dráhy Petry Janů, když pro ni s komponující kytaristou Otou Petřinou připravil alba *Motorest* a *Exploduj* (1978 a 1980). Titulní skladbu prvního z nich, skladbu Oty Petřiny a Zdeňka Rytíře *Motorest*, zpívá Petra Janů na svých koncertech dodnes. A kdyby ji do programu nezařadila, měli by posluchači oprávněný pocit, že je o něco ošidila.

PÍSNĚ PRO KARLA GOTTA

Zdeněk Rytíř napsal také několik úspěšných textů pro Karla Gotta – především ten k duetu s Darinkou Rolincovou *Zvonky štěstí*, ale také pro Gottovy sólové písně, třeba texty ke skladbám *Dívka z obrazu*, *Dlouhý proud mě stále láká*, *To musím zvládnout sám*, *Tvůj stín se má*, *Vstávej, ty tuláku* nebo ke stálíci Gottova zpěvníku, ke skladbě o tom, že ať různé vládly styly, *Zůstanu svůj*. Českými slovy opatřil i Svobodovu *Včelku Máju*, která se stala doslova kultovním hitem Karla Gotta v německy mluvících zemích.

KDYŽ ČLOVĚKA ZRADÍ ZDRAVÍ

V roce 2009 se Zdeněk Rytíř ocitl v nemocnici, kde strávil měsíc v umělém spánku. Tracheostomie, kyslík, doživotní podpora dýchání. Přežil a slavil svůj život visící jako na tenkém vlásku na přívodu kyslíku. Zdeněk Rytíř jako by se znovu narodil. Musel se ale učit znovu dýchat, jíst, chodit i mluvit. A trvalo to celý rok. Těsně před Vánocemi 2009 ho propustili z nemocnice domů a byl šťastný. Přes den mu přístroj vyráběl kyslík a ten se zavedenou tracheostomií

dostával do plic, v noci dýchal přes umělé plíce. Konečně se mohl pohybovat už i venku, i když jenom v dosahu své dýchací trubice. A začal dokonce pracovat na novém albu Petra Spáleného. Rodinná a pracovní idylka ale po pěti měsících skončila a Zdeňka Rytíře sanitka opět odvezla tam, kde už jednou byl – na motolské ARO. „*Já doufám, že Zdenka opět zabojuje a budu ho mít co nejdřív doma. Tak dlouho se s tou chorobou pere, že musí zvítězit,*“ věřila

ODCHOD NA VĚČNOST

Zdeněk Rytíř v noci z úterý na středu 1. října 2013 přestal dýchat. Umělé plíce, na které byl ve spánku napojený, mu přestaly stačit. Jeden z našich zásadních textařů ztratil vědomí a pomalu umíral. „*Věděla jsem, že je hodně zle, a volala záchranku,*“ svěřila se tehdy jeho žena Helenka, která o svého manžela v posledních letech pečovala ve dne v noci. Zdeňka Rytíře nakonec zradilo srdce

Zdeněk Rytíř, foto: archiv Zdeňka Rytíře

jeho druhá manželka Helenka. Pavlína Wolfová, dcera Petra Spáleného, pro týdeník Reflex uvedla: „*Sledovala jsem celé roky ty dialogy, kterým táta říká rozhovory. Vypadaly následovně: táta seděl, kouřil jednu cigaretu za druhou a díval se mlčky před sebe. Naproti němu byl Zdeněk Rytíř na monitoru počítače. Ten už nekouřil, protože se přes přetékající popelníky propracoval k šestimetrové hadici dýchacího přístroje. Všechno dobrý, šeptal přes Skype tátovi, Sestřičky v nemocnici krásný a hodný. Jen mě mrzí, že si nemůžu dát to cigáro. Petře, to jediný ti závidím.*“

a zemřel v šedesáti devíti letech na infarkt. S jeho odchodem do ráje zesnulých se nenávratně ztrácí rychle mizející tvář klasické české textařské školy, ve které byl v šedesátých letech dychtivým žákem – a v dekadách následujících pak velkým panem profesorem.

Aktuálně připomíná autorsko-interpretaci odkaz Zdeňka Rytíře CD osmnácti nahrávek nazvané *Já nic, já muzikant* s podtitulem *Michal Tučný zpívá Zdeňka Rytíře*. ☒

Kvóty versus sloboda

Slovenská hudobná scéna prešla od roku 1989 búrlivým vývojom. Jeho výsledkom je stále aktuálna otázka povinných kvót vo vysielaní elektronických médií. Ochrana národnej kultúry má v európskom priestore dlhú tradíciu. Jej väčší alebo menší vplyv môžeme vystopovať v posledných desaťročiach v istých sínusoidách ako názorové spektrum rezonujúce v duálnom rozhlasovom vysielaní. Téma kvót je znovu aktuálna aj v súčasnosti.

TEXT: ĽUBOŠ ZEMAN (textár, člen Dozornej rady SOZA)

Prečo sa systém kvótového programovania hudby vôbec objavil a prečo je táto téma horúca aj v týchto dňoch? Odpoveď sa dá nájsť v mladej histórii našej krajiny pri hľadaní vlastnej identity a postavenia kultúry ako takej v spoločnosti. Nežná revolúcia priniesla slobodu, ale aj zodpovednosť, ktorá sa ľahšie kontrolovala v ekonomike ako v kultúre. Trhový mechanizmus priniesol nekompromisné komerčné kritériá na všetky oblasti pop kultúry a ako prvé ho implantovali do svojho vysielania novo vznikajúce súkromné rozhlasové stanice. **Vznik duálneho rozhlasového vysielania** vytvoril nebyvalú nerovnováhu v oblasti domácej hudobnej kultúry. Súkromní vysielatelia nasadili do éteru **playlisty** plné dovtedy ideologicky regulovaných anglofónnych skladieb a atakovali počúvanosť verejnoprávnych médií. Doplatili na to nielen autori belcantových skladieb, ale aj celá rocková a popová generácia interpretov, sólistov i skupín. Reakcia verejnoprávneho rozhlasu bola často chaotická so snahou kopírovať súkromné rozhlasové stanice. Slovenský rozhlas sa to v roku 1991 snažil vyriešiť vznikom ROCK FM RÁDIA, ktoré bolo akciovou spoločnosťou SRo a britskej firmy z Londýna. V krátkom čase sa toto médium stalo jednotkou na trhu s dnes až nepochopiteľným výsledkom – 30% počúvanosťou. Paradoxom je, že keď som si teraz pozrel playlist tohto dnes už neexistujúceho rádia a porovnal ho so súčasným stavom, bolo v ňom nepomerne viac slovenských skladieb ako vo vysielaní súčasných rádií. Podiel na tomto nelichotivom stave má aj **zánik dvoch významných pracovných pozícií v rozhlase** – hudobného redaktora a hudobného dramaturga, ktorí odborne ovplyvňovali hudobné vysielanie a prihliadali na koncepciu vysielacieho okruhu a štýlovo-žánrovú pestrosť. Zmizla aj **kontextovosť slova a hudby** ako „socialistický prežitok“ a dramaturgom sa stal počítačový program. Tento systém v podstate pretrváva

dodnes a cca 500 pesničiek rotuje v komerčnom výbere vo väčšine rozhlasových staníc. V podstate sú tieto ucelené súbory napojené na zahraničných vydavateľov a producentov, prípadne majiteľov médií, ktorí sledujú vlastné záujmy. Najrozšírenejší softvér **Sépio** síce ponúka kontrolu nad formátom stanice i bohaté algoritmy programovania, v mnohých prípadoch jeho možnosti však nie sú naplno využité a aj týmto spôsobom ochudobňujú hudobnú dramaturgiu rádií. Verejnoprávne médium sa čiastočne spamätalo a pokúša sa osloviť poslucháčov alternatívnym a hodnotnejším programom, multiplexovým rozširovaním vysielacích okruhov i presahom na internet a sociálne siete. Komerčný úspech sa však dosahuje ťažko, lebo nie je jednoduché zmeniť vkus publika po tridsiatich rokoch preferovania hudby zo zahraničia, ktorá je a priori považovaná za výlučný etalón kvality. Oveľa väčšiu hodnotu má však dôveryhodnosť a aspoň o tú sa treba snažiť. Do hry vstúpila aj **výrazná výmena poslucháckej generácie**, ktorá sa presunula na internet, prípadne preferuje rádiá s akcentovaním intenzívnych formálnych zvukových prvkov a bulvárneho moderovania, či úzko žánrovo zamerané malé rádiá. V éteri dominuje anglické slovo nielen v textoch, ale najmä v hudobnej produkcii. Slovenčina v populárnej hudbe a pôvodná tvorba sa ako súčasť národnej kultúry stala popoluškou a **tento stav vyprovokoval umeleckú verejnosť k zavádzaniu povinných kvót do vysielania**. O tom, že to nebol náš výmysel, ale opakovanie múdrosti zo zahraničia svedčí veľa príkladov z krajín, kde si národnú kultúru cenia viac ako my a kde kvóty ani nie sú potrebné a kvalita pôvodnej tvorby vysoká (napr. Taliansko, Chorvátsko, Švédsko), inde sú kvóty zavedené už desaťročia (napr. Francúzsko, Izrael, Belgicko, Portugalsko, Maďarsko, Poľsko, atď.). Nemecko, Švajčiarsko a Rakúsko už dlhodobo o kvóty bojujú, lebo hudobná

produkcia v nemeckom jazyku sa doslova stráca z éteru a v európskom kontexte už takmer nič neznamená. **Súčasný legislatívny stav na Slovensku platí už niekoľko rokov a prikazuje vysieľať 25 % pôvodnej tvorby** súkromným médiám a 35 % verejnoprávne vysielateľovi. V minulom roku schválil parlament menšiu úpravu na výpočet týchto percent len z denného vysielacieho času od 6.00–24.00 hod. a nie z mesačného výkazu. Od zavedenia kvót vo vysielaní sa najmä vo verejnoprávnych médiách objavilo podstatne viac mladých talentovaných autorov a interpretov a vzniklo viacgeneračné portfólio umelcov bojujúcich o priazeň poslucháčov. Zväčšil sa priestor pre prezentáciu rôznych hudobných štýlov a objavila sa aj kvalitnejšia hudobná publicistika. Napriek tomu pokračuje permanentné lobovanie súkromných vysielateľov, aby kvóty boli zrušené čo sa už stáva akýmisi podnikateľským evergreenom, hoci argumenty proti tejto snahe sú jasné: **Ani jednému rádiu neklesli príjmy z reklamy, ani jednému neklesla percentuálna počúvanosť**. Podmienky v éteri sú totiž pre všetkých rovnaké. Ďalším argumentom súkromných vysielateľov je sloboda podnikania bez obmedzení, lenže aj na slobodnom hospodárskom trhu platia licencie s presne vymedzenými podmienkami podnikania a zákonom stanovené hranice. Pesničky nie sú jogurty, hoci aj tie už majú lepšie podmienky na ceste k spotrebiteľovi ako slovenská populárna hudba. Keď spotrebiteľ a už aj obchod preferujú podiel slovenských potravín na pulloch predajní, málokto namieta, hoci je to meritórne nariadenie. Keď sa objaví legitímna a ešte aj limitovaná preferencia pôvodnej slovenskej tvorby naráža na mantinely nepochopenia. Názor, že do formátu vysielania viacerých súkromných rádií sa mnohí slovenskí autori a ich piesne nehodia popiera priamo fakt ich vypredaných koncertov, či počet predaných zvukových nosičov, prípadne masívna sledovanosť na webe. Argument súkromných vysielateľov, že poslucháči o slovenskú hudbu nemajú záujem popreli reprezentatívne prieskumy verejnej mienky na vzorke vyše tisíc

respondentov. **Soza** ich objednala v renomovanej agentúre **Focus** a obidva prieskumy v roku 2015 i v roku 2021, dokázali, že o slovenskú tvorbu majú poslucháči záujem. Podľa výsledkov najnovšieho prieskumu sú kvóty dokonca nastavené nízko. **Priemerný slovenský poslucháč by totiž zo svojho rádia najradšej počul päť slovenských piesní z desiatich hraných, teda 50 %**. O zaradení do playlistu však často rozhodujú hudobne nevzdelaní správcovia softvéru a nie odborníci. Aj ich častá arogancia bola príčinou vzniku požiadavky na percentuálne kvóty v prospech slovenskej hudby. O kvóty teda treba zabojsť aj preto, že **slovenský zákon o vysielaní a retransmisii je navyše do istej miery akustický klam, lebo je formulovaný nešťastne**. Za pôvodnú skladbu považuje takú, ktorej aspoň jeden autor hudby alebo textu má trvalý pobyt v SR alebo ide o hudobné dielo s textom v slovenskom jazyku. Jeho znenie treba upraviť tak, aby obaja autori boli občanmi SR s prípadnými výnimkami pre ČR a diaspóru v zahraničí. V súčasnej praxi jeho nešťastnú formuláciu cíti autori na tantiémach a zrejme aj Ministerstvo financií na odlive daní do zahraničia. Napr. Slovenský rozhlas ako najväčší vysielateľ vo veľkej miere používa v štatistike tzv. prekladové diela, kde sú autori väčšinou angloamerického proweniencie. Textári ich transformovali do slovenčiny na želanie interpretov, ktorí si nimi dopĺňali repertoár. Za vytvorenie diela obvykle nedostali nič. A zo SOZA tiež nič, lebo väčšina takýchto diel vzniká bez explicitného súhlasu zahraničných autorov, takže tantiémy za vysielanie a používanie takýchto skladieb putujú do zahraničia originálnym autorom. Prekladová úprava zahraničného diela je vlastne neautorizovaná a textár nemá z toho žiaden profit. A zdaňujú sa tiež v zahraničí, takže štát prichádza o státisíce eur ročne. Rádiá si však vylepšia štatistiku a naplnia literu zákona. Ďalším paradoxom je teoretická možnosť, že napr. Albánc s trvalým pobytom na Slovensku, prípadne so získaným občianstvom napíše pieseň vo svojom jazyku, no podľa zákona to bude slovenská

O kvóty teda treba zabojsť aj preto, že slovenský zákon o vysielaní a retransmisii je navyše do istej miery akustický klam, lebo je formulovaný nešťastne.

pesnička. To sú jednoducho paradoxy v legislatíve a príklady nezdravých kompromisov pri schvaľovaní zákonov v Národnej rade SR. Názory na kvóty sú rôzne aj v umeleckých kruhoch, lebo direktívne príkazy nemá asi nikto rád, lenže ich zrušenie môže znamenať citelnú finančnú stratu aj pre najväčších vyznávačov slobody. Umelci sa tak nechtiac stávajú súčasťou politického boja, lebo kvóty sa neobhájajú v nahrávacom štúdiu, ale v parlamente. Šoubiznis a populárna hudba sú už dávno súčasťou veľkého segmentu národného hospodárstva na ktorý je napojených množstvo ďalších profesií s presahom do ďalších odvetví ekonomiky a každý zásah do systému je rizikový. Najmä v súvislosti s pripravovanou daňovou reformou SR, ktorá sa usiluje o rovnú daň. A s tou má prísť aj možné rušenie paušálnych výdavkov pre živnostníkov a umelcov, odstránenie rozdielu medzi aktívnymi a pasívnymi príjmami a dokonca sa majú upraviť platby sektoru HORECA / hotely, reštaurácie, catering/ ochranným organizáciám za používanie hudby v zariadeniach. V tomto nelichotivom kontexte je snaha o zachovanie kvót v rozhlasovom vysielaní úplne legitímna a okrem podpory domácej kultúry a duševného vlastníctva je aj ekonomickým stimulom pre tisíce ľudí, ktorých kvalifikácia a profesionalita si zaslúžia úctu a podporu. ☒

Pohled

Foto: Lukáš Knoll

zakulisí

První ceny Žebřík měly podobu dlažební kostky

V roce 1991 stál u zrodu hudebního časopisu Rock Report, později známého jako REPORT. Vydavatel, manažer a občasný novinář Jarda Hudec dodnes provozuje jeho on-line verzi iREPORT.cz. Zhruba stejně dlouho pořádá výroční anketu Žebřík, která příští rok oslaví už třicet let.

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Magazín iREPORT tradičně pořádá Hudební ceny Žebřík, které se loni z pochopitelných důvodů nepředávaly. Takže se letos vyhlášovaly dva ročníky zároveň?

Přišli jsme sice o původně plánovaný loňský termín akce, ale nepřišli jsme o anketu, na které to všechno stojí. V lednu a únoru tedy hudební fanoušci opět intenzivně hlasovali a vyjádřili se k tomu, co se na scéně dělo. Vítěze osmadvacátého a devětatřicátého ročníku jsme přivítali 3. září na tradičním místě v plzeňském DEPO2015 a bylo to o to zajímavější. Teď už plánujeme další ročník, který by měl být vyhlášen v obvyklém termínu, konkrétně 1. dubna. A věřím, že to nebude apríl. :)

Pokud se nic nepokazí, tak Žebřík příští rok oslaví třicátý ročník. Jak moc se anketa za tu dobu proměnila?

První roky spadají do doby, kdy parta hudebních nadšenců v Dobřanech u Plzně založila časopis Rock Report. Mně bylo sedmnáct a přivedli mě k němu starší kamarádi, protože jsem měl zkušenost ze sportovní a kulturní rubriky Plzeňských novin. Rock Report vyšel poprvé v srpnu 1991 a už na konci roku jsme si řekli, že by bylo fajn udělat nějakou bilanci. Vyzvali jsme fanoušky, kteří na korespondencích posílali, kdo a co se jim na scéně líbilo. To byl takový prázák anket. Další rok jsme už v plzeňském KD Šeříkova ceny i předávali a přijely tam docela velké osobnosti rockové a metalové scény. A to byl první skutečný Žebřík. Měli jsme vyrobeny stylové ceny ve tvaru dlažební kostky, což byl v pokročilejších hodinách a uvolněnější atmosféře docela nebezpečný nástroj. :) Byl to rockový večírek se vším všudy. Postupně se anketa i její vyhlášení vyvíjely, do jejich organizace se zapojila spousta šikovných lidí nejen z hudební branže, proběhlo několik památných finálových večerů v tzv. domě hrůzy u Radbuzy (dnes už neexistující DK Inwest) a v posledních pěti letech v areálu DEPO2015, zkratka dnes už je to zavedená a věřím, že i prestižní událost.

To byla doba korespondenčních lístků, dnes se hlasuje prostřednictvím SMS nebo internetu. Kdy se tohle začalo měnit?

To muselo být někdy na přelomu milénia, protože doba se tehdy překlápěla do digitálu, i když my jsme s tištěným médiem vydrželi až do roku 2010.

Hlasuje víc lidí dnes, nebo tehdy?

Určitě dnes, protože je to jednodušší a ta anketa má taky větší věhlas. Ale je třeba zavzpomínat na ty devadesátkové nadšence, kteří z časopisu vystřihli vyplněný anketní lístek, dali do obálky, tu zalepili, ofrankovali a šli s ní na poštu nebo aspoň do schránky, a ocenil je. Protože to už je z pohledu dnešního uživatele, fanouška hudby a respondenta ankety úplně nadlidský výkon. :)

Jak velké dobrodružství pro vás bylo zakládat krátce po revoluci hudební časopis?

Dneska už je možná osmnáctiletý člověk v podstatě dospělý, ale já jsem si tak tehdy rozhodně nepřipadal. Přesto jsem spadl do tohoto dospělého světa. Spousta starších lidí kolem mě žila v euforii typu „teď začneme podnikat“, „teď sedneme do auta a pojedeme do Německa poznávat Západ“ a podobně. Nadšení bylo velké, znalosti minimální. A na těch prvních číslech je to vidět, že to byl spíš takový fanzin. Skoro všechno jsme dělali sami, doslova na koleně. Dali jsme dohromady peníze jen na samotný tisk, takže jsme si každý přivezl domů balíky archů a tam jsme za pomoci rodičů, sourozenců a kamarádů stránky ručně falcovali a sešivali, abychom je pak roznášeli na akcích, do trafik a hudebních prodejen.

Nakonec jsem si musel udělat živnosták a stal jsem se vlastně podnikatelem proti své vůli. Měli jsme vzor v podobě zahraničních časopisů a pomalými krůčky jsme se posouvali dopředu.

Vy sám jste někdy na něco hrál?

Hrál jsem v LŠU na klavír a taky samozřejmě na kytaru. A taky jsem zpíval. Ale nedával jsem tomu tolik jako třeba sportu, místo hudby jsem radši chodil na fotbal. Vždycky mě bavilo hudbu poznávat spíš jiným způsobem a věnovat se jí jinak než jako aktivní hráč.

součástí časopisu CD a DVD přílohy, většinou námi sestavované kompilace české i zahraniční hudby.

Dnes je to díky internetu a streamovacím službám samozřejmě, ale my jsme už před dvaceti lety chtěli, aby ten, kdo si čte o nějaké kapele, měl možnost její hudbu okamžitě „ochutnat“. Pravidelně

S Michalem Malátným – Žebřík 2012, foto: Petr Tibi

Už to tady padlo, že REPORT po zhruba dvaceti letech existence přestal vycházet na papíru a přešel do on-line světa. Důvody byly finanční?

Ano, to byl hlavní důvod. Ten konec byl náhlý a svým způsobem smutný, ale ukázalo se, že konec tiskového média byl dřív či později neodvratný. Byli jsme součástí většího vydavatelství, byli jsme závislí hlavně na jeho obchodním oddělení, které nám jednou oznámilo, že už není schopné nás naplnit inzercí. Příprava tištěného měsíčníku byla celkem náročná – časově i finančně. Znamenalo to naplnit kvalitně minimálně sto stran, editaci, grafiku, sazbu, přípravu a kontrolu tisku, distribuci, reklamu, podporu prodeje a samozřejmě mít dostatečné, nemalé příjmy z inzerce. A k tomu skoro deset let byly nedílnou

jsme například sestavovali kompilace Soundzech, vyšlo jich více než dvacet, a byla to tenkrát docela dobrá osvěta a propagace hlavně pro „nerádiové“ kapely. Vydali jsme i několik titulů s Michalem Pavlíčkem a dalšími předními muzikanty, zkomponovali nahrávky z legendárních jam sessions Na Kloboučku i z dalších pořadů ČT. Práce s tím bylo dost, ale něco za námi zůstalo.

Jaký měl REPORT na vrcholu největší náklad?

K nějakým pětadvaceti tisícům.

To je z dnešního pohledu dost nepředstavitelné...

Taky si to dneska už neumím představit. Ale někdy kolem roku 2008 se potkaly tři zásadní krize. Globální hospodářská krize, kterou jsme zažili všichni. Krize,

S Petrem Jandou – Žebřík 2017, foto: Milan Říský

S Michalem Prokopem, foto: Lukáš Knoll

resp. zásadní změna hudebního průmyslu, protože se kvůli CD kopírkám a hlavně samozřejmě prostřednictvím internetu hudba začala šířit bezplatně, nahrávací společnosti přicházely o příjmy a první, co ořezaly, byla pochopitelně reklama, na níž byla existence hudebních médií do značné míry závislá.

Hudební novinařina má jistá specifika. Na rozdíl od politických reportérů se s těmi muzikanty stýkáme v méně konfrontační rovině, často si navzájem tykáme, jsme tak trochu „na jedné lodi“. Dá se v téhle poloze udržet odstup?

Já jsem přece jen v jiné pozici, nejsem

S Vladimírem Mišíkem – Žebřík 2018, foto: Radim Hromádka

A s rozšířením internetu souvisí i to, že obsah, který byl do té doby výhradně v tisku, se začal objevovat zdarma na síti. Tyhle tři věci přispěly k tomu, že jsme museli zareagovat a přejít do on-line. K tomu by ovšem stejně dřív či později došlo...

kritik a nepíšu recenze. Já „jenom“ provozuju to médium, sem tam udělám nějaký rozhovor třeba na kameru... Takže tenhle problém vlastně nemám.

A se svými redaktory to řešíte?

Jistě, kolegové dohlížející na obsah dbají na maximální objektivitu, nadhled a důvěryhodnost. S autory se to konzultuje, případně se do takového textu i zasáhne. Spíš se to děje u nových autorů, kteří nejsou brždění nějakou zkušeností a erudiicí. Navíc iREPORT není úplně založený jako nějaké kritické fórum. Spíš se snažíme podporovat zajímavé věci, než abychom se snažili si na někom zgustnout. Někdo si ujíždí na tom, že si záměrně vezme desku, u níž už se tak nějak předpokládá, že nebude nic moc, a pak ji s chutí smete. To se od nás nečeká a myslím, že by nám to čtenáři i vyčítali. ☒

Dnešnímu iREPORTu se ekonomicky daří?

Řeknu to tak, že kdybychom nebyli takoví srdcaři, tak to prostě nemůžeme dělat. Myslím, že mluvím i za další podobná média. Nedávná doba pandemie nás naučila umět fungovat velmi efektivně v úzkém týmu a denně naplňovat naše stránky i přesto, že se nekonaly žádné koncerty a festivaly, které tvořily do té doby gros obsahu. On-line se obecně našťestí daří, a tedy i zavedenímu médiu, jakým je iREPORT.

Ladislav Vostárek

„Textař musí dosáhnout souznění s interpretem“

Ladislav Vostárek se do obecného povědomí zapsal především jako textař a manažer skupin Katapult, OK Band, Turbo a Mýdlo. Je spoluautorem dlouhé řady jejich hitů, včetně těch takřikajíc nesmrtelných. Kromě toho je renomovaným advokátem a významnou „zákulisní“ osobností v oblasti golfu. U příležitosti svých pětasedmdesátin vydal knihu vzpomínek na život s muzikanty (a nejen s nimi) a vlastních písňových textů, kterou nazval Jen jednou dostat šanci.

TEXT: PETR KORÁL

Člověka k sepsání memoárů často vede nutkání uzavřít nějakou kapitolu a případně začít novou. Jak tomu bylo v tvém případě?

Možná tě zklamou, ale za iniciační moment bych označil nedohlédnutelné šiky lahví alkoholu, kterými mě přátelé zahrnuli k padesátinám. Když jsme je stěhovali, žena prorokovala, že pokud ten chlast neprodám, ale vypiju, stane se ze mě notorik, a pokud zakopnu, zlomím si játra. Jsem ale dítkem štěstěny. Alkohol jsme uložili do sklepa pod kanceláři s vědomím, že od něj mám na pár měsíců pokoj. Netušil jsem však, jak hluboce se mýlím. Jednomu z nájemníků domu – občanským povoláním byl popelář, ale posláním notorický alkoholik – se nějak doneslo, že suterén našeho domu skrývá značné množství velmi kvalitního alkoholu. Chápu, že pro borce jeho zálib to bylo stejné pokušení, jako když

kunám nastěhujete pod pelech kurník. Nikdo si ani nevšiml, že ten věčně nabručený, zvětralým pivem páchnoucí chlapík se začal zničehonic na své okolí usmívat a alkoholický opar, který za ním obvykle vlál, voněl mnohem příjemněji.

Celé to prasklo, až když mojí ženě přehodil píchlé kolo u fiátka. Rozhodl jsem se, že dobré skutky je třeba odměňovat, a vydal jsem se do sklepa, abych jej některou z těch stovek lahví whisky odměnil. V přítmi suterénu jsem pak marně šátral klíči v zámčích. Po čase mi došla trpělivost a vši silou jsem ty dveře nakoopl. Dveře se rozlétly dokořán a já stál ve vstupu do téměř prázdného sklepa. V první chvíli se o mě pokusily mdloby, následovala vlna rudého vzteku, kdy jsem si to s tím Tarantem chtěl vyřídít ručně. V prvním patře jsem si to však rozmyslel a místo do podkrovní, kde bydlel, jsem zamířil do naší kanceláře. Dámy

se seběhly kolem mě, a když viděly můj obličej sršící všemi odstíny vzteku, neodvážily se na cokoliv zeptat. Ticho prolomila až kolegyně Gazdíková nesmělým dotazem: „Co se vám, doktore, stalo?“ Vysoukal jsem ze sebe tu potupu a nastalo ticho, do kterého po chvíli moje zákonitá žena lakonicky pronesla: „Ty sis dělal starosti, co s tím chlastem, a ten dobrák Tarant to vyřídil za tebe.“

Proto jsem si nakonec vypůjčil nápad mého kamaráda z Hamburku a své přátele prosím, aby místo utrácení za drahé dárky k mým narozeninám nebo stěhování putovních lahví přispěli na jednu nadaci, a dárky rozdávám raději sám. K sedmdesátinám jsem si pro ně připravil komplet pěti CD s písněmi, které jsem otextoval, a jelikož jsem toho za posledních pět let moc nenapsal, teď jsem připravil dárek ve formě knihy se stovkou mých textů, doplněné obrázky

Předání zlaté desky kapely Turbo za 250 000 prodaných desek, Supraphon, foto: Jiří Antalovský

přítel z mládí Petra Síse, přítel z let zralejších Jirky Slívy a přítel z doby nedávné Josefa Blecha.

K hudebnímu showbyznysu jsi poprvé přičichl coby manažer skupiny Shut Up Františka Ringo Čecha. Byla to dobrá škola?

Škola to byla víc než výtečná, protože skoro všechno, co jsem se o branži naučil, jsem se naučil od Franty a něco možná i od Oldy Říhy, který se to ale stejně jako já učil od Franty. Nicméně chytřáci nepadají z nebe, tudíž i Franta se to od někoho musel učit, a jednou se mi přiznal, že se to se slzami v očích a bolavou zadnicí od osmihodinového hraní na bicí k tanci učil u Papá Rubesche.

Komunistickému režimu se označení manažer nelíbilo, a ti lidé, i když se tím fakticky živil, museli být v nějaké jiné pozici. Někteří se prezentovali jako konferenciéři, kteří pár větami

otevírali koncerty „svých“ umělců, aby se takřikajíc vlk nažral a koza zůstala celá. Jak jsi to měl ty?

Někteří si pořídili klávesy, které nebyly pro jistotu ani zapnuté v síti, aby jim soudruh přiznal kapelnický honorář, ale já jsem se snažil nechat vlkovi vlkovo a kozy se radši ani nedotýkat. Takže jsem pronesl „Dámy a pánové, KA-TA-PULT!“, a 120 Kčs bylo vyděláno.

Kdy jsi v sobě objevil textařské střevo?

S Oldou Říhou jsme oba věděli, že má-li začínající Katapult prorazit, musí opustit anglicky zpívané pecky z repertoáru Stounů, Kinks, Free, Troggs a mnoha dalších a začít zpívat česky. Olda si za vzor zpěváka, který se odvážil přejít z anglicky zpívaného repertoáru na český, vybral Pavla Bobka a pověřil mě, abych se žádostí o český text pro Katapult oslovil všechny renomované textaře té doby. Jak se dalo čekat, vrátil jsem se s prázdnou, a proto padlo

Kniha Ladislava Vostárka, autor kresby: Josef Blecha, autor obálky: Robert Kristofori

Předání zlaté desky za Grand Greatest Hits kapele Katapult za 50 000 nosičů, Supraphon, foto: Jiří Mevald

rozhodnutí, že se o to mohu pokusit já. Přiznávám, že Oldovu statečnost, se kterou k tomu svolil, jsem tehdy obdivoval a navždy mu budu vděčný, i když s odstupem skoro padesáti let vidím, že mu nic jiného nezbývalo. On povahu na to, aby se poníženě doprošoval mistrů textařů o zbytky ze šuplíků, nikdy neměl, na to byl příliš hrdý a myslím, že ví, že zvolil dobře.

Měl jsi u Katapultu tematickou volnost, nebo jsi od Říhy dostával nějaké zadání?

Měl jsem absolutní volnost. Jediné omezení bylo moje vlastní – aby se to Oldovi dobře zpívalo a aby tomu věřil. Tou dobou jsem měl pocit, že jsme s Oldou mentální dvojčata, že nejen identicky přemýšlíme, ale že on hraje a zpívá tak, jak bych to chtěl hrát a zpívat já, kdybych to uměl. Pokud se nepodaří navázat se spoluautorem a interpretem obdobné

souznění, nemá cenu se o něco snažit. Třeba u těch pár písní, které jsme napsali s Jirkou Vondráčkem pro jeho sestru, se nám to docela povedlo, kdežto s kluky z Pražského výběru jsme se zcela minuli, přestože jsme o spolupráci hodně stáli.

Jak moc ti vadila dobová kritika, jejíž nemalá část se tvým textům pro Katapult pošklebovala nebo nad nimi vyloženě ohrnovala nos?

Vadila, ale jenom zpočátku, kdy jsem si myslel, že to opravdu myslí upřímně. Když jsem si uvědomil, že to myslí stejně upřímně jako později nebožtík Standa Gross před volbami, tak už to vadilo jenom mojí mamince, které to předčítaly kolegyně v práci. A kde jsem dnes já a kde jsou dnes oni? Navíc v téhle branži přece každý k někomu patří a prosazuje něčí zájmy. Dovolím si parafrázovat Jana Wericha: „Jde-li jen o peníze, nejde o život. A když nejde o život...“

Existují nějaké tvoje texty, které nepovažuješ za povedené? Jsou písně, které bys dnes raději neslyšel?

Upřímně řečeno nevěřím, že existuje autor, který by po zveřejnění svého díla na něm nenašel místo či pasáž, které by nešly udělat jinak a možná i lépe. Kolik je světových mistrů, kteří než by pustili své dílo z ateliéru, ho raději donekonečna vylepšují... V naší branži to ale bohužel nejde, protože bigbít je jenom spotřební zboží. Jenže to byl ve své době i Mozart.

Které naopak považuješ za svůj tvůrčí vrchol? Bez ohledu na to, jestli se z nich staly hity.

Kromě prvních třiatřiceti písní Katapultu sem patří písně ze zlatého fondu Turba a celá řada písní OK Bandu, kde jsem si díky kreativitě Vladimíra Kočandrleho a neuvěřitelným interpretačním schopnostem Marcely Březinové nejvíce užíval

tvůrčí svobody. Kromě textové komise Supraphonu jsem se necítil vázán ničím.

Nemohu ale pominout poslední texty pro Turbo, které jsem psal pod vlivem toho, co potkalo osudovou ženu mého života Máju – Ty tělem svým i povahou jsi anděl, Království ledový nebo Bílý princ. Život je plný paradoxů a jedním z nich je refrén našeho megahitu Chtěl jsem mít, o kterém si dovolím tvrdit, že kdyby vyšel za hranicemi v angličtině, byl by to hit kalibru Škoda lásky. Koho by napadlo, že se mi po 44 letech šťastného manželství doslova naplní „Krásnej dům už mám, zůstal jsem v něm sám“? To nepřeji ani svým nepřátelům.

Proč jste texty pro OK Band, které jste psali společně s Vladimírem Kočandrem, podepisovali pseudonymem Vlasta Voko?

Já jsem zvolil pseudonym úmyslně, neboť většině lidí, kteří se tou dobou živili psaním o hudbě, jsme já a moje texty sloužili jako vítaný terč bonmotů a v některých případech i přímo zhovadilostí vlastních jejich autorům. Zamyslím-li se dnes nad úrovní těch bonmotů a úrovní těch autorů, dovolím si tvrdit, že současný pan prezident, když usedne tam, kam i on musí pěšky, a trochu zatlačí, dokáže takových bonmotů pojednat plnou mísu i s autory a většina z nich bude vtípnější.

Nechtěl jsem těm flišťánským uveřejněním svého jména dát záminku si na začínající kapele brousit „ostrovtip“ a leštit vlastní nevelká ega. Proto jsem zvolil pseudonym, který byl zkratkou Vostárek – Kočandrlé. Image kapely byla postavena na zdání tajemna, stejně jako její název a logo. OK v názvu jsem cítil jako pozitivní znamení, i ty sexsymboly šipky a křížku v grafice loga mi vyšly tak nějak automaticky s ohledem na to, že to byla první skupina, se kterou jsem spolupracoval, v níž účinkovala holka. Stejně tak mi bylo jasné, že se ten projekt nedá prodávat na jména Březinová či Kočandrlé, protože pro publikum zatím nic neznamenal. Mnohem zajímavější mi připadlo prezentovat účinkující na veřejnosti pouze jejich křestními jmény s dovětkem OK, tedy Marcela OK, Tonda OK, Pavel OK atd. Byli jsme až šokovaní, jak to ze začátku fungovalo, protože kromě Marcely byli všichni

Foto: Petr Kozlík, Mafra

Tou dobou jsem měl pocit, že jsme s Oldou mentální dvojčata, že nejen identicky přemýšlíme, ale že on hraje a zpívá tak, jak bych to chtěl hrát a zpívat já, kdybych to uměl.

muzikanti naprosto neznámí a hudba, kterou hráli, byla v tuzemsku více než neobvyklá, protože nová vlna si teprve hledala své místo na slunci vedle hard rocku a punku.

Čas má podezření vůči kritikům bohužel potvrdil, protože do okamžiku, než se profláкло, že za kapelou stojím já, byly jejich ohlasy více než příznivé. Otočilo se to až po rozhovoru pro Mladý svět, ve kterém si Roman Lipčák – ten Lipčák, o kterém kolovaly rozličné zvěsti a každý se ho bál – Vládu Kočandrleho doslova namazal na chleba. Neštěstí dokončil článek v časopise Tribuna, v němž

na Vladimíra, ale i na OK Band bylo vyli-to tolik hnoje a fekálií, že nikdo nevěřil, že by to mohli v branži přežít. A vida, čas se zdá být spravedlivým soudcem: na všechny ty rozmetače mrvy si jako na jednoúčelová zařízení dnes nikdo ani nevzpomene, a Vladimírovi se kdekdo z branže snaží vetřít do přízně.

K úspěšné textařské spolupráci s Turbem ses vrátil po mnoha letech až na loňském albu Noční dravci. Jaké to bylo? Vstupoval jsi pomyslně do hodně podobné, anebo úplně jiné vody?

Nabídka přišla v době, kdy moje žena ležela v pražské Ústřední vojenské nemocnici ve vigilním kómatu a můj každodenní program byl prostý a stereotypní: ráno vyvenčit psa, nasnídat se, následovala návštěva manželky v ÚVN, práce v advokátní kanceláři, znovu návštěva ženy v ÚVN, venčení psa a dlouhá noc v prázdném domě s plným sklepem výtečného vína. To nemohlo dopadnout dobře, proto jsem se Vladimírovy nabídky (Vladimír Kočandrlé je šéfem firmy Warner Czech, která vydává mj. i Turbo, pozn. aut.), zda bych ještě nebyl schopen napsat pár textů, chytil jako tonoucí stébla a dodnes jsem rád, že jsem se mohl místo lahve chopit tužky.

Jaký máš jako právník názor na ochranu autorského práva a duševního vlastnictví v ČR?

Většina uživatelů si dodnes nedokáže představit, že užitím autorského díla bez licence se dopouští krádeže, a brání se tvrzením, že jejím přehráním v baru z písně nijak neubyl. To je současnost – a o ochraně IP v budoucnu si s ohledem na stávající volební preference nedělám žádné iluze. Kolegové autoři, až budete stát nad volební urnou, pečlivě zvažte, komu ten hlas hodíte. Zvolíte-li špatně, hledejte si civilní povolání, abyste měli z čeho žít.

Dosáhl jsi v muzice kdečeho, některé tvoje texty si zapaměti broukají desetitisíce lidí. Máš ještě nějaký nesplněný sen?

Naučit se hrát na kytaru, kterou jsem dostal od kolegů arbitřů k posledním narozeninám. ☒

Paralelní pop jménem rap

Už je to čtvrt století, kdy se z party šestnáctiletých kluků z kapely Chaozz staly nečekané hvězdy tuzemské populární hudby. Album ...a nastal Chaozz s hity jako Televize nebo Policijééé způsobilo v roce 1996 poprask rovným dílem v mainstreamu i undergroundu. Kam se od té doby posunul český hip hop? A proč brát jména jako Viktor Sheen, Yzomandias, Ca\$hanova Bulhar, Nik Tendo nebo Calin vážně?

TEXT: HONZA VEDRAL (Headliner)

Tuzemský hip hop svými výkony v digitální distribuci fakticky znovu opanoval žebříčky úspěšnosti. Jeho hlavní představitelé ovšem pravidla hlavního proudu nepřijímají ani se jim nepřizpůsobují. Spíš si tvoří nová, aby to pro ně bylo výhodnější.

Když Chaozz před lety přišli poprvé jako hosté do hitparády Eso, strhli na sebe lavinu pozornosti. Jedni si tu partu sotva odmítovaným cápků zamilovali, protože s sebou přinesla čerstvý a drzý zvuk. Zato hiphopová subkultura je svorně nenáviděla, protože jejím pohledem zaprodali žánr, který u nás do té doby patřil undergroundu. Na kluky, kteří k podpisu vydavatelské smlouvy potřebovali svolení rodičů, byly plné diskotéky i halové show časopisu Bravo. A zástupci vydavatelství PolyGram, kteří před vydáním alba řešili hlavně to, aby raperům vůbec bylo rozumět, poznali, jak může i v tuzemských podmínkách hip hop rezonovat... a vydělávat.

Tehdejší úspěch se přesto od té doby dlouho nepovedlo v takové míře zopakovat. Jakkoliv byl sukces Chaozzu obří a ze své podstaty komerční, v jádru to stále byla autentická parta nadšenců, která se sama srovnávala s tím, co se to vlastně kolem děje. A žánr, který tu byl už dávno před nimi, zatím pokračoval cestou vzrůstajícího zájmu, jehož trajektorie do jisté míry kopírovala angloamerický trh. Hip hop u nás plnil kluby i velké sály, zrodil několik vlastních časopisů, mezinárodně ceněných festivalů i žánrové rádio a celebritu v podobě slovenského Rytmuse. Do mainstreamu jako takového přesto tuzemský rap znovu v takové symbióze jako za časů Chaozzu nepronikl.

Až prudký rozmach digitálního poslechu hudby přes streamy na YouTube, Spotify a v dalších službách ukázal, jak ohromný zájem tu o žánr je, přirozeně zejména mezi dospívajícími posluchači. A že zatímco se kola hudebního byznysu zvnějšku stále točila v nevzrušivém kolotoči bezstarostných rádiových singlů a dalších řadových alb tuzemských hudebních stálíc zavedených stylů, z digitálního undergroundu náhle a organicky povstala obtížně proniknutelná, ale nesmírně vitální a produktivní rapová scéna, kterou ani pohledem čísel a ekonomického výkonu nelze přehlížet. Viktor Sheen, Yzomandias, Nik Tendo, Calin, Stein27, Robin Zoot nebo Ca\$hanova Bulhar a další v posledních měsících svými nahrávkami, o nichž se skoro nikde nepíše, de facto „převzali“ hitparádu IFPI. Zařadili se mezi nejúspěšnější hudebníky v zemi, aniž by je předtím hrála jiná než žánrová rádia nebo poskytl rozhovory jiným než žánrovým médiím a hráli na jiných než žánrových festivalových pódiích. Žádné prostředníky z tradičních médií k úspěchu nepotřebují, protože sociální sítě a streamy v reálném čase jsou jejich přímým napojením na posluchače.

Když Yzomandias před rokem vydal EP Melanž, během čtyřadvaceti hodin s více než padesáti tisíci poslechy zlomil všechny rekordy tuzemského Spotify. A šest a půl minuty dlouhý opulentní, filmově pojatý klip k celému EP dotáhl úspěch i na YouTube, kde má už skoro 15 milionů přehrání. Melanž jako by vůbec symbolicky završila zrod „paralelního popu“, kterým dnes rap bezpochyby je a o kterém se mluví minimálně od fenomenálního úspěchu alba Černobílej svět

Viktor Sheen, foto: Warner Music

od Viktora Sheena a jeho euforického hitu Až na měsíc.

Tento „druhý pop“ se už na rozdíl od éry Chaozzu řídí vlastními pravidly a jeho hvězdy ho drží pevně v rukách se suverenitou zkušených obchodníků a marketérů. Jedním z jejich hlavních témat je ostatně samotný úspěch a jeho samolibé opěvování, posluchačským kouzlem přitom ale zůstává vytváření dojmu jistého spikleneckví a neproniknutelnosti. Tedy systému vnějších znaků a kódů, který je typický pro subkultury. „Jestli ti můj text nedávaj smysl, to chápu. Nezažils nic, nebyls tam s náma. K černý vráně černá vrána,“ pomrkává Yzomandias v Melanži spiklenecky na „ty, co vědí“. Jako by jich jen na Spotify jeho hudbu neposlouchalo měsíčně nějakých 275 tisíc, což bylo v době vzniku tohoto článku přibližně stejně jako Kabát a o dvacet tisíc víc než Kryštof.

Pokud pro český pop vždy do značné míry platilo, že posluchači u interpretů

oceňují skromnost, obyčejnost, případně bodrou lidovost a srozumitelnost, současný rap to celé deformuje s podobnou samozřejmostí jako české přízvuky a délky slabik a další formality. Příběhy raperů jsou přitom zhusta uzavřeny ve svých vlastních klišé a zvyklostech: opěvují konzumaci nejrůznějších drog a popisují příjemné i nepříjemné stavy, které jim narkotika způsobila, velebí partu nejbližších kamarádů oproti abstraktním zrádcům, líčí sexuální fantazie i reálné příběhy, v nichž jsou ženy jen objekty, popisují krušné dětství, vztahy s rodiči, rychlou cestu z nuly na vrchol i své současné bohatství. V jádru je to vlastně možná stejné romantické desperátství a hédonické blouznění a hledání štěstí ve zhýralosti, jako známe od tradičních hvězd rocku a popu. Jiné jsou jenom kulisy, explicitní výrazové prostředky, jazyk a míra otevřenosti a detailů, které na sebe prozrazují. Do velké míry tím odráží svět současné dospívající generace. I to tu bylo vždycky.

Viktor Sheen, Yzomandias, Nik Tendo, Calin, Stein27, Robin Zoot nebo Ca\$hanova Bulhar a další v posledních měsících svými nahrávkami, o nichž se skoro nikde nepíše, de facto „převzali“ hitparádu IFPI.

„Paralelní pop“ je přesto jiný. Netýká se jen ohlasu, ale byznysu okolo a samotného přístupu k hudební produkci. Nasazovacími zlatými zuby, luxusním oblečením, šperky, auty, drahými klipy a dalšími proprietami dává generace současných raperů na odív finanční úspěch, který se nestal náhodou. Nová alba, mixtapy, EP i singly a klipy často slouží jako reklamní poutače na nové série triček, mikin a dalšího merchandisu. Labele jako Milion Plus nebo Mike Roft přenechávají hudební distribuci tradičním vydavatelstvím, pro která se i díky nim stala z „digitálu“ priorita, ale marketing, obchod a booking si obstarávají pohodlně sami. Když raper Ca\$hanova Bulhar vydal loni na podzim album Thug Love Sofia, pochlubil se na Twitteru, že během osmi minut od vydání mu přišly objednávky na CD a doprovodný merchandise za 560 709 korun a kvůli zájmu spadla platební brána. O pár desítek minut později vydělal na albu první milion. „Koupil bych si benzo, ale spíš to radši prochlastám,“ komentoval to.

Právě Bulhar je dobrým příkladem toho, jak je pro současný hip hop typická rychlost. Od května 2020 vydal během

Yzomandias, foto: Milion+

Ca\$hanova Bulhar, foto: archiv Ca\$hanovy Bulhara

Calin, foto: Tereza Mundilová

Stein27, foto: Warner Music

třinácti měsíců tři plnohodnotná alba, která provázely rostoucí úspěch i ohlasy. Značná hudební nadprodukce tu přitom často není dána nějakým vnitřním autorským přetlakem, jako spíš nutností udržet v digitálním prostředí pozornost publika a stabilní čísla. Hip hop je po této stránce velmi praktický a ekonomický žánr. Není potřeba drahá studiová technika, témata i celé fráze se v něm opakují a šíří jako memy na internetu a songy „v trendech“ často vznikají na upravené beaty licencované z hudebních databází, ke kterým zbývá vymyslet dobrý slogan nebo jiný háček, rychle ho nahrát a smíchat. S trochou nadsázky to připomíná zjednodušenou a značně zautomatizovanou „pásovou výrobu“ ze zlaté éry Motownu. Na životnosti songů nezáleží – důležité je naopak, aby byly nové a čerstvé, nového rapu je tolik, že se vždycky něco chytne a i nové trendy ve zvuku ze světa se dají rychle napodobit a reprodukovat.

Jakkoliv se vším tím tetováním v obličejích a toxickými texty o drogových večírcích současná rapová generace na značnou část běžných posluchačů stále působí jako invaze monster z jiného světa, který nemá s hudbou nic moc společného, oproti těm nadšeneckým naivním partám, které tu hip hop dělaly před čtvrt stoletím, stojí pevně na zemi, má dlouhodobé plány a zná svoji cenu. To, co v případě Chaozzu budilo vášně a emoce, by dnes bylo k smíchu. Svou autenticitu, bez které se hip hop dělat nedá, nachází současná generace krom stylu překvapivě v ryze praktickém a obchodnickém přístupu. I díky tomu dnešní nejvýraznější subkultura vytvořila vlastní paralelní hlavní proud, od kterého se ten tradiční může bez zbytečných předpokladů přirozeně učit novým přístupům a možnostem. Už protože všechny ty „děti“, které teď na rapu vyrůstají, za pár let vyrostou a svoji generační hudbu si s sebou nějakým způsobem ponese dál. ☒

ZASTUPOVÁNA OSA
OD 1997, V DATABÁZI
MÁ REGISTROVÁNO
87 HUDEBNÍCH DĚL

Lenka Dusilová

„Neodvracet
zrak ani od
těžších věcí“

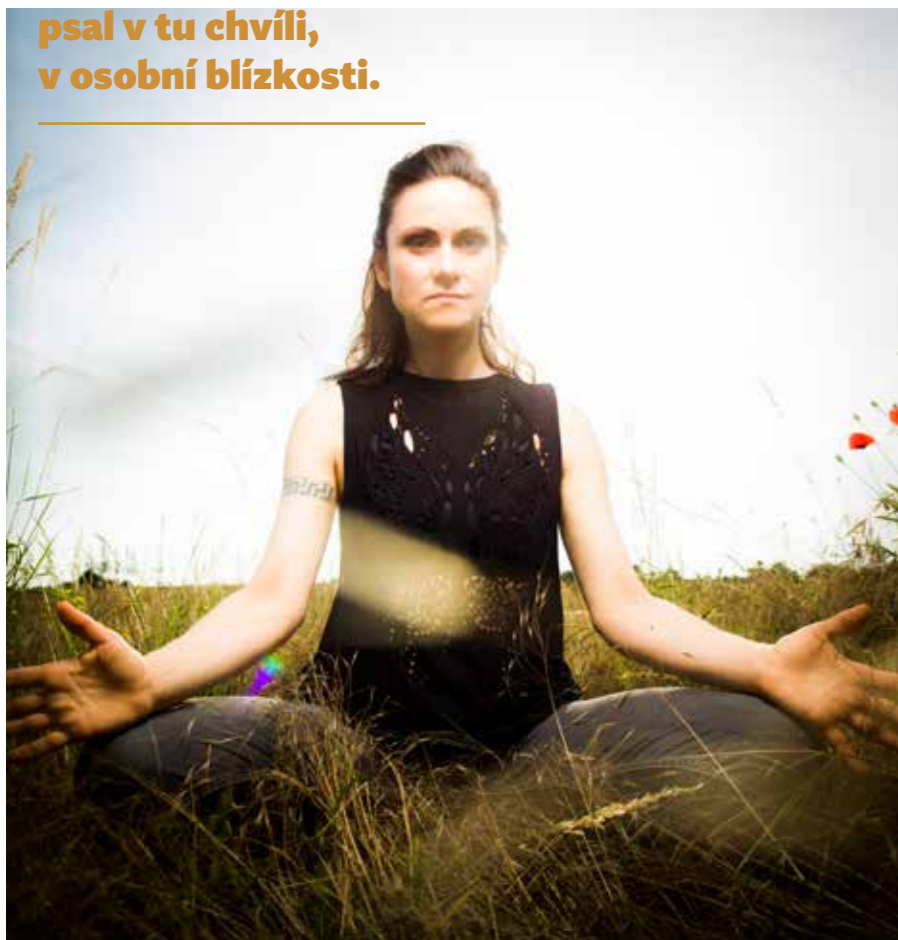

Album Řeka, které získalo tři výroční hudební Ceny Anděl za rok 2020, je dokumentem o tom, že Lenka Dusilová hledá další a další podoby hudby. Zpěvačka a autorka s bytostnou potřebou proměny mluví v rozhovoru o ponoru do kostní dřeně: hledačském putování k podstatě vlastní osobnosti, při kterém je někdy potřeba opustit dosavadní hudební rámec. Rozhovor vznikl během července, kdy Lenka začínala koncertovat ve dvojí nové podobě: se skupinou Květy a s producentem Aid Kidem.

TEXT: PAVEL KLUSÁK, FOTO: ROMAN ČERNÝ

Protože témata, ve kterých se topím v Řece, jsou tak osobní, regresní a těžko uchopitelná, že zadávat je okruhu spolupracovníků z minulosti, které mám ráda, nebylo vůbec funkční. Musela jsem najít klíčového člověka, který by se mnou texty psal v tu chvíli, v osobní blízkosti.

Pojďme mluvit o Řece, která, pokud to dobře chápu, vyrostla hodně z tvého sólového hraní, ale ve výsledku to není sólová deska. Naopak – propojení spoluprací je tam velmi těsné a přirozené.

Předně jsem po několika fázích nahrávání hudby s Petrem Ostrouchovem, Aid Kidem a přizvanými hudebníky pochopila, že potřebuju najít osobnost, „propojenou nádobu“, která by dokázala moje zážitky, vize a pocity formulovat do živého jazyka. Do textů, které se mnou budou korespondovat, ale které bych sama neuměla dát dohromady. Protože témata, ve kterých se topím v Řece, jsou tak osobní, regresní a těžko uchopitelná, že zadávat je okruhu spolupracovníků z minulosti, které mám ráda, nebylo vůbec funkční. Musela jsem najít klíčového člověka, který by se mnou texty psal v tu chvíli, v osobní blízkosti.

Při tomhle hledání spolupracovníka – šlo spíš o odstup, pohled zvenčí, nebo o to, abys vedla při vytváření písniček rozhovor a nebyla při tom sama?

Potřebovala jsem dialog. Někoho, kdo bude mít širokou škálu jazykového vyjádření a fantazie. A podstoupí se mnou psychoterapii svého druhu. Ponoří se se mnou do obrazů, které v hudebním vyjádření určitých témat vidím, a najdeme společnou cestu – ať už třeba na základě mých rozepsaných frází, textů, nebo ať už přinese vlastní úhel pohledu. Oslovila jsem Martina Kyšperského a našli jsme velice dobrý systém, jak společně psát texty.

V čem spočívá ten systém?

Z mé strany je postavený na velké, bezmezné důvěře. My se s Martinem dobře známe, jsme dobří kamarádi, můžu mu říct v podstatě cokoli. Spolupráce s ním je pro mě bezpečné teritorium. Nebojím se před ním otevřít a přednést cokoli z nápadů, i když je to třeba blbě. Pomáhá mi nalézt cestu, artikulovat. Někdy je to víc jeho jazykem, někdy víc mým, ale je to pro mě velmi objevný způsob tvoření. Musím říct, že jeho psaní mě fascinuje.

Lídr kapely Květy, to je možná pro někoho překvapivý spolupracovník Lenky Dusilové. Ale nepochybně máte řadu věcí společných: třeba náklonnost k popu a zároveň k alternativním cestám. Nebo určitou bezstarostnost, zda vaše stylově nové projekty neodradí publikum, které s vámi šlo dřív. A vlastně tím, že jsi populárnější, je nějaká překvapivost nebo snad hra navzdory očekávání v pop-music u tebe silnější.

Já jsem velice mile a ráda překvapovaná, jaké nové možnosti může tvorba a setkávání se se spolutvůrci přinášet. Já ty nové roviny vyloženě vítám. A co se týče psaní textů, netušila jsem, že z toho mého dlouholetého tápání vyplyne takhle úžasná zkušenost. Cítila jsem už nějaký čas, že bych se nejradši zodpovědnosti psaní textů zbavila. Už dlouho k tomu spěju, myslím si, že poslední dobrý text, který jsem napsala, byl Smiluje na desce

Baromantika. Je to docela legrační, protože ten text je zrovna obrazně o jízdě divokou řekou, o sebezpytování, přijímání temných osobních vrstev, o životě, který žiju a připadám si jako v prudkém proudu. Není to paradoxní, že jsem po deseti letech začala zase psát texty a zase o řece?

Bez velkých okolů dokážeš přiznat, že pro textování necítíš dostatečnou sebedůvěru.

Psaní textů je nejzodpovědnější část, když tvoříš písničku.

Copak sound není taky ohromně důležitý?

Je. Ale když už vtěluješ téma do slov, tak tím celé to dílo můžeš pos*at. Mám zodpovědnost vůči tomu, že neumím tak bohatě pracovat s jazykem, a přitom

se nechci spokojit jen tak s něčím. Pro mě to musí přiléhat úplně maximálně. Nesmí vadit jediné slovo.

Jak s Kyšperským komunikujete? Máte on-line schůze, nebo soustředění?

Virtuální komunikace mezi námi ohledně textů přestala být v jeden moment ideální, takže jsme se museli setkávat a tvořit spolu přítomně. Strávili jsme spolu reálně pár dnů, než jsme napsali osmdesát procent skladeb. Máme už společnou historii, ale museli jsme na to tentokrát jinak. Martin napsal na první a druhou desku Baromantiky některé zásadní texty: tehdy to ale probíhalo virtuálně, zavolali jsme si, všechno si k tomu řekli, on poslal v podstatě hotový text... Když jsme s kapelou Baromantika koketovali s myšlenkou, že

natočíme společně třetí desku, poslala jsem Martinovi k otextování dvě skladby. Najednou to ale nefungovalo. Vypadalo to, že se umělecké napojení mezi námi přerušilo. A když jsem se teď na Řece s texty docela trápila, protože jsem měla pevnou představu, o čem skladby jsou, oslovila jsem třeba Petra Linharta, Jakuba Čermáka a další zajímavé autory, kteří mají svoje světy a baví mě jejich přemýšlení. Ale ve výsledku jejich texty nerezonovaly s mojí osobností a představou. Ale je to mnou: tím, že jsem se snažila zbavit zodpovědnosti, ponořit se do vyslovení věcí z mojí hlubiny.

Nakonec zasáhl Petr Ostrouchov, producent a vydavatel. Řekl ti, že musíš někoho najít a s někým to napsat.

Ano, protože hrozilo, že se přes tenhle

moment nedostanu dál. A takových momentů s Petrem bylo mnoho. Spolupráce s Petrem, nemohu vynechat i Aid Kida, pro mě byla hodně přínosná. Obrovská podpora na cestě za mou představou. Nikdy by mě nenapadlo, že se skrze hudbu spojím s Petrem Ostrouchovem, člověkem zdánlivě z jiného hudebního vesmíru, ke kterému mám ovšem dlouhá léta respekt. Výzvou ke spolupráci na mé desce mi vrátil naložené sebevědomí, zase jsem uvěřila, že to, co umím, má nějakou hodnotu. Že stojí za to, vrátit se a dokončit záměr, i když třeba úplně odlišným způsobem. Přijmout příležitost, která se nabízí, jako způsob, jak se posunu dál.

Řeka jako album vyšla tedy z nějaké tvé samoty, z svého sóla a soběstačnosti. A postupně jsi patrně pochopila, že se dá přejít do jiné fáze.

Spíš to byl takový moment, jak zpívá Iva Bittová s Dunajem, „pustit musíš“. V určité chvíli jsem se dostala do slepého ramene: přes všechny silné stránky sólových performancí jsem narazila na své hranice. Posledních sedm let v mém životě bylo osobně i profesně turbulentních a divokých: neříkám, že těch předchozích sedm let nebylo taky divokých, ale tenhle sedmiletý cyklus mi přinesl úplně jiné úroveň života, třeba stran rodiny, mateřství a zdraví. Za poslední tři roky jsem postupně přišla o hodně silných hudebních propojení, přicházela jsem postupně kvůli určitému svému solitérství a své omezené fyzické kapacitě o lidi, kteří pro mě dost znamenali. Ale asi to bylo nutné k přežití.

Nejspíš mluvíš o uvolnění vazeb se spoluhráči v Baromantice.

Nejen o nich. Hrála jsem léta s geniálními muzikanty, kteří jsou sami skvělými autory, tím myslím Beatu Hlavenkovou, Viliama Béréše, všechny lidi kolem Baromantiky, Clarinet Factory, Danka Šoltise, Vertigo... Všichni jsou virtuózní hráči s vlastní hudební vizí. Nakonec jsem se potřebovala opřít od zodpovědnosti za složité vztahy: spolu s tím jsem vědomě „pustila“ možnost opírat se o sofistikovanější hudební přístup.

Řeka představuje takovou regresi, jako když se ponoříš do kostní dřeni nebo do krevního řečiště a hledáš v té krvi informace z minulosti, které ovlivňují nevědomě tvé jednání, tvou skutečnost. Musíš se zbavit všech nánosů, ozdob, krás, ornamentů nebo – dneska je to i téma v politice – korektnosti, věcí štábní kultury, takže pak jdeš po syrovosti, neodvracíš zrak ani sluch od zdánlivě nepřijemných či ošklivých věcí, a v mém případě se to týká třeba i zvuku a emocí.

Teď vlastně popisuješ cestu, která vedla k další novince: začala jsi koncertovat s Květy. V čem je to nové?

S Květy nacházíme společný způsob, jak věci vyartikulovat, aby tam zůstalo, co je pro mě v aranžích důležité, a zároveň zůstal zachován charakter Květů. Uvědomuju si, že skrze jejich charisma, hudební přístup a přímočarost skvěle funguje mnou vítaná syrová nedokonalost a špína. Na nic si to nehraje.

Skutečně je to tak, že si tvé sebevědomí musí jednou za čas hledat novou oporu? Protože někdo by řekl: máš za sebou tolik oceněných desek, úspěšných koncertů a projektů, které se osvědčily... Proč musí někdo přijít, aby ti připomněl tvou hodnotu?

Je to rozporuplné. Mám dost sebevědomí na to, abych šla do risku a sešla z osvědčené cesty. Já v hudbě vysloveně potřebuju zkoušet pořád něco dalšího.

Třeba že album Řeka, po všech oceněních, budeš naživo prezentovat de facto v nových sestavách?

Pouštím se trochu riskantními cestami. Stavím koncertní repertoár společně s Květy, které mě budou doprovázet, a vedle už tradičních sólových koncertů jsme s Aid Kidem připravili společný koncertní set-up. Koncertní verze vycházejí z Řeky, ale vlastně vždy z trochu jiného úhlu poslechu a dynamiky.

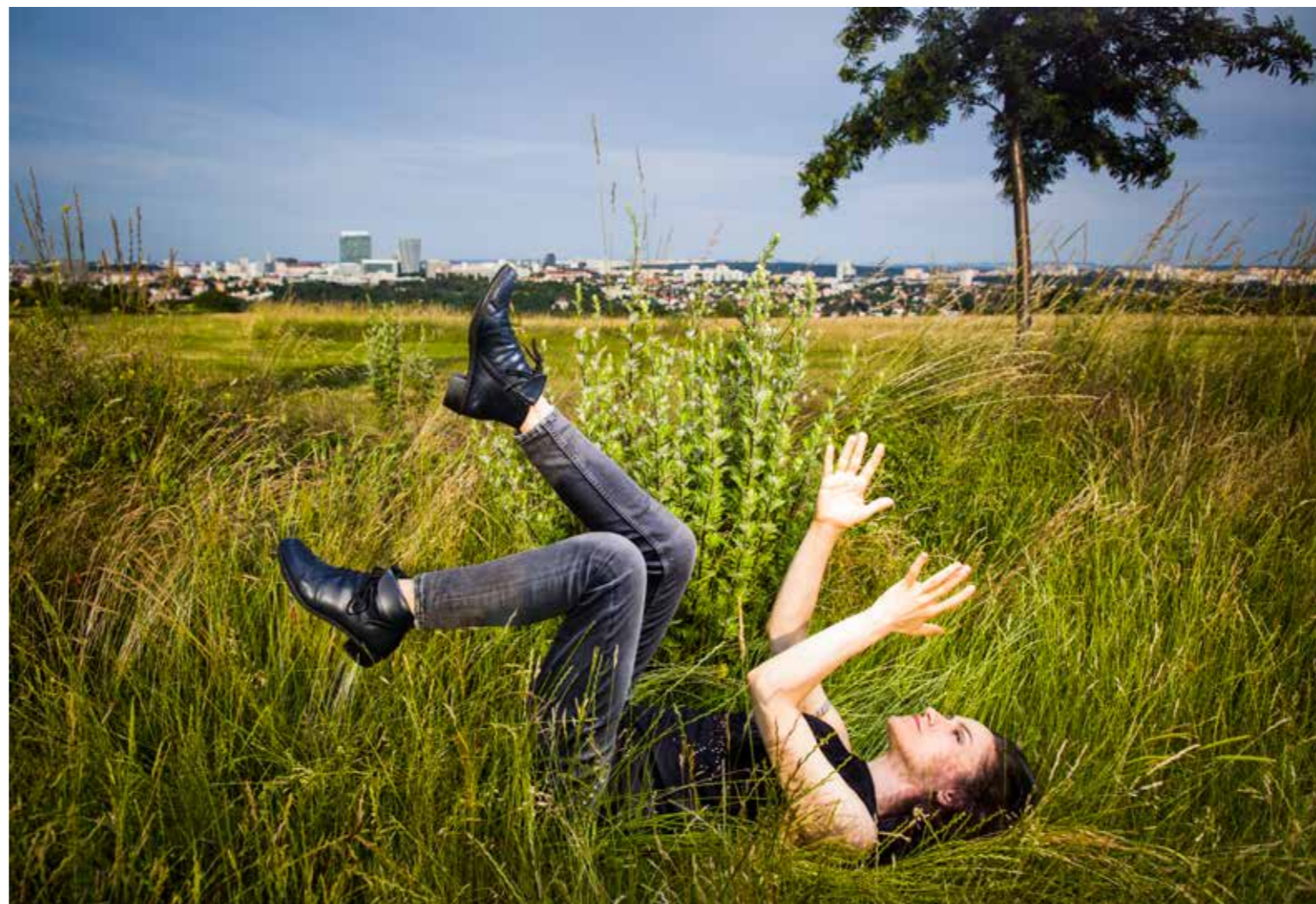
Jaký je repertoár koncertů s Květy?

Je zčásti postavený na albu Řeka, nehraju tam některé krajinkářské věci, ty hraju

zase ve svých sólech, třeba Tremolo. Krajinkářské věci, to je můj výraz, ano, třeba Vojsko, Hlubina. Jsou to spíš scénické věci, nejsou tam moc slova, spíš jsou to plochy než písničky. Takže hraje víc písničkové věci a můžeme zahrát i ty rockové, které já sama nedokážu zvládnout... Svoje sólové koncerty si stavím z větší části jinak než ty s Květy.

Zpívá v programu s Květy ještě někdo kromě tebe?

Byla bych ráda, kdybychom udělali jednu dvě věci od Květů, a možná budu ještě radši, když časem vznikne i něco nového. Zpívá s námi ještě Alenka Pohlová, písničkářka žijící v Boskovicích,

participuje kupříkladu na projektu 29/2, „Devětadvacátý únor“, Martina Kyšperského. Je to fajn mladá dáma, jsem ráda, že tam se mnou někdo zpívá. Pro mě v „květi“ hudbě a v tomto složení funguje magie, metafyzika, která se nedá nacpat do slov. Jsem ráda, že jsem se připojila k zvláštnímu organismu, jehož můžu být občas součástí. A navíc je to hrozná jízda, být s těmi lidmi.

Takže některé písně z Řeky, a ještě hrajete něco?

Vybrali jsme společně to, co by kluky bavilo hrát, taky věci z Baromantiky, což mě velice překvapilo – skladby, které nejsou moje. Původně jsem nechtěla hrát

z morálních důvodů Beatčiny věci, protože mi to přišlo trófalé, ale Martin Kyšperský chtěl nakonec hrát Tětivu nebo Takafei, a já jsem říkala, že to nemůžu hrát, že je to Beatčina písnička, na to bych si v životě netroufla sáhnout, a on říkal: A proč? Tak jí zavolej. Tak jsem jí zatelefonovala a ona řekla: A proč bys to nemohla hrát? Budu ráda. Takže jsem tím zrušila i nějaké své domněnky. Sáhli jsme i po starých rockových věcech z alba Spatřit světlo světa, které by mě ani nenapadlo hrát. To je právě náhled, který do věci vnáší Martin Kyšperský: vždycky vedle sebe potřebuju mít takového člověka, s kterým se můžu konfrontovat.

Pro mě v „květi“ hudbě a v tomto složení funguje magie, metafyzika, která se nedá nacpat do slov. Jsem ráda, že jsem se připojila k zvláštnímu organismu, jehož můžu být občas součástí. A navíc je to hrozná jízda, být s těmi lidmi.

Martin Kyšperský má nejspíš opravdu specifickou empatii producenta: baví ho nakukovat do rozmanitých světů druhých lidí, se kterými spolupracuje. Není náhoda, že to byl on, kdo vytáhl Nikolu Muchu na pódia. Je schopný napojit se, netrvat příliš silně na svém, neznásilní druhé autory k další desce Květů. Takhle už pracoval s Cermaque, písničkářskými projekty Prune, Tayna, Evolet, bluesmanem Janem Ficem... Potřebuje se dotýkat různých barev: proto vznikla pseudocountryová deska Lorenzovi hoši, revival autorského pop rocku Petra Marka Muzikant Králíček nebo padělek svazáckého rocku pro seriál Svět pod hlavou. Nová zkušenost Lenka Dusilová feat. Květy do téhle potřeby pestrosti patří.

No a teď jsem vedle toho postavila ještě živý set s Aid Kidem. Poprosila jsem Aid Kida, abychom hledali svůj společný jazyk a aby mě vtáhl do svého světa. Jeho přístup je odlišný, hodně pracuje s elektronikou. Odrážíme se od repertoáru z Řeky, kam Ondřej, tedy Aid Kid,

Z natáčení alba Řeka, foto: Zuzana Bönisch

přinesl hodně důležitý zvukový a produkční vzhled. Vycházíme ale více z nepříhodných věcí a hrajeme i něco z toho, co hraju já sama na sólových představeních. Teď to teprve procesujeme, baví mě směr, kterým se to ubírá. Cítím tam potenciál, oběma nám to něco otevírá. Necháváme si i nějaký prostor pro improvizaci naživo.

Dá se říct, že je tvoje duo s Aid Kidem tanečnější, „beat-oriented“?

Zatím ne, i když se snažíme do toho programu vpašovat rytmičtější věci. Pohybujeme se spíš v těch mých hudebních krajinkách, v hudebním příběhu, kdy jedeš nějakým ambientem, plochou, ocitneš se v písni, příběhu a pokračuješ dál. Intermezza mezi

těmi příběhy jsou dlouhá a mají relativitu času aktuálně daného momentu, ve kterém tu hudbu zrovna hrajeme.

Takže si momentálně pěstuješ dva odlišné koncertní světy... Z toho plyne spousta věcí. Třeba to, že asi dost svobodomyšlně uvažuješ o publiku, že se neobáváš toho, co to udělá. Protože Květy jsou trochu jiná komunita než Dusilová a obojí je jiný šálek publika než Aid Kid.

Myslím, že obojí je pro odlišné publikum, ale může se to v pohodě protínat. A spojením s kapelou Květy zase směřuju především k přímocarosti a jednoduchosti. Já bych fakt chtěla udělat – o tom už jsem

mluvila v pár rozhovorech – písničkovou desku, která bude mít jednodušší formu vyjádření. Udělat dobré, přímočařejší písničky je docela těžká věc. Ale vedle toho si potřebuju sama zkoušet věci, míchat to s někým jako barvy – proto ráda vystupuju s odlišnými hudebními osobnostmi.

Co pro tebe znamenalo pandemické období?

Trošičku to zvýraznilo a potvrdilo některá témata Řeky. Vnitřně se konfrontuju s dohledáváním slepých ramen a příběhů v rodině: protože v její historii chybí části rodiny a můžu se jen domnívat, jak se nějaké děje skutečně odehrávaly. Celý život žiju se svými stíny a zátěžemi, které jsou pro mě

dost silným zdrojem inspirace, už pro několikátou desku, už dlouhá léta.

Udělám malou poznámku: dáváš do hudby takhle osobní témata, tím pádem o nich komunikuješ navenek. Třeba se tě na to pak doptávají při rozhovorech. Je to nekomfortní?

Nekomfortní je jenom to, že je pro mě někdy těžké umět vyartikulovat, co mám na mysli. Každopádně snazší a přirozenější je pro mě zabývat se tím v hudbě: hudba mi při tom hodně pomáhá, malování hlasem a emocemi, myslím, že je v tom spousta informací, které zůstávají mimo konkrétní slova. Obecně to pro mě není nekomfortní, je to podstatná zkušenost a je hrozně důležité se pokusit autenticky převést tyhle věci do hudebního díla.

Dokud jde o písni, je to pro tebe snazší. Ale potom se tě na to někdo ptá v rozhovoru, je to takový ten odér, který kolem popu funguje.

Není to pro mě nijak nekomfortní, snad jen občas se trápím tím, že o tom neumím dobře, přesněji mluvit. Je to pro mě někdy těžké, obzvláště pro moji povahu, převádět věci do srozumitelnosti pro druhé. Dneska jsem přemýšlela nad tím, jaká síla řídí třeba říční systém, je to soukolí tolika vnějších i vnitřních procesů, které jsou v pohybu, to je stejné jako my... Systém, který si teče svým způsobem, a kdo má v tom říčním systému kontrolu nad tím, co se děje dva tisíce kilometrů daleko... A já ji taky tak úplně nemám, někdy se ztrácím v detailech – v hlavě se mi toho děje tolik. Když si tady povídáme, často se dostanu do nějakého slepého ramene a ztratím souvislost, musím se k tomu složitě vracet – proč jdu zrovna tudy, ale instinktivně to vlastně umím a dělám to dobře, když si věřím...

Tak pojďme zpátky k pandemickému roku a k věcem, které tě případně dostaly, tak jako říční systém, k něčemu, co by se normálně nedělo.

Najednou jsem se do tématu řeky mohla hodně ponořit a získala pro ně čas – i čas na vyartikulování těch textů.

Každý a každá jdeme životem a procházíme nějakými těžkostmi. Jak do toho přišla pandemie, tak pro mě to téma ještě zvýraznila. Všechny nás to dostalo mimo komfortní zónu. Jenže krizové situace vybarvují naše povahy: rodí se v nich vyprávění, posilují příběhy.

Protože kdyby se hodně koncertovalo, tak by to bylo jinak. Hodně jsem si řešila ženskou rodovou linii – je tam jeden z obrazů, kdy muži jdou často

do válek, konfliktů, opouštějí rodinu. A doma zůstává zástupce, tak řečené slabé pohlaví, a je vystavené tomu, že se vši instinktivně musí čelit bojům a dějům a zachovat rod. A i v místě, kde nejsou ti muži, se děje spousta nebezpečných situací, kdy musí ty ženské bojovat o přežití toho rodu. Vždycky se obecně mluví o mužích jako o hrdinech, ale jak jsme v rodině po generace neměli toho muže, toho otce... Jsou tam zátěže, zmatky, máma vypráví o zátěžích, babička neměla maminku, jde to až do nějakých domněnek, všechno je to ve scenerii světových událostí.

Obraz, o kterém mluvíš, je určitou poklonou. Poctou tomu, jak se ženy musely chovat v těžkých situacích, na které člověka nikdo nepřipraví.

Každý a každá jdeme životem a procházíme nějakými těžkostmi. Jak do toho přišla pandemie, tak pro mě to téma ještě zvýraznila. Všechny nás to dostalo mimo komfortní zónu. Jenže krizové situace vybarvují naše povahy: rodí se v nich vyprávění, posilují příběhy. Moje Řeka se najednou vyjevovala snáz. Takhle jsem tu pandemii cítila, když jsme natáčeli Řeku: paradoxně jsem ten rok prožila hodně kreativně. ☒

Z natáčení alba Řeka, foto: Zuzana Bönisch

Moje cesta k natáčení videoklipů

„S Givinarem Křížem máme čuch na to, obklopit se většími profesionály, než jsme my“

TEXT: MARTA PUŠOVÁ, FOTO: LUKÁŠ KOZEL

O tom, že spolu jednou budou tvořit, snili Jordan Haj a jeho bratranec Givinar Kříž už od jejich společného dětství. Nejdříve se potkali ve stejných kapelách (např. Peter Pan Complex, Kapitán Demo) a před lety se sešli i v režisérských křeslech. Proslavilo je především natáčení videoklipů pro známá jména české hudební scény, mají ale na kontě i pár reklam a právě píší film. Jaká byla jejich cesta za úspěchem?

K natáčení klipů se tato dvojice dostala v podstatě náhodou, když jim v roce 2016 spadla do klína příležitost dělat video pro Emmu Smetana k jejímu singlu Velvet Dress. Tuto práci tehdy narychlo odmítl režisér Jiří Maršál, kterému do termínu skočilo natáčení reklamy. Emma Smetana se tedy obrátila na svého životního partnera a jeho bratrance Givinara, slovo dalo slovo a spolupráce byla na světě. „Emma tehdy řekla, že jsme stejně chtěli zkusit točit klipy, a tak nám dává příležitost. Prý bude lepší, když si vylámeme zuby na jejím videu, než kdyby se nám to stalo s nějakým klientem. Klip pak viděli kluci z Vypsaný fiXy a na to konto od nás chtěli video také,“ vzpomíná Jordan Haj.

Od té doby režisérská dvojice natočila klipů celou řadu. Jejich talentu Vypsaná fiXa využila opakovaně, podruhé

u videoklipu k singlu Krabíčka. Nezůstali ale jediní, postupem času se přidal například Tomáš Klus s písní A pak, kde vystupuje se svojí manželkou Tamarou Klusovou, Berenika Kohoutová, Republic of Two nebo Smrtislav, došlo i na spolupráci s dnes již neexistující kapelou Mandrage a samozřejmě na další klipy Emmy Smetana. Přísloví „co je v domě, není pro mě“ zřejmě pro oba umělce neplatí, točili totiž také hned několik videí pro Kapitána Dema, s nímž oba vystupují. Na kontě tak mají více než třicet videoklipů, Jordan Haj ale skromně tvrdí, že řemeslo vlastně pořádně nezná. „Pravda je taková, že ani já, ani Givi tu práci dodneška neumíme. Spíš se dá říct, že máme čuch na to, obklopit se většími profesionály, než jsme my sami, čistě z toho filmařského hlediska. My dva jsme spíš lidi nápadů

Givinar Kříž a Jordan Haj při natáčení videoklipu

a scénářů než toho technického provedení. Myslím, že na tom pokulháváme dodnes,“ říká Haj.

Co se týče týmové práce, podle Haje se s Křížem skvěle doplňují, každého totiž na projektech baví něco jiného. „S Givim to máme každý trochu jinak v tom, co nás baví a co nás štve. Mě nejvíc štve natáčení dní. Mám hodně rád vymyšlení a teoretické plánování věcí a pak střížnu, kdy už se sedí, skládá se to dohromady a začíná to dávat smysl přímo před očima. A Givi má rád ten proces natáčení, užije si natáčení den, na tom já vlastně tolik neujíždím,“ popisuje Haj.

O nabídky nemá talentovaná dvojice nouzi, ne všechno však přijímá a z některých projektů se údajně diplomatically vymlouvá. „Náš přístup je takhle arogantní proto, že my s Givim jsme nikdy na klipech vlastně nic nevydělali. A ať už má klient sebelepší budget, my ho stejně vždycky celý dáme do toho, aby klip byl hezký, takže jsme opět na nule. Proto je pro nás důležité, abychom dělali

věci, které nás baví,“ přiznává a dodává: „Myslím, že je vyloženě kontraproduktivní, kdybychom šli do něčeho, co se nám nelíbí. Nikdy jsme na nic takového nepřistoupili, možná jednou, a pak jsme toho litovali. Protože když člověk pracuje s někým, kdo není jeho krevní skupina, nebo má něco vytvářet pro písničku, která se mu nelíbí, není vlastně schopný něčeho tak svobodného, jako je vytváření nápadů. To není matematika, to není věda, to je něco, kde člověk potřebuje, aby ho věc inspirovala, a když se to neděje, nedokážeme pro klienta vytvořit dobré video.“

Když se ale vzájemné propojení podaří, jde pak už všechno rychle. „V této fázi si s projektem začneme hrát, poslouchat text i hudbu a vymyslíme scénář, co nejhravěji a zároveň co nejvíc v rámci toho, abychom vše zvládli, což už umíme odhadnout. Pak se postaví tým, to už u nás jsou vesměs stálíci, najde se termín a to je vlastně všechno,“ líčí období před natáčením klipu Haj a dodává, že během natáčení dní už je mohou zaskočit jen

milá i nemilá překvapení. „V určité fázi toho dne se obojí stane. Je dobré, když ta nemilá překvapení nestojí příliš peněz, protože občas se můžou vyšplhat i na stovky tisíc. A ta příjemná jsou většinou taková, že najednou je třeba krásné světlo, které nikdo nečekal. Víc si ale člověk pamatuje ta nepříjemná, právě proto, že něco stojí.“

Peníze a především jejich nedostatek bývají také častým prvkem, který jim dojem z práce kazí. „Ze začátku nás bavilo úplně všechno, byli jsme plní nápadů. Ale budgety byly mizerné, nikdo na klipy nemá peníze, což já jako muzikant chápu nejlíp. Sehnat těch pár desítek tisíc je už samo o sobě hrozně náročné. Ze začátku jde lidi přemlouvat, ať mu během natáčení dají slevu nebo ho někam pustí zadarmo. Ale když pak vyhrajete například Anděla za klip, nikdo už vám tu slevu dávat nechce, a najednou všechno stojí o něco víc, zatímco ty kapely mají pořád málo peněz. Tak tady začíná taková ta fáze demotivace,“ uzavírá Haj.

JORDAN HAJ: „V HUDBĚ CÍTÍM DALEKO VĚTŠÍ SVOBODU NEŽ V HERECTVÍ“

Život se pomalu vrací do normálu, co to pro tebe po pracovní stránce znamená?

Chystám teď další singl s Emmou, protože nám ta kolaborace spolu jde – děti a singly (smích). Vždycky mám pocit, že spolu točíme takový malý film, protože to zase bude singl spojený s klipem. Tentokrát půjde o raná 70. léta, něco jako první klipy Davida Bowieho, ale střihlý s Duhovou vílou od Hanky Zagorové. Natáčel se v zrcadlovém sále na Petříně a už brzy půjde ven. A bude to ploužák!

Nemáš v plánu udělat také něco živějšího?

Mně to nějak nejde, řeším to teď i v souvislosti s mojí chystanou deskou. Hrozně bych chtěl nemít baladické album, ale nějak mi to nejde skládat. Ale možná něco pomalého, co složím, pak ve studiu zrychlíme. (smích) Jen texty moc veselé nepišu, nějak jsou smutné samy od sebe. Většinou si v hlavě představuju nějakou melodii nebo aranž, která mi nažene husinu, a většinou je v tom už nějaká klíčová věta, od které se to celé odpíchne.

Stává se ti, že saháš do šuplíku pro staré věci?

Stává. Dřív jsem měl kapelu Peter Pan Complex, která je momentálně v hibernaci, protože já se věnuju svým projektům a sólovce a kluci zase mají svoje věci. Nasbírali jsme ale hodně materiálu, který byl nahráný v demo podobě, nikdy se to však nepoužilo. A mně se hrozně chce sahat po věcech, které jsme nedokončili, a dodělat je. Ale neudělal bych nic takového bez konzultace s kluky. A vlastně bych to asi chtěl dodělat i s nimi, ale třeba pro změnu pod svým jménem na mé desce. My máme nadále

dobré vztahy, žádný vášnivý rock'n'rollový rozpad.

Zpíváš anglicky, konzultuješ své texty s někým?

Já si to vždycky napíšu, nazpívám, jsem strašně spokojený, a pak přijde Givi Kříž, který mluví anglicky pomalu líp než česky, a řekne mi, že tam mám blbosti a že kdyby to slyšel rodilý mluvčí, tak se ze mě pozvrací. To je první fáze, kdy se mi text oseká. Druhá fáze přichází ve studiu, kdy do toho kecá producent Jirka Burian, který mívá pocit, že se narodil v L.A., a ve třetí fázi přichází Alistair, se kterým to všechno konzultuju, protože je rodilý Angličan, a navíc skvělý pedagog a textař, a samozřejmě i Emma do toho mluví, té jde zas o přízvuk a intonace. Nemám to lehké. (smích) Ale je to hezké. Všichni tihle lidi ze mě totiž dělají většího dřiče, než bych od přírody byl, a to je jediné pro dobro té desky.

Má pro tebe vydání fyzické desky v době streamovacích služeb smysl?

Hrozně bych si přál mít vinyl, ale už přede mnou vím, že je to finančně úplná hloupost a nebude se to prodávat. Ale prostě ho chci z důvodů, které jsou známe například lidem, kteří čtou časopis Autor in. K céděčkám jsem si nikdy vztah neudělal, i když jsem vlastně devadesátkové dítě. To už mám větší nostalgický vztah ke kazetám, ale ty si zas lidi nemají moc kde přehrát. Takže budu mít vinyl pro pár sběratelů a pro ostatní vznikne digitální podoba alba. A z těch vinylů, které si nikdo nekoupí, udělám krásné věci, jako třeba stoleček vedle postele nebo hodiny. Když se vinyl správně nahřeje, jde i ohýbat, takže třeba i miskou na ovoce... (smích)

Pokud vím, vyrůstal jsi nějakou dobu v kibucu. Jak ses tam vlastně dostal?

Jsem ze smíšené rodiny, mamka je Češka, táta je Arab z Izraele, který sem přišel studovat medicínu a seznámil se s mámou. Když jsem byl malý, vyrůstal jsem ve Varech. V svých devíti letech jsme se odstěhovali do Nazaretu v Izraeli a tam jsem nastoupil do školy. Neuměl jsem ani hebrejsky, ani arabsky, ale naštěstí jsem se rychle naučil a rodiče mě dali do

Koncert Kapitána Dema

židovské školy. Já jsem tehdy byl svým způsobem na tamní poměry arabské mládeže zženštilý a naši si asi říkali, že bůhví jak to budu mít se sexualitou, a velice rychle usoudili, že by mi v arabské škole asi omlátili tu hlavu s dicapriovským mikádem o topení. Chvilku jsme

žili v Nazaretu a pak jsme se z rodinných a pracovních důvodů přestěhovali do Buranova čísla jedna, do města Akko na severu Izraele. Když mi bylo asi třináct, začal jsem poslouchat kapely a koketovat s herectvím. Ten umělecký balíček se ve mně pomalu začínal tvořit, což bylo

neslučitelné se životem v Akku, kde měli všichni vrstevníci vyražené zuby a vypíchnuté oči, protože po sobě od dětství házeli cihly. Takže poté, co mi ve škole ostříhali vlasy kancelářskými nůžkami, se naši rozhodli, že mi najdou jinou školu mimo město, a poslali mě do kibucu, kde tradičně žili intelektuálové a umělci a výchova tam byla extrémně liberální. Ráno místo zvonění nám hrála Imagine od Johna Lennona, chodili jsme do školy bosí a před maturitou i kouřili trávu s učiteli. Já jsem byl asi poslední generace, která zažila tuhle zlatou benevolentní éru. Byla to taková oáza míru mezi tím, co se tam dělo a děje za nepokoje. Protože když se o tom kibucovém životě, který jsem zažil, zmiňuju, pořád se někdo ošívá, že už to tak dávno nevypadá. Každopádně tam jsem nabyl mylného dojmu, že svět je jedna velká rajská zahrada, a když budeme všichni chodit bosí a zpívat o míru, tak válka nebude.

Vrátil by ses do Izraele?

Dovedu si to představit, protože kulturně mi Izrael sedí. Ale určitě bych mířil spíš do Tel Avivu. Nejsem typ člověka, který by dokázal žít na vesnici, potřebuju určitou občanskou vybavenost, i když ji možná většinu roku ani nevyužiju. Stačí mi ale ten pocit, že můžu. Čím větší město, tím líp. Já se intuitivně cítím dobře v Praze, ještě líp v Paříži a nejlíp v New Yorku.

Živíš se převážně muzikou, studoval jsi ale DAMU. Kdy došlo k té změně?

Už během studií na DAMU jsem začal s Givim zakládat kapelu Peter Pan Complex a začínal jsem zjišťovat, že to všechno, co jsem si představoval jako jasnou vizi svého života, možná nebude ta správná vize pro mě. Možná jsem nebyl stavěný na to, prožít život na čekačkách a doufat, že se někomu budu hodit do role, že budu mít dobrý den a zrovna před kamerou na castingu zazáším. V hudbě jsem cítil daleko větší svobodu než v herectví, kde jsem měl pocit, že není na mně, co předvedu, ale že se život herce odvíjí od toho, kdo mu dá jakou šanci a co se jak sejde. Takže jsem v pětadvaceti od herectví utekl, i když jsem ho měl pořád rád.

Jordan Haj a Emma Smetana – natáčení videoklipu

Má hraní i přesto u tebe pořád ještě šanci?

Herectví je teď pro mě bonus. Vlastně ho aktivně nevyhledávám, ale pokud se to někdy stane, jsem za to hrozně rád, a skoro nikdy jsem žádnou nabídku, pokud byla jakž takž normální, neodmítl. Rád si zahraju, ale už se nevidím jako herec. Naštěstí umím i něco jiného a můžu se živit věcmi, jako je hudba nebo režie. Nakonec jsem si postavil celý život na tvorbě, na kterou můžu dohlížet, kterou můžu držet ve svých rukou. S Givim točíme klipy a reklamy a teď píšeme film, což je krásná práce, je v tom svoboda, tvorba i hudba.

Jak vidíš postcovidovou budoucnost hudby?

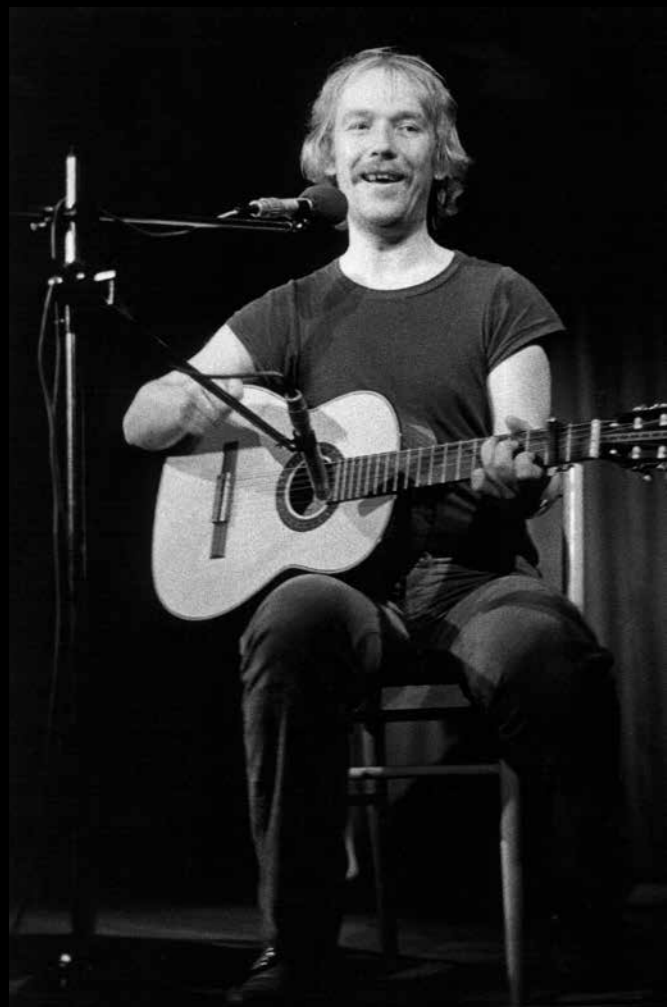
Asi to nebude úplně populární názor, ale já mám pocit, že mimo všeho, co nám to objektivně vzalo, nám to čistě profesně dost dalo. Hrozně moc lidí, kteří se motají kolem zvuku, kamer, záznamů i kapely samotné, se například naučilo odbavit důstojné záznamy koncertů. Zpětně si možná řekneme, že to byl náročný rok, ale mělo to i svoje benefity. Možná ty následky teprve přijdou a ještě to bude hrůza. Hudba tu každopádně bude dál, možná jen v trochu jiné podobě. Já to samozřejmě nevím, ale myslím, že i živé koncerty se zase vrátí. ☒

Jan Šilpoch

(* 1957)

V době, kdy fotoreportér Jan Šilpoch pracoval v časopise Mladý svět, chyběl jen na málo letních festivalech. V 80. letech minulého století byly velkými fenomény folk, festival Porta a další velké amfiteátry s neopakovatelnou atmosférou ve znamení kytary.

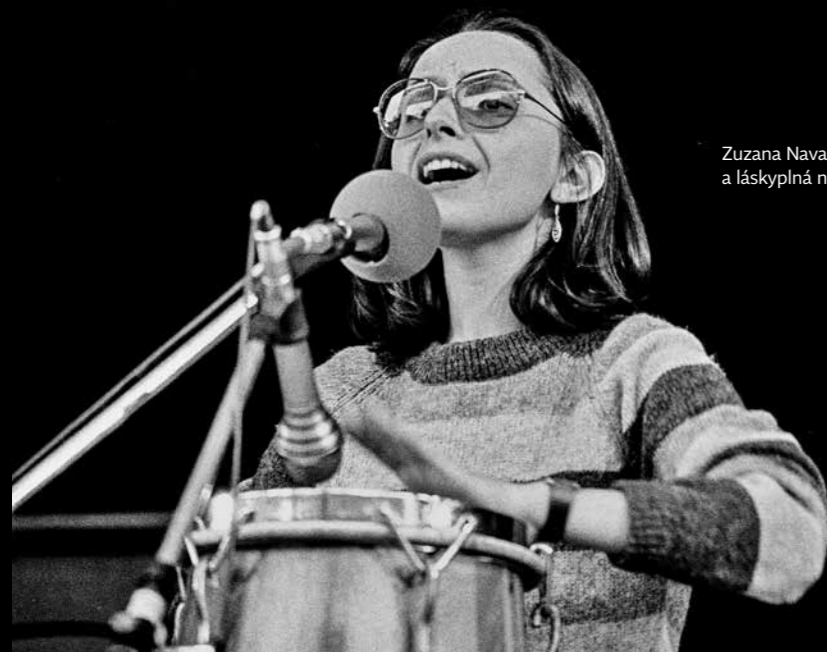
Jarek Nohavica a jeho zprávy z domova

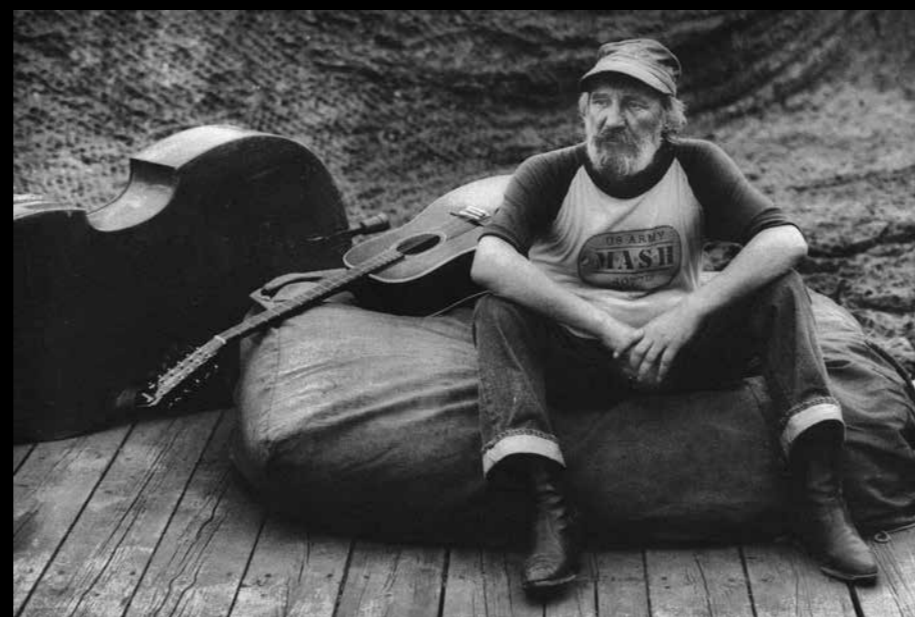
Húsličky, nebo Galánečka? Vlasta Redl!

Příběhy z kytarového ostrova

Zuzana Navarová: Živel a láskyplná náruč

Wabi Ryvola bez Bedny od whisky

Profesionálně fotografuje od roku 1981, kdy zvítězil v konkurzu Mladého světa. Pro tento časopis pracoval dvanáct let. V r. 1993 působil jako obrazový redaktor časopisu Reflex, potom jako volný fotograf a od roku 1994 jako fotoreportér Týdne, kde později zastával funkci vedoucího fotooddělení a obrazového redaktora. Pět let fotografoval pro Hospodářské noviny, nejen v deníku, ale i v magazínu Víkend. Byl oceněn třetím místem v kategorii Kultura v soutěži Czech Press Photo 95, získal cenu Novinářský nos CPP 96 a cenu Canon na CPP 98. Uspořádal kolem desítky samostatných výstav. Ve své práci je samouk. Od počátku byl velmi ovlivněn dokumentární fotografií a sociálními tématy, kterým se věnuje dodnes. Již dvacet pět let jezdí do obcí pod Bílými Karpaty, kde se snaží zachytit hudební spontánnost hornáckých hudeců a životní styl zdejších obyvatel. Jak říká režisér Břeťa Rychlík: „Šilpoch fotí, jak čuje muziku.“ Hudba provází Jana Šilpocha po celou profesní kariéru, od počátků Pražských jazzových dnů přes folkové a rockové festivaly až po vystoupení světových hvězd.

Porta začíná. Zpívá se Vlajka vzhůru letí...

Porta 1984: Na jedné vlně

Zůstala Rosa na kolejích a vzpomínka nejen na Wabiho Daňka.

S Honzou Nedvědem se zpívalo nejen u Stánků, ale vždy a všude.

Škola něžného humoru Karla Plíhala

Klasika s banjem: Jiří Suchý na plzeňské Portě 1989

Ohlédnutí za Vokalízou

Letos v září tomu bude 40 let od založení Vokalízy. Nikdy nezapomenu na moment, kdy jsem na procházce s přítelem po Karlově mostě vyslovila otázku: Proč vlastně zpěváci menšinových žánrů (jak se tehdy jazzu, blues a rocku říkalo) nemají svůj pravidelný festival ve Velkém sále pražské Lucerny? Tyhle žánry měly vždycky narváno a vyprodáno v malých klubech, ale neměly možnost se ukázat na společném velkém festivalu a zažít tu nádhernou euforii z publika. I já si tam chtěla zaspívat...

TEXT: JANA KOUBKOVÁ

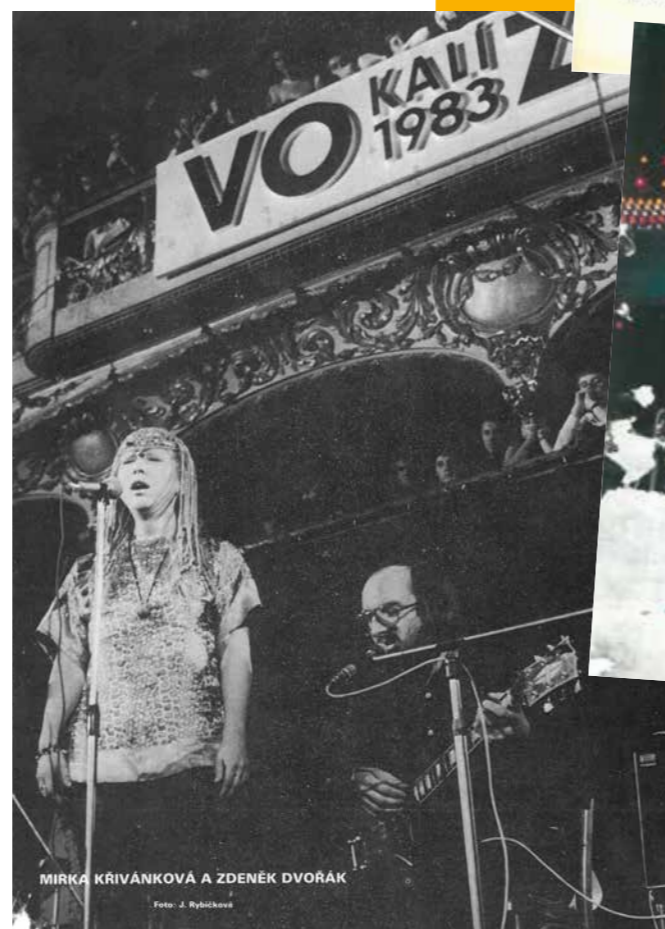
Už od roku 1964, kdy u nás začal Mezinárodní jazzový festival, jsem žádný rok nevynechala. V nedýchatelné Lucerně jsem zpocená, ale šťastná naslouchala L. Armstrongovi, E. Fitzgerald, Modern Jazz Quartetu, Sarah Vaughan, The Swingle Singers aj. A tak mě napadlo, že bych mohla využít 75. výročí narození Jaroslava Ježka, což bylo 25. září 1981.

Ten můj model byl jednoduchý. Každý z vybraných zpěváků měl ve svém dvacetiminutovém bloku zaspívat jednu Ježkovu píseň ve vlastním aranžmá. Malostranská beseda tehdy byla místem, kde se muzikanti scházeli a kde fungovala skvělá parta pořadatelů, které se můj nápad líbil, a v rámci Kulturního domu hl. m. Prahy se to podařilo prosadit. Nejdříve pod názvem HLAS 81, to ale neprošlo, protože v tom roce se konaly volby. Tak jsem vymyslela VOKALÍZA 1981 – I. SETKÁNÍ JAZZOVÝCH, BLUESOVÝCH A ROCKOVÝCH ZPĚVÁKŮ. A tak nostalgicky připomínám 29. a 30. září 1981, ta I. a II. Vokalíza byly na Žofíně a ty další každoročně ve Velkém sále pražské Lucerny, vždy narvané k prasknutí, po tři večery až do roku 1989 včetně. Vokalízu jsem držela 20 let, ale ty nejdůležitější roky byly od 1981 do 1989, a nejenže objevila spoustu zajímavých talentů, které jsou teď hvězdami, ale hlavně suplovala nabídku nezávislé

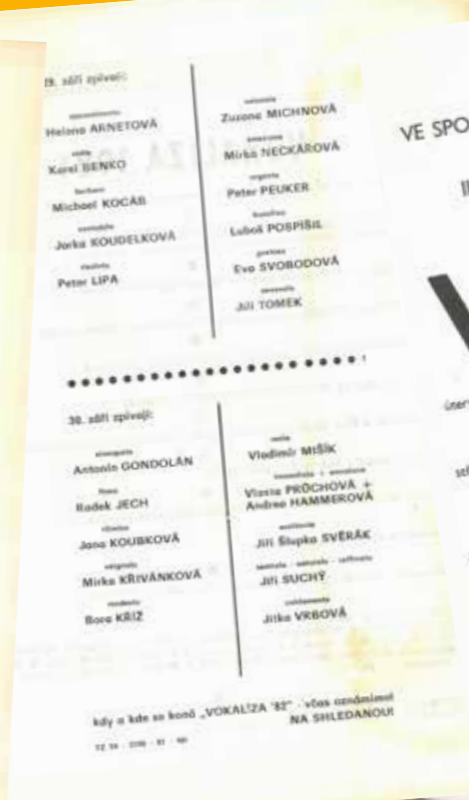
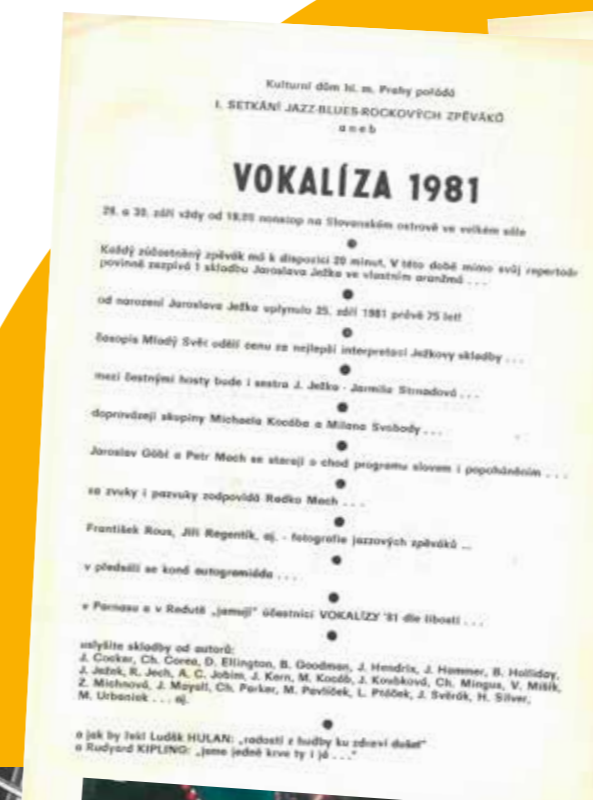
hudby nezávislých jedinců pro nezávislé publikum toužící po svobodě... To už si teď mladí zpěváci neumí představit, jaké jsme měli problémy s komunistickou ideologií a jejich schvalovacími komisemi, které některé účinkující nepovolily a některé texty písní zakazovaly. A tak se vyplnila slova písně Jaroslava Ježka s textem Jana Wericha, že NIKDY NIKDO NEMÁ MÍTI ZA DEFINITIVNÍ, NEB NIKDY NIKDO NEVÍ, CO SE MŮŽE

STÁTÍ, kterou jsem s Michalem Pavlíčkem a Jirkou Hruběšem zpívala před čtyřiceti lety na I. Vokalíze v roce 1981. ☒

MIRKA KRIVÁNKOVÁ A ZDENĚK DVOŘÁK

Foto: J. Rybíčková

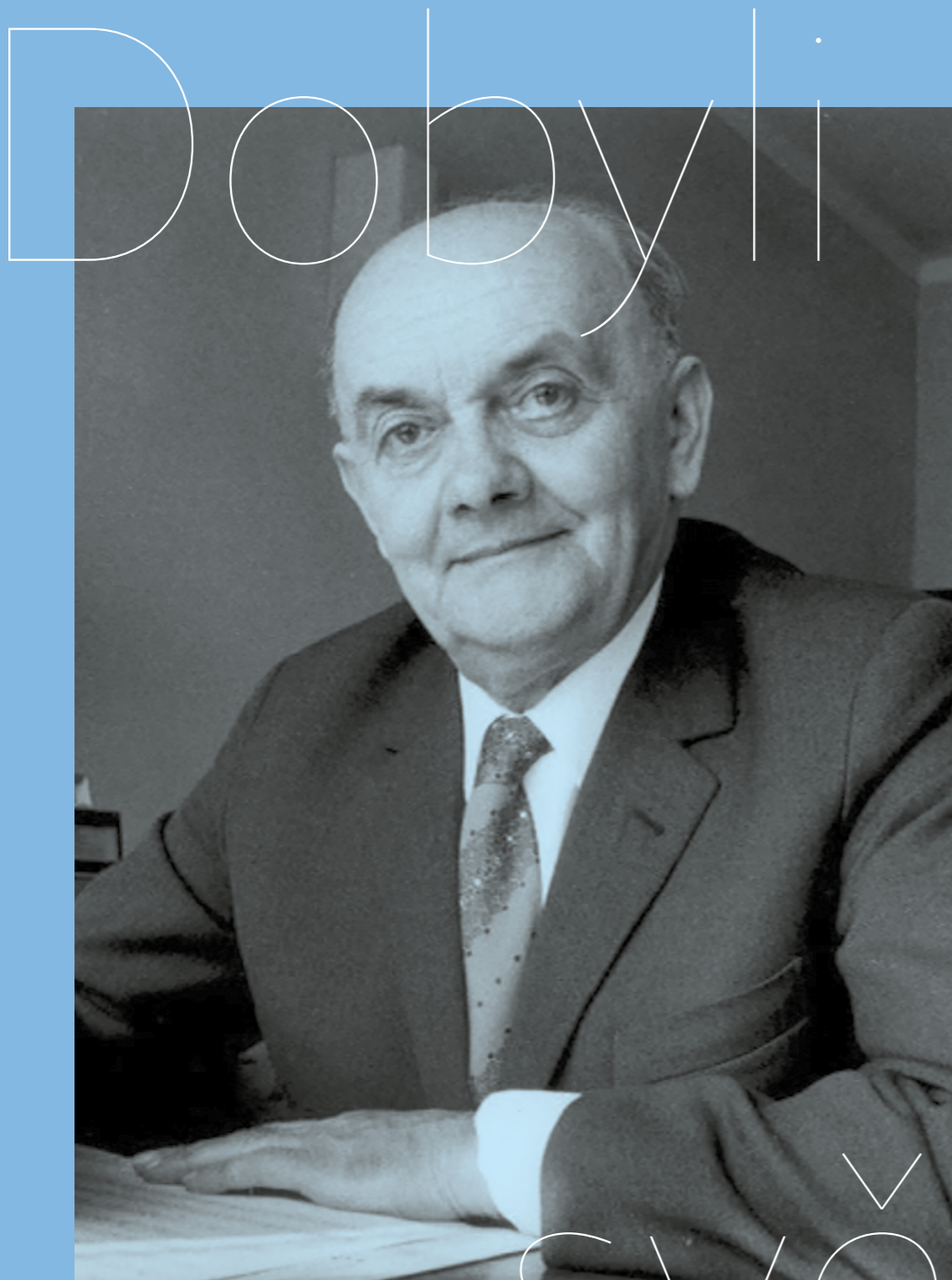

Foto: archiv Jaromíra Vejvody

Jaromír Vejvoda

Škoda lásky lákala do námořnictva a budila astronauty

Ve dvacátých letech napsal skladatel Jaromír Vejvoda nenápadnou polku, která záhy zlidověla bezmála po celém světě. Škoda lásky se zpívala na bojištích druhé světové války, zněla v americkém raketoplánu a stala se předmětem nejedné prohrané sázky.

TEXT: VÁCLAV HNÁTEK

Hudba dokáže pohnout mnohým a populární píseň Škoda lásky zvládla dostat do Prahy v dobách železné opony i červený londýnský doubledecker. Historka, která britský autobusák Bill Jones na výletě v Československu tvrdil, že Beer Barrel Polku přece určitě napsal Angličan, vsadil se a sázku pochopitelně prohrál, patří k neuvěřitelným příběhům dávné doby. A přesto se stala, a je dokonce zdokumentovaná televizními kamerami.

Bujarou zábavu u plzeňského piva, při níž k sázce došlo, můžeme vidět v krátkém filmu Londýnský autobus. Doprávkův omyl byl potvrzen hned o den později, kdy mu zařídili setkání se skladatelem Jaromírem Vejvodou, který mu dokázal, že Škoda lásky, jak skladbu znají Češi, je samozřejmě jeho dílo.

„Přímo u toho setkání jsem nebyl,“ líčí skladatelův syn Josef Vejvoda, jemuž tehdy bylo kolem dvaceti a dodnes se pečlivě stará o otcův odkaz, „ale byl to tak skvělý příběh a pro tátu krásný zážitek,“ dodává.

ZE ZBRASLAVI DO CARNEGIE HALL

To, co v zahraničí spíš nevědí – ostatně sázku o provenienci slavné písně prohrál v osmdesátých letech i německý ministr zahraničí Hans-Dietrich Genscher –, je v našich lužích a hájích naopak celkem známá věc. Původně Modřanskou polku stvořil zbraslavský skladatel Vejvoda koncem dvacátých let a v roce 1934 ji pro její vydání tiskem otextoval Vašek Zeman, čímž jednou provždy provázal rozjásanou melodii s vlastně poměrně tklivým příběhem o lásce, která skončila.

Podle Josefa Vejvody jeho otec v té době nevěděl, jaký obrovský hit stvořil. „Myslím, že taková věc se tušit nedá,“

říká. Skladatelův syn se narodil těsně po konci druhé světové války, která dala Škodě lásky úplně nový rozměr, a tedy také nedlouho předtím, než komunistický režim přiměl Jaromíra Vejvodu po dvou desetiletích rozpustit kapelu a nastoupit na místo skladníka v továrně. Zajímá mě tedy, jak Josef během svého dětství tuhle skladbu vnímal.

„Jako dítě jsem chodil na koncerty, které táta pohostinsky dirigoval. Tam většinou Škoda lásky zazněla,“ vypráví dnes. „Ale nejvíce u nás doma rezonovalo, když jsem tuhle skladbu v roce 2002 dirigoval v newyorské Carnegie Hall. Ve slavném a vyprodaném sále jsem zažil potlesk vestoje a tento zážitek jsem poslal tátovi do nebíčka ke stému výročí jeho narození.“

ROSAMUNDE JDE DO SVĚTA

Jak už bylo řečeno, Škoda lásky získala nehynoucí slávu v době druhé světové války, a kdybychom k tomuto konfliktu chtěli s trochou nadsázky sestavit soundtrack, Vejvodova polka by nemohla chybět. Vlastně by jednu celou kompilaci mohla zabrat jenom ona. Zpívaly si ji totiž obě bojující strany, každá pod jiným názvem a se svým vlastním textem.

A popularitu nezískávala jen mezi uniformami, v již zmíněném dokumentu Londýnský autobus sám skladatel říká, že se o rozšíření skladby dozvídal hlavně od kamarádů, kteří byli v nacistickém Německu a dalších státech totálně nasazení. „Dostával jsem dopisy od kamarádů z Německa, Itálie, Norska a tak dále. Psali mi, že se tam hraje a zpívá polka Škoda lásky. Angličané ji zpívají anglicky, Němci německy, Italové italsky...“ líčil pro televizi.

Manuskript

Do sousedního Německa Škoda lásky pravděpodobně pronikla nejdříve. S názvem Rosamunde ji nahrál akordeonista Will Glahé, prodal více než milion desek, a v roce 1938 tak získal zlaté album. O rok později se skladba dostala do Spojených států, kde se prosadila pod titulem Beer Barrel Polka, ale zpívali si ji i Angličané jako Roll out the Barrel.

JAPONSKY ČI ESPERANTEM

Už tehdy byla mezi evropskými národy rozšířená domněnka, že ta píseň je „jejich“. „Táta měl radost, že se písnička líbí, a to, že si ji někde přivlastnili, byl jen bonus,“ říká Josef Vejvoda.

Příčemž ono slůvko „někde“ působí až nemístně skromně. Rodinný archiv Vejvodových eviduje sedmadvacet textů v různých jazycích a po světě celkem

čtrnáct rozdílných názvů. Stránka na anglické Wikipedii, která se Škodě lásky věnuje, uvádí její názvy ve finštině, ruštině, čínštině i japonštině. „O čínské verzi zatím nic nevím, ale japonskou máme v archivu, v přepisu se jmenuje Beer Taru Polka. Nejexotičtějším jazykem je určitě esperanto,“ vyjmenovává Josef Vejvoda.

S autobusákem Jonesem se sice nepotkal, zato mohl předat cédéčko dalšímu zmiňovanému nevěřícímu Tomášovi – exministru Genscherovi: „Osobně jsem se s ním setkal při natáčení pro německou televizi ARD a předal jsem mu CD Rosamunde, na kterém jsem s Vejvodovou kapelou nahrál tatínkovy nejslavnější písničky. Pan ministr si mohl přečíst, kdo je autorem Škody lásky. A navíc jsem před každou písní v němčině povídal o jejím vzniku.“

POCTA VESMÍRNÁ

„Mám v Německu kamaráda, jmenuje se Michael Tillman a dlouhá léta se zabývá písničkou Škoda lásky. Nedávno mi napsal, že má ve svém archivu více než tisíc jejích nahrávek,“ vypráví Vejvoda. Není se čemu divit, protože svoji verzi Modřanské polky ze Zbraslavi natočili například Glenn Miller, Billie Holiday, Frank Sinatra, ale také rocková kapela Grateful Dead nebo excentrický klavírista Liberace. „Tatínek dával přednost klasické verzi s dechovou nebo smyčcovou kapelou,“ vysvětluje Vejvoda. Zároveň připouští, že na popularitu skladby měla obrovský vliv podoba, kterou písni dalo americké dívčí vokální trio Andrews Sisters. Nejprve v lehce „popovější“ verzi Beer Barrel Polka, v roce 1942 se sestry Andrewsovy vrátily k aranži s dechy pod

Ohláška

názvem Here Comes the Navy. „Byl to jakýsi nábor do válečného námořnictva,“ dodává Vejvoda.

Je až paradoxní, že skladba, kterou si dokážou zabroukat téměř po celém světě, svému autorovi nikdy nepřinesla pohádkové bohatství. To je zčásti dané desetiletími komunistického režimu v Československu, ve kterém se na takovoto věci prostě nedbalo. Zčásti za to však může komplikovaná smluvní situace ohledně nakladatelských práv. Jaromír Vejvoda zemřel v roce 1988, takže se nedočkal ani takové symbolické pocty, jako že posádka raketoplánu Discovery v roce 1995 jeho polku používala jako budíček.

Do sousedního Německa Škoda lásky pravděpodobně pronikla nejdříve. S názvem Rosamunde ji nahrál akordeonista Will Glahé, prodal více než milion desek, a v roce 1938 tak získal zlaté album. O rok později se skladba dostala do Spojených států, kde se prosadila pod titulem Beer Barrel Polka, ale zpívali si ji i Angličané jako Roll out the Barrel.

Plakát

Jak se učí mít rád hudbu

Hudba nelže. Má-li se na tomto světě něco změnit, může se to stát jen prostřednictvím hudby.

(Jimi Hendrix)

TEXT: JIŘÍ HLAVÁČ

Jak mít rád hudbu? Stejně bychom mohli uvažovat v případě architektury, výtvarného umění, ale i fotografie, tance, sportu, přírody, filmu či divadla. To, že máme něco rádi, je dáno naší schopností vnímat nejen sebe, ale i okolí, prostředí a atmosféru světa okolo nás. A také trojí čas, tedy minulost, přítomnost a budoucnost. Hudba nás tímto světem provádí často beze slov a složitého vysvětlování, jen díky své sugestivitě a schopnosti zaujmout. Zaujmout naši pozornost, vnímavost a citlivost. A také díky respektu, který si po dlouhá staletí zaslouženě a soustavně vytváří.

HUDBA JE VŠUDE, STAČÍ SE JEN ZASTAVIT A POSLOUCHAT

Naši hudebníci si za čtyři staletí vydobyli renomované mezinárodní postavení, dokládáné mnoha výroky typu „Čechy jsou konzervatoři Evropy“, „co Čech, to muzikant“ atd. Rakouský dirigent a hobojsista Klaus Liembacher mně jednou řekl, že se ve Vídni po staletí užívá označení Böhmisch, které označuje typický smysl pro zpěvnou melodiku, hudební

lyriku a rytmický odpich. Podobu tohoto projevu poznala Vídeň už na přelomu 18. a 19. století díky hudbě Kramáře, Vaňhala, Koželuha, bratří Vranických, Voříška a mnoha dalších. Osobně si myslím, že jejich úspěchy, stejně jako Reichy ve Francii, Myslivečka v Itálii, Bendů a Stamiců v Německu, Mareše v Rusku, nám vytvářely pověst, která se o onen výrok „konzervatoř Evropy“ zasloužila mnohem víc než naše tehdejší hudební osvěta a školství. To bylo totiž tradiční, stejně jako v celé rakousko-uherské monarchii, a jen občas se událo něco navíc. Důležitým článkem byla v tomto období i mezinárodní proslulost a koncertní kariéra klavíristy Jana Ladislava Dusíka, houslisty Josefa Slavíka či hráče na lesní roh Jana Václava Punto Sticha, kteří byli považováni za vrcholy interpretačního umění své doby.

VŠECHNY VELKÉ VÝKONY VYŽADUJÍ ČAS

Rozvoj instrumentálních dovedností se u nás od poloviny 18. století rozšířil tak výrazně, že se brzy a opakovaně

v Čechách a na Moravě objevili výborní hráči na všechny nástroje. Jejich kvalita a zkušenosti vytvořily základ a počátky české hudební pedagogiky. Základním krokem pro její centralizaci byla, vedle existence řady církevních ústavů, od roku 1808 snaha založit v Praze novou konzervatoř, se začátkem výuky v roce 1811. Po Paříži (1795), Bologni (1804), Miláně (1807) a Neapoli (1808) se tak i Praha zařadila k hudebně nejpokrokovějším městům Evropy. Výrazně před Vídni (1817), Varšavou (1821), Berlínem (1822), Londýnem (1822) a Haagem (1826). Pražská škola vytvořila postupně jedinečnou výuku. Školou procházely, jako pedagogové či žáci, velké osobnosti – Bedřich Vilém Pixis, Josef Slavík, Jan Václav Kalivoda, Ferdinand Laub, Jan Hřímál, Otakar Ševčík, Jan Mařák, Antonín Bennewitz, František Ondříček, Jan Kubelík, Jaroslav Kocian. V duchu a kvalitě houslového oboru se postupně rozvíjela i výuka v dalších instrumentálních a vokálních specializacích. Výraznou kapitolu školy tvořili také dirigenti a skladatelé, s tím, že Antonín Dvořák, Josef Suk, Vítězslav Novák stáli v jejím čele, zásadně posilovali její mezinárodní kontakty a renomé a moderními trendy profilovali podobu výuky. Sám jsem na této škole nikdy profesně nepůsobil, ale před dvěma roky jsem hrál na festivalu Svátky hudby s orchestrem studentů Pražské konzervatoře a cítil jsem, jak hudbu milují a mají ji v krvi. Bylo z toho krásné setkání i pro starého pódiového matadora.

POSUZOVÁNÍ JSME PODLE TOHO, CO DOKONČÍME, NE PODLE TOHO, CO NAČNEME

V roce 2019 jsme si připomněli sté výročí založení konzervatoře v Brně, v jejichž začátcích dominovala skladatelská a pedagogická osobnost Leoše Janáčka. V průběhu dalších let přispěly k růstu a profilaci školy významné osobnosti naší před- i poválečné kultury, jako např. Jan Kunc, PhDr. Ludvík Kundera, Vilém Petrželka, Jaroslav Kvapil, Václav Kaprál, Vilém Kurz, Gracián Černušák, Zdeněk Chalabala, Břetislav Bakala, Pavel Haas, Rudolf Firkušný. V roce

1969 jsem se k absolventům školy přihlásil i já. K hudebním ústavům v Praze a Brně se postupně přidávaly další konzervatoře v Ostravě, Plzni – tam jsem v letech 1974–1984 vyučoval hru na klarinet –, Kroměříži, Pardubicích, Teplicích, Českých Budějovicích, Olomouci nebo Opavě. V současné době se hudebním, tanečním a dramatickým oborům věnuje výuka na našich 19 konzervatořích. Výsledky jsou průkazné jak v připravenosti mnoha studentů ke studiu na vysokých školách, tak i v praxi desítek našich orchestrů, divadel a specializovaných souborů. Příprava pokrývá potřeby praxe, a to jak geograficky, početně, tak průkaznou kvalitou a kvalifikovaností absolventů.

OPTIMISMUS JE VÍRA VEDOUcí K VÝSLEDKŮM, BEZ SEBEDŮVĚRY NEDOSÁHNEME NIČEHO

Z tohoto potenciálu čerpá vrchovatou měrou i naše hudební školství při výuce v základních uměleckých školách

Rudolf Firkušný (1960), foto: Bilsen Joop van Anefo (Wikipedie)

Autor článku se studenty Pražské konzervatoře, foto: Zdeněk Chrapek

a dalších vzdělávacích zařízeních, do nichž se každoročně hlásí desítky tisíc zájemců o hru na nástroje, zpěv a tanec. Tento počet dětí, někde i dospělých, je obvyklý a vypovídá o stálém zájmu o účast na živých hudebních produkcích. V tomto směru jde zároveň o skvělou přípravu k návštěvám koncertů, muzikálových a operních představení i hudebních festivalů, přehlídek a soutěží. Každoročně se žáci základního i středního vzdělávacího stupně našeho školství zúčastní desítek hudebních soutěží národního i mezinárodního zaměření a získávají nejen individuální ocenění, ale i přehled o hudební úrovni u nás a v zahraničí. A také nejcennější zjištění, že hudba dává krásné prožitky a zážitky těm, kdo ji hrají a zpívají, i těm, kteří ji poslouchají a mají rádi.

MOUDŘÍ MUZIKANTI HRAJÍ TO, NA CO MAJÍ / DUKE ELLINGTON

V tomto okamžiku chci zmínit důležitou okolnost, která mne vedla po celý život k mým hudebním rozhodnutím. Určující není žánr, kterému se věnujeme, ale pozitivní vztah a náročnost k sobě, svým spoluhráčům a spolupracovníkům. Nerozhoduje vážnost, či zábavnost hudby, ale zásadovost našeho přístupu k ní. Samozřejmě jí musíme věřit a mít ji rádi, to nám pomáhá překonat nejednu potíž, ale zároveň ji musíme také chránit před

nepoctivci a dobrodruhy. Hudba má svoji velkou cenu a hodnotu a to, jak s ní zacházíme, určuje i její další možnosti uplatnění. Ať jsme kdokoli, ať jsme dělali cokoli, ať jsme odkudkoli, vždy se můžeme změnit a probudit v sobě naše lepší hudební já.

Každý umělec byl zprvu amatérem, když to dnes nevzdáte, půjde to zítra líp. ☒

Vysvědčení Rudolfa Firkušného

Jan Vodňanský, showman

(19. 6. 1941 — 10. 3. 2021)

Kdyby si jej zrádný koronavirus nevyhlédl a kdyby okolnosti byly příznivější, mohl se Jan Vodňanský v červnu dožít osmdesáti let. O jeho životě a díle se dočteme v encyklopediích, něco stihl sám popsat v knize vzpomínek *Zpívající memoáry aneb Když archiv zakuká*. Mnozí z přátel a svědků jeho životních peripetií už nežijí – Šrut, Skoumal, Jakoubek, Havel, Voskovec... Přidejme tedy, dokud ještě můžeme, pár vzpomínek novinářky.

TEXT: MARTA ŠVAGROVÁ

Znali jsme se s Janem osobně víc než půl století a vím, že do duše si úplně nahlédnout nedal. Byl upřímný, vždycky řekl svůj názor, vždycky zvedl telefon a odpověděl, udivoval logickým myšlením, znalostmi z různých oborů, znal historii i zajímavé lidi, s vážnou tváří pronášel překvapivé sentence a pozoroval, co to s posluchačem udělá. Netrpěl společenským ostychem ani předstíranou skromností (na vizitce měl Ing. PhDr. Jan Vodňanský, showman), mluvil důrazně a nahlas, bez ohledu na to, kdo poslouchá. Myslím, že se podle reakce na své zdánlivě bláznivé vývody rozhodoval, jak blízko si daného člověka pustí k tělu.

Když vezmeme v úvahu jeho mimořádnou inteligenci a trvalý sklon přetavovat realitu v absurdní situace, neudiví nás jeho schopnost vyjádřit se k jakémukoli problému s neopakovatelnou originalitou. Kdo někdy byl u toho, když předváděl svoje písničky, říkanky,

bonmoty, extempore, jevištní improvizace, dokonalé přednášky na absurdní témata, dodnes slyší jeho znělý hlas a vidí statného muže v bílém plátěném obleku. A chtě nechtě je mu do smíchu.

KDO VYTVOŘIL KOHO

Tvrdil, že dávno předtím, než začal sám absurditu vytvářet, už ta absurdita vytvořila jeho. Vzpomínal například, že první rozhlasovou reportáží, kterou jako dítě už vnímal a rozuměl jí, byl přenos veřejné popravy K. H. Franka. Celkem přesně zformuloval podněty, které ovlivnily jeho dětství a mládí: „Už v první třídě zjistíte, že popravít člověka na veřejnosti se smí, ale malovat to do školních sešitů ne. V hodinách náboženství uvěříte v Pána Boha, Ježíše Krista a Panenku Marii a taky Duchu svatého, ale než se stačíte s myrtičkou v klopě poprvé vyzpovídat, už vám ve

škole náboženství zruší a přesvědčivě dokazují, že nic takového neexistovalo. Namísto neexistujících bytostí je vám jako vzor hrdiny nabídnut pionýr Pavlík Morozov, který udal vlastního tatínka a dědeček ho za to pak umlátíl sekerou. Vzápětí vás přesvědčují o nutnosti popravít Miladu Horákovou, jinak by prý hrozil další nálet na Prahu. Zase tak moc nevěrohodné vám to v osmi letech nepřipadá. Ta samá letadla, která vás už jako čtyřletého neúspěšně bombardovala, by na vás osmiletého přiletěla s atomovkou. Zatím shazují jen neškodné brouky. Ale pozor, jsou to američtí brouci vycvičení v CIA, aby nám sežrali veškeré brambory a my umřeli hladu...“

Výčet může pokračovat – tatínek vyhozený ze strany, vrchol a konec kultu osobnosti, vojna, náhradní řešení – místo filozofické fakulta strojní, ale pak navíc ještě ta filozofická, okupace v osmašedesátém, setkání s básníkem

Pavlem Šrutem a skladatelem a hudebníkem Petrem Skoumalem. Jak sám Jan usoudil, nemohlo to skončit jinak než pásmem *S úsměvem idiota* v pražském Činoherním klubu v roce 1969.

Po všechna léta Jan při různých příležitostech vděčně připomínal, jak jsme při této veleúspěšné inscenaci pořizovali první rozhovor Vodňanského a Skoumala, tehdy pro Svobodné slovo. S léty se leccos měnilo, dvojice střídavě nesměla vystupovat (po Janově podpisu Char-ty 77 už vůbec ne), a tak alespoň pokaždé koncem roku posílala péefka s trefným přáním a s králíky v klobouku – prvně je Vladimír Jiránek totiž použil jako logo na plakát k poslednímu pásmu *V+S Králíci pokusný* v divadle Ateliér roku 1974 a teprve později na nich postavil večerníčkový seriál *Bob a Bobek*.

Kontakt jsme neztratili ani později. Když jsme pak v Lidových novinách zavedli rubriku *Za kulturou s...* (rozuměj s významnou či známou osobností), absolvovali jsme spolu jednu operu a jeden film. Na to, jak viděné glosoval, se nedá zapomenout. Jeho komentáře k *Daliborovi* v Národním divadle („Nepletu se, Milada, to je ta udavačka, co se zamilovala do své oběti?“) i k *Čistě duši* byly jako vždy originální:

JAK ZACHRÁNIT DALIBORA

„Základní problém Dalibora je, že v něm není žádný děj. O ději se vypráví,“ pravil na úvod. „Když odmyslíme hudbu a árie, je to vlastně nudná konverzace na téma Jak jsem vyplenil Ploskovice. Taková tradice posvěcená památkově chráněná opera potřebuje po těch letech osvěžit novým a pořádným skandálem. Protože Wenzig nám už jiné libreto nenapíše a Smetana novou šokující hudbu nesloží, je to jen a jen na odvaze režiséra. Po této stránce, doufám, Jan Antonín Pitínský nezklamal.“ O přestávce zasvěceně komentoval výpravu a přidal postřehy k režii: „U některých scén jsou ještě rezervy. Vzhledem k naprosté neakčnosti děje by se místo promítání poněkud nudných záběrů hradů, nadčasových oblaků a Vladislavských sálů mohl natočit Daliborem vedený masakr v Ploskovicích alespoň jako dokumentární rekonstrukce. Ale prosím, v Pitínského stylu – s výsadbami,

Foto: Ondřej Pýcha

tanky, vrtulníky, všechno, jak má být, pěkně nadčasové.“ Více zdravého napětí by se podle Vodňanského mohlo vytěžit i ze scény popravy: „Pitínský ji zbytečně lyrizuje a s přehnanou pietou nejde až nadoraz. Dalibor by mohl být vkusně popraven po americku – injekcí zavedenou do těla ležícího na moderním lůžku v sofistikované popravčí ordinaci.“ Mimo jiné prozradil, jak by řešil využití času pauzy: „Podle mne je pojednána zbytečně konzervativně v duchu tradiční totální separace účinkujících od publika. Tak třeba o druhé přestávce by mohl Dalibor procházet mezi diváky ve foyer a dojímat je hrou na housle a tohoto stavu dojetí by využila Milada sbírající podpisy pod petici za Daliborovo omilostnění. Zdánilivě vnější nápad ke zpestření pauzy by nám překvapivě zhodnotil závěr opery: na základě petice je poprava zrušena a závěrečné, tentokrát už veselé dějství je možno končit radostným zvoláním Proč bychom se netěšili, postmoderně dosazeným z jiné opery téhož skladatele.“

PSYCHIATR AMATÉR

Na film *Čistá duše* šel naladěný zcela jinak, říkal, že jde do kina jako psychiatr amatér. Jeho první reakce byla nadšená: „Je to jedno z nejdokonalejších filmových ztvárnění stavů schizofrenie, myslím v umělecké fikci, jaká jsem kdy viděl.“ A ocenil, že tvůrci vedou diváka

jako bezprostředního a nevědomého svědka okamžiků, kdy halucinace přicházejí: „Vnímáme je z osobního pohledu Johna Nashe, paralelně je prožíváme jakoby z jeho nitra, aniž bychom dostali nějaký varovný signál – pozor, teď je to halucinace... Diváci pak vycházejí z kina a jako my dva teď si potřebují někde dát skleničku, protože se z toho zážitku musí vzpamatovávat.“

Jan s nadšením rozebíral jednotlivé scény, ale v závěru si neodpustil zamyšlení nad nebezpečími, jaká skýtá matematika studentům a vědcům v oboru: „Moderní matematika, stejně jako třeba fyzika mikročástic, operuje s vysokou dávkou abstrakce. Matematika se například zabývá n-rozměrnými vektorovými prostory, přičemž naše smyslové schopnosti končí u $n = 3$. Oni mluví o tisícírozměrných vektorových prostorech, denně zacházejí s určitou vnitřní realitou, která ničemu představitelnému neodpovídá, právě tak jako když třeba astrofyzik mluví o fenoménu černé díry... Lidi těchto profesí jsou vystaveni svádění abstraktních světů, které jsou za hranicemi rozumu, a je dobré se snažit jim porozumět. Takže zaplaťpánbůh za *Čistou duši*.“

A tohle dělal vždycky. S obyčejnou myšlenkou náhle zabočil do složitější a jako by jej unášel proud náhle se probudivší fantazie, směřoval kamsi za hranice všednosti k absurditě, již miloval. Nuda s ním tedy nebyla nikdy. ☒

šuplíky textářů

Kamarádi

text/hudba:
Vladimír Merta
zastupován od 1971,
v databázi má registrováno
235 hudebních děl

Chtěli si vyměnit lásky
A neměli žádnou
Chtěli jim kupovat květiny
A měli kapsu prázdnou
Chtěli si vyměnit smutek
A neměli ho, tak byli veselí
Život je kouzelný proutek
A nakonec, nakonec všechny rozdělí

Jeden chtěl všechno vyhrát
Druhý chtěl mít moudrost starce
Třetí chtěl posloužit dějinám
Čtvrtý chtěl skromně snít
Pátý chtěl za něco bojovat
Šestý za něco jiného umřít
Sedmý chtěl umět mít rád
A osmý jenom tak žít

Házeli po sobě chlebem
Něhou a kamením
Umývali se sněhem
Žehnali tajným znamením
Žebrali jeden u druhého
Co všem scházelo
Odívali se nicotou

Jeden ze způsobů je hodit své problémy na hlavu druhých. V textu z roku 1972 jsem se pokoušel představit si, co s námi písničkáři bude. Jak s námi režim zatočí. Principem obdělávání tématu se vine refrén o absolutních kamarádech, což je fikce, ve které nám bylo dáno žít. Pravda a zdání pravdy, odvaha a zdání odvahy, odevzdání se něčemu a odevzdání všeho. Začínaly kroužit pověsti o špiclech mezi námi, o výměně informací mezi komunisty a katolíky. Jedni udávali druhé třetím a naopak. O manželích udávajících zpěvačky. O svůdnosti vykoupení z nejistot za cenu přitakání, opilství, zrady ideálů, se kterými jsme vstupovali na pódium.

Hudebně se píseň i doprovod nesou proti proudu skepse, která tvoří jednu stranu mince. Tou druhou je zcela nemístná radost z jinakosti. Chtěl jsem se vymanit z deprese, z módní bluesové melancholie, z diktátu americké hudby, která z vás věčně dělá učedníka, přitroublého žáčka. Latinskoamerický rytmus je svůdný, dabltajm trpké sdělení textu oživuje a odnáší kamsi za obzor temné doby, která se neodvratně blížila. Nechtěl jsem být špatným prorokem, ale stalo se. Blížila se doba, o které lid tvrdil: se Sovětským svazem na věčné časy – ale ani o den dýl! To je paradox, který mě provázel životem: paralela se slepci věřícími v existenci slunečního státu mi posloužila jako memento, varování, abych se sám neocitl na temné straně Theatra mundi.

Vladimír Merta

Neznámého známého
Diskutovali spolu v kuchyni
A nebylo co jíst
Půjčovali si noviny
A neměli chuť je číst
Popíjeli rum a kofolu
Smáli se, až byli vyčerpaní
Báli se nebyť spolu
Aby spolu nakonec
Nezůstali sami

Slepce v slunečních brýlích
Snili o slunečním státu
O slunečních hodinách
A slunečním ránu
O slunečním světle
A slunečním stínu
O slunečním slunci
A výsluní slunečního klínu

Jeden nevěděl o druhém
Mluvili o době jako o sobě
Vytýkali si vlastní chyby
V cizí podobě
Nacházeli ztracenou lásku

Na úkor druhého
Vyměňovali si životy
Jeho za její, její za jeho

Unaveni láskou
Nemohli v noci spát
Jeden začal nenávidět to,
co měl druhý rád

Jeden vyhrál v loterii
Druhý připomíná starce
Třetí zmizel v dějinách
Čtvrtý ukradl pátému štěstí
A pátý chtěl, aby ho měli ostatní rádi
Neměli, zestárlí
Bývalí absolutní kamarádi

Unaveni láskou
Nemohli v noci spát
Jeden začal nenávidět to,
co měl druhý rád

Bývalí absolutní kamarádi
Bývalí absolutní kamarádi
Bývalí absolutní kamarádi...

Na e-mail nastenka@osa.cz nám můžete zasílat své postřehy, novinky, úspěchy atd. Info pište stručné a jasné, popřípadě doplněné odkazem na web. Uvádějte prosím svůj podpis. Těšíme se na vaše příspěvky!

nástěnka

Pár poznámek k rozhovoru s Ondřejem Gregorem Brzobohatým

Ve druhém letošním čísle magazínu Autor in byl uveřejněn rozhovor Honzy Dědky se skladatelem a klavíristou Ondřejem Gregorem Brzobohatým. Protože se určitá část rozhovoru týká katedry skladby pražské HAMU, cítím potřebu informace a dojmy pana Brzobohatého doplnit a upřesnit.

Pan Brzobohatý chtěl na katedře studovat „filmovou hudbu“, k přijímacím zkouškám přinesl parafráze na slavné filmové skladby, a nebyl přijat. To pociťuje jako křivdu. Možná však stačilo dostatečně se informovat – filmová hudba jako obor se v době konání inkriminovaných přijímacích na katedře skladby HAMU neučila, katedra byla a je dodnes primárně zaměřena na studium kompozice autonomní, pochopitelně s přihlédnutím k historickým i současným kompozičním slohům a metodám. Dlužno dodat, že kompozici filmové hudby je

dnes možno studovat jako magisterskou specializaci a na brněnské JAMU už druhým rokem coby hlavní obor.

Pan Brzobohatý si dále stěžuje, že dostal v rámci přijímacího pohovoru za úkol napsat expozici fugy na zadané téma, „které na notovém papíře vypadalo, jako když se rozsype čaj“. Zde zřejmě došlo k omylu – téma fugy má pochopitelně své zákonitosti a všechna témata předkládaná uchazečům při pohovoru tyto zákonitosti naplňují.

Dále byl pan Brzobohatý při přijímacím pohovoru tázán, jestli ví, co je to dodekafonie. Odpověděl, že „(z jeho pohledu) poněkud zbytečný hudebně-matematický vzorec, který postrádá smysl hudby, což je (dle jeho názoru) především emoce“. Dodekafonie pochopitelně není žádným vzorcem, nýbrž metodou práce s dvanácti pouze na sobě závislými tóny. Tato metoda vyžaduje kompoziční fantazii a emoce stejně jako jakákoliv jiná skladatelská metoda. Je zajímavé, že i sto let po svém prvním využití (Walzer z Pěti kusů pro klavír op. 23 Arnolda Schönberga) budí zrovna dodekafonie posvátnou hrůzu a je téměř ztělesněním všeho zla „moderní“ (neboli neposlouchatelné a nesrozumitelné) hudby.

V úvodu rozhovoru pan Brzobohatý píše, že se „nestačil divit, jak řada uchazečů o studium skladby vypadala“, a níže je označuje za autisty. To je minimálně velmi neslušné – ano, vzhled skutečně není primárním hlediskem při vybírání adeptů kompozičního řemesla. Zato dovednosti, talent a rozhled ve sféře (nejen) současné hudby ano.

Je trochu smutné, že soudě dle rozhovoru s panem Brzobohatým je katedra skladby HAMU spolkem autistických podivínů sdílejících nenávisť vůči všemu

hezkému a melodickému. Můžu pana Brzobohatého ujistit, že nikoli (ostatně může nás navštívit a přesvědčit se sám). Primární snahou nás pedagogů je pomáhat každému studentovi při utváření vlastního kompozičního jazyka, což je cesta jednoduchá a velmi dlouhá. A přitom mu ukázat ono obrovské pole prostředků, které jsou dnes skladatelům k dispozici – včetně hudby historické, populární, elektronické a filmové. A je zcela logické, že současná tzv. umělecká tvorba (která je primárně velmi pestrá, nikoli atonální a nehezka) hraje v zájmu studentů i pedagogů důležitou roli. Bylo by ostatně podivné, kdyby na katedře fyziky zamlčovali studentům Einsteina a Heisenberga a učili jen podle Newtona.

S pozdravem

MgA. Michal Nejtek, Ph.D.
vyučující na katedře skladby HAMU

V Praze dne 7. 7. 2021

Struny podzimu

Struny podzimu, které se uskuteční od 19. října do 22. listopadu v nejrůznějších pražských sálech, nabídnou tradici i modernu. Jubilejní 25. Struny podzimu mají bohatý program, v českých premiérách se objeví například skladatelka, zpěvačka a houslistka ověčená Pulitzerovou cenou i Grammy Caroline Shaw se souborem Attacca Quartet, o nevšední zážitky tuzemských diváků se postará například nestárnoucí klasik české písně Jiří Suchý. Závěrečný koncert odkáže k samotnému začátku festivalu a první čtvrtstoletí festivalu uzavře, aby už o pár týdnů později mohl vstoupit do další etapy. Struny podzimu totiž budou nově pořádat také

dvě významné hudební akce na přelomu roku – Silvestr v Rudolfinu s hornistou Radkem Baborákem a jeho Orquestriinou a Novoroční koncert České filharmonie (ve spolupráci s Českou filharmonií). Po založení nového samostatného festivalu Prague Sounds, který se v září odehraje převážně na plovoucí scéně přímo na hladině Vltavy, tak Struny podzimu rozšiřují své pořadatelské aktivity. O cestě od Strun podzimu k Prague Sounds a z Pražského hradu do podhradí na řeku Vltavu vypráví i krátký dokumentární film Michala Cabana a Vojtěcha Kopeckého s názvem **Struny podzimu: prvních 25 let**, který zachycuje vyprávění spoluzakladatele festivalu Marka Vrabce o prvním čtvrtstoletí této akce.

K nedožitým 80. narozeninám Jana Vodňanského, textaře, básníka, zpěváka, herce a autora svérázných proslovů, vyšlo album Jubileum

Vodňanského humor byl poeticky absurdní, stejně jako nadčasový a i přes zdánlivý (občasný) naivismus ostře chytrý. A stále je. Jen on sám už tu fyzicky není. Připomenout si ho však můžeme díky albu Jubileum, které obsahuje výběr z Vodňanského společných představení s **Hanou Navarovou** uváděných v Činoherním klubu v novém tisíciletí.

Zpěvačka Jana Koubková zreflektovala pandemií covidu-19 singlem Blues (ne)ohrožené seniorky

Zpěvačka se v něm ohlédla za více než rokem bez živých koncertů vlastními zážitky i svým přístupem k celé situaci. Navzdory názvu svůj singl popsala jako rapový šanson. Ačkoliv je Jana známá zejména coby jazzová zpěvačka, sound nové skladby rozhodně typicky jazzový není.

Jiří Vodička se po třinácti letech vrací na pódium s Paganiniho houslovým koncertem

Jedná se bezesporu o jeden z nejtěžších koncertů pro housle, jaký byl kdy napsán. Koncert, který je ve své technické náročnosti zcela nekompromisní a krutý vůči interpretovi, koncert, který je výzvou pro každého sólového hráče, koncert, který patří k vrcholům světové houslové literatury. V současnosti je Jiří Vodička jedním z mála houslistů, kteří mají tento náročný koncert ve svém repertoáru. Doprovází ho Filharmonie Hradec Králové pod vedením Kaspara Zehndera.

Nový dokumentární film Víta Klusáka 13 minut

Nový dokumentární film Víta Klusáka 13 minut kromě samotného silného

tématu příběhů řidičů, kteří někoho připravili o život, a svého zpracování zaujme také působivou písní Jediná vteřina, jež podbarvuje závěrečné titulky. Pro film ji nazpívala populární herečka a zpěvačka Barbora Poláková spolu s rapperem Adamem ‚Katem‘ Svatošem (Prago Union). Tato nezvyklá spolupráce vyústila až ve výpravny videoklip. Režirovali jej Vít Klusák společně s Barborou Polákovou a najdete ho na jejím YouTube kanále.

Po úspěšných singlech Múza nebo Pod' so mnou tam přichází charismatická zpěvačka a herečka Lara Morr s novým letním singlem Letíme přeč a romanticky laděným videoklipem.

Novinkou předznamenává debutové album Múza, jež vyjde v polovině září. Texty, které vychází především z osobních prožitků, zkušeností i emocí, si píše sama. Hudbu skládá ve spolupráci s Markem Leždíkem z kapely Support Lesbiens, hudební produkce se ujal David Vostrý. Debut Múza přinese nový alternativní proud hudby ve stylu R'n'B, soulu, jazzu i popu.

Hudební skladatel, pedagog a dirigent Jiří Trtík, oceněný jako nejúspěšnější autor vážné hudby v zahraničí, píše skladbu, kterou chce propůjčit hlas lesu.

Jednoduše podtrhnout ohromný význam, krásu a inteligenci tohoto posvátného místa, které je v současné době v neustálém ohrožení a doslova nám mizí před očima. Zároveň by touto skladbou chtěl odstartovat vznik nového mezinárodního hudebního tělesa stro.MY, zaměřujícího se primárně na premiéry nových skladeb a spolupráci s předními světovými umělci napříč uměleckými obory.

Nová CD

Michal Prokop

Mohlo by to bejt nebe...

Po první ochutnávce v podobě singlu a klipu Má vlast představil Michal Prokop novinku pojmenovanou Mohlo by to bejt nebe..., s níž se tuzemská rocková legenda symbolicky vrací pod křídla vydavatelství Supraphon, kde před neuvěřitelnými třiapadesáti roky svou bohatou hudební kariéru započala. Album je k dispozici na 2LP, CD i digitálně. Obsahuje dvanáct původních písniček a jednu speciální coververzi. Legenda českého rocku spolu se svou kapelou se v nich prezentuje ve skvělé formě a zůstává vítaně věrná vlastnímu hudebnímu názoru, bez sentimentu, s barevnými aranžemi a pulzující energií. Během natáčení se Michal Prokop & Framus Five krom nemožnosti nahrávat společně kvůli pandemii museli popasovat s vážnou zdravotní indispozicí věrného souputníka a letitého spoluhráče Luboše Andršty, který s Prokopem natočil nejen jako kytarista, ale i jako autor a aranžér od roku 1970 pět řadových alb a čtyři živáky. Jak Michal Pavlíček, tak Pavel Marcel a jejich pomyslný hold Andrštovi tak hrají nemalou roli i v symbolickém konceptu alba Mohlo by to bejt nebe..., o němž Prokop říká, že je v řadě ohledů albem pomyslných poct a návratů někam, k někomu, k něčemu, k hudebním kořenům.

Jen

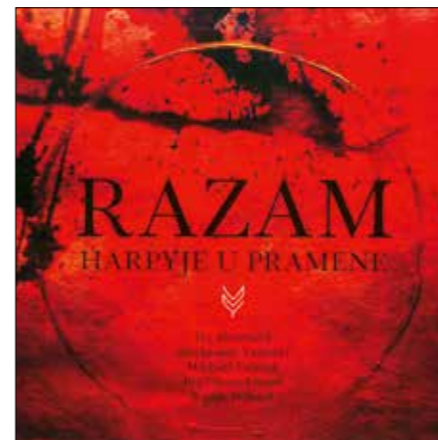
Silnější

Zpěvák a hudební skladatel Jan Nedvěd, známý pod uměleckým jménem Jen, fanouškům během své téměř třileté sólové kariéry pravidelně servíruje nové songy i videoklipy. Svou dosavadní tvorbu se nyní rozhodl shrnout prostřednictvím debutového alba s názvem Silnější. Nahrávka obsahuje deset songů a tři speciální bonusy. Fanoušci na ní najdou všechny Jenovy dosavadní singly. Na albu se podílela také celá řada hostujících umělců. Vzniklo pod dohledem producenta Ondřeje Žatkuliaka, který stojí za většinou písní, dva z bonusů byly nahrány s Petrem Kalábem. Desku lze zakoupit výhradně na zpěvákově e-shopu.

Razam

Harpyje u pramene

Razam ve svých textech oslavují lidského a především slovanského ducha, sílu lidské vůle, milost, pravdu, přímou, lásku, přírodu, svobodu a mnohost našeho bytí. Písně Harpyje a U pramene nesou základní esence života tak, jak je tvůrci vnímají. V textech i v hudbě samotné se vrací k vlastním kořenům a k lidským hodnotám, které se z naší společnosti rychle vytrácejí. Z jejich tvorby i z aranží můžeme cítit vliv mnoha hudebních směrů. Dalo by se říci, že se ve své tvorbě snaží co nejvíce přiblížit sami k sobě, bez ohledu na to, co si hudební trh žádá. Nesporná je kvalita jejich hráčského umu, kdy jsou jednotliví hráči schopni propojit své akademické vzdělání s naprostou odevzdaností vášni, kterou jim hudba přináší.

Tomáš Kympl Kernel Panic

Hudební skladatel Tomáš Kympl, mimo jiné držitel dvou nejvyšších ocenění britské mezinárodní soutěže The UK Songwriting Contest, vydal album Kernel Panic. Originální elektronicko-technologická nahrávka vznikla během pandemie koronaviru v Praze a Londýně.

Názvy skladeb jako Data, E-mail, Wifi nebo Login vtahují posluchače do světa digitálních technologií, počítačů a internetu. Všechny elektronické i akustické nástroje na albu si autor nahrál sám. Zvláštní důraz kladl na party bicích nástrojů a basové linky. Použití klasických analogových syntetizátorů v kombinaci s moderními VST instrumenty (tzv. virtuálními nástroji) dodává nahrávce charakteristický zvuk.

Marpo Backwoods Bred

Marpo vydal album Backwoods Bred, jehož vizuálem vtahuje do atmosféry seriálu True Detective a kombinací rapu, country a blues nabízí výjimečný hudební zážitek. Album vznikalo více než rok a jeho fragmenty se natáčely mimo jiné v americké Louisianě a Mississippi. Místní temná atmosféra dokonale zrcadlí náladu celé desky i umělce. Backwoods Bred pomyslně navazuje na předchozí desku Dead Man Walking, což dokazuje i úzká producentská spolupráce s Marcusem Tranem a Clintem Murphym. Velké pozornosti se dostalo i bookletu alba, o jehož design se postaral osvědčený grafik Ondřej „SHO“ Havlíček, který z něj vytvořil umělecké dílo.

Skupina Nerez & Lucia Cela

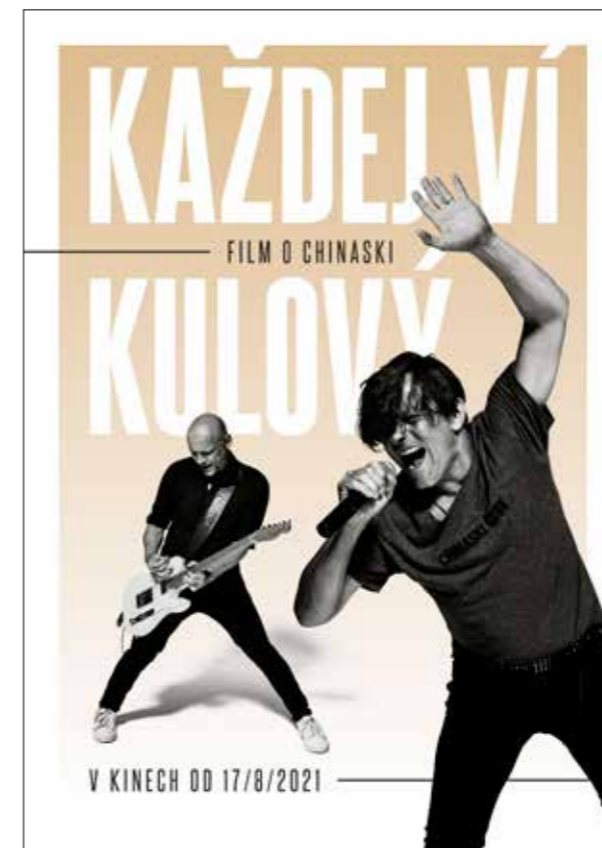

Zdeněk Vřešťál, Vít Sázavský a Lucia Šoralová vydali svoje druhé studiové album Cela. Obloukem se tak vrací ke svému debutu Masopust. Nová kolekce obsahuje 13 písní, jejichž autory jsou především Lucia Šoralová a Zdeněk Vřešťál. Na vzniku nahrávky má velký podíl i Vít Sázavský. Kromě zmíněných autorů se na albu podílela slovenská básnička Silvia Kaščáková, která dodala několik textů ve slovenštině i v češtině. Dále se objevuje multiinstrumentalista Robert Fischmann a francouzský kontrabasista Grégorian Brun. Album nabízí velkou pestrost, písničky jsou zpívané česky, slovensky, francouzsky a španělsky, a to i náročné sborové party. Celou muzikantskou sestavu doplňuje ještě akordeonista a saxofonista David Lomič.

David Stypka Dýchej

Album Dýchej je završením pozoruhodné a nenapodobitelné hudební cesty Davida Stypky. Charismatický písničkář s hudebním citem a vkusem připravil jedenáct autorských písní, z nichž číší naděje a chuť do života. Dokončili ho zpěvákovi spoluhráči a přátelé ze skupiny Bandjeez s producentem Martinem Ledvinou. Skladby vycházejí z jeho osobité poetiky, pro kterou jsou typické jedinečné básnické obraty a absence prvoplánovosti či kýče. Vynikají nepodbíživými melodiemi a emotivní interpretací jeho sytého, často až mrazivě uhrančivého hlasu. Nové album Davida Stypky a Bandjeez, jehož příprava trvala tři roky, přirozeně navazuje na předešlé nahrávky Čaruj (2014) a neboj. (2017) a uzavírá tak pomyslnou trilogii.

Filmové premiéry

Chinaski – Každějí kulový

Režie: Pavel Bohoněk

Hudba: Chinaski

Nebývale otevřený dokumentární film o více než třicetileté historii kapely Chinaski ukazuje, že na pozadí hudebních úspěchů, vyprodaných koncertů, vydání úspěšných alb a desítek rádiových hitů byly také deprese, hádky, rozpady přátelství nebo nutnost vyrovnat se se smrtí kapelníka Pavla Grohmana. Časosběrný hodin a půl dlouhý dokument vznikl pět let. Hlavní aktéři Michal Malátný a František Táborský před divákem nic netají a bez obalu popisují své tehdejší pocity a rozhodnutí. Velký prostor dostali bývalí členové Petr Rajchert, Adam Stivín, bratři Škochové, Marpo nebo Petr Kužvart. Jejich výpovědi k vypjatým momentům kariéry jsou syrové a často velmi kritické.

Jan Werich: Když už člověk jednou je

Režie: Miloslav Šmídmajer, Martin Slunečko

Hudba: Petr Malásek

Po čtyřech desetiletích od smrti Jana Wericha, jedné z největších postav českého divadla, vznikl jeho první velký filmový dokumentární portrét. Dokument s názvem Jan Werich: Když už člověk jednou je přináší strhující životní příběh této herecké legendy. Svobodné myšlení v nesvobodné společnosti přinášelo Werichovi mnoho úskalí a tato myšlenka prochází celým filmem. Stejně jako snaha tvůrců přiblížit fenomén chytrého humoru, který je Werichovu vyjadřování připisován.

Nové knihy

Ivan Huvar

I ty v tom filmu musíš hrát

Písňové texty Ivana Huvara jsou spojené hlavně s folkovou scénou. Žánrové rozpětí skupiny Folk Team, s níž se postupně sžil i jako kytarista a zpěvák, mu však poskytovalo volnost k výletům do bluesových či rockových poloh. Pokud mu byla kapela těsná, nacházel pro svoje verše prostor také u dalších muzikantů. A přesto téměř stovka klukovsky rozpustilých, lyrických i filozofujících textů představuje Huvara jako autora nezaměnitelného rukopisu. Jeho poetika je hravá i přemýšlivá, vážná, ironická i komediantská, díky citu pro slova a jejich významy tahle pestrá směs připomíná kvetoucí louku nebo kytici z divokého lučního kvítí. Nic nepřebývá, každá barva i tvar sem patří. Pozoruhodné je, že tahle kytice nevadne – vzpurná písnička o nepotlačitelné naději Člověk je jak den, za níž s autorem hudby Romanem Venclovským získali v roce 1985 autorskou Portu, jako kdyby byla napsána v tísnivém předjaří roku 2021.

Radek Banga

(Ne)pošli to dál

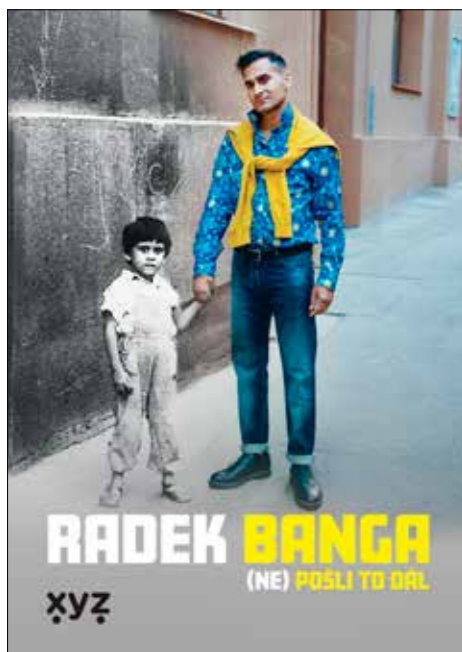
Mimořádný životní příběh malého romského kluka s velkým srdcem. Radek Banga alias Gipsy působí na české hudební scéně už od třinácti let. Od té doby vydal mnoho úspěšných nahrávek, získal řadu ocenění a vystupoval po celém světě. Kudy vedla jeho trnitá cesta ze zatuhlého žižkovského bytu až na proslulý festival v Glastonbury? Jaká osobní dramata se odehrávají za zavřenými dveřmi domovů? Radek svým nenapodobitelným stylem vypráví o tom, že mít sen je první krok k tomu, abyste si ho mohli splnit. Společně s knihou vyšlo také sólové album *Věci jinak* a opravdu je zde vše jinak. Radek se totiž vrhl do vod popu. Mezi knihou a albem je jakási symbióza. První oficiální singl, jenž vyšel v dubnu, se jmenuje stejně jako kniha *Nepošli to dál*. Propojení je ale také jasné v písních, jako jsou *Dolů padá* nebo *Pouliční dítě*, které jsou stejně jako kniha Radkovou osobní výpovědí.

Ivan Huvar

I ty v tom filmu musíš hrát

Písňové texty

Novela bohemia

OPUSTILI NÁS

Robert Řezáč (47) – skladatel, textař

zastupován od 2017

V databázi má registrována 2 hudební díla

Vlastimil Marek (74) – skladatel, textař

zastupován od 2010

V databázi má registrováno 46 hudebních děl

Joseph Houda (75) – skladatel, textař

zastupován od 1993

V databázi má registrováno 48 hudebních děl

Antonín Bílý (81) – skladatel

zastupován od 1968

V databázi má registrováno 52 hudebních děl

Pavel Krejča (76) – skladatel, textař

zastupován od 1969

V databázi má registrováno 481 hudebních děl

Otilie Beaufortová (79) – skladatelka

zastupována od 1978

V databázi má registrováno 35 hudebních děl

Jaroslav Šaroun (74) – skladatel

zastupován od 1977

V databázi má registrováno 88 hudebních děl

František Řebíček (89) – skladatel, textař

zastupován od 1965

V databázi má registrováno 202 hudebních děl

Jan Krajník (62) – skladatel, textař

zastupován od 2002

V databázi má registrováno 81 hudebních děl

Vítězslav Vávra (68) – skladatel, textař

zastupován od 2009

V databázi má registrováno 9 hudebních děl

Kam nasměřovat právo na internetu po volbách

8. a 9. října se konají volby do Poslanecké sněmovny. Politická mapa hlavních aktérů se významně promíchala. U některých, možná pouze na první pohled nesourodých uskupení se mnohým voličům říjnová volba paradoxně zkomplikovala.

Přejme si, aby post ministra kultury nebyl židlí, která se rozděluje až jako jedna z posledních. Je to léta velmi podceňovaný resort, a přitom má obrovský silový potenciál. Jedna z důležitých cest opětovného růstu ekonomiky země vede přes restart společenského a kulturního života. Věřím, že každá ze stran nebo hnutí má ve svých řadách, případně je schopna oslovit velmi fundovanou a respektovanou osobnost.

Nového ministra pravděpodobně čeká příprava novely autorského

zákona, kterou sice stávající vláda připravila, zaslala do sněmovny, ale již se nestačí schválit. Novela musí implementovat zejména směrnici o autorském právu na jednotném digitálním trhu, která jasně formuluje povinnost platforem získat licenci k autorskému obsahu, se kterým obchodují. Směrnice sice vytyčuje základní právní mantinely, ale dává členským státům manévrovací prostor k přijetí přísnější, nebo mírnější úpravy zákona. Pokud ji Česká republika implementuje dobře a politici nepodlehnu tlaku technologických gigantů nebo uložší s nelegálně nahranou hudbou či filmy, pak se vyjednávací pozice autorů a umělců jistě zlepší.

Pro běžného občana se nic nezmění, nezavádí mu žádnou povinnost ani zákaz. Férová pravidla, ve kterých nebude možné kličkovat, jsou v zájmu celé společnosti. Vznikne více obchodních příležitostí pro legální a inovativní služby, bude více prostoru pro mladé a začínající umělce a společnost se bude moci těšit na pestřejší výběr hudby nebo filmů.

Pro takový krok bude zapotřebí velké odvahy ze strany politiků. Když se podíváme, kdo z českých politiků v Evropském parlamentu pro směrnici hlasoval, byli to pouze dva europoslanci, oba shodou okolností za KDU-ČSL, paní Šojdrová a pan Svoboda. Politici sami přiznali, že čelili enormnímu tlaku vystrašené veřejnosti, iniciovanému a poháněnému technologickými giganty a provozovateli úložišť, pirátských internetových stránek. Hraje se o velké peníze. Bloomberg 12. srpna letošního roku publikoval článek s názvem „Pirated-Entertainment Sites Are Making Billions From Ads“. Internetové stránky a aplikace zaměřené na pirátský, ukradený autorský obsah si z reklamy ročně přijdou cca na 1,3 miliardy amerických dolarů. Z těchto příjmů tvůrci a umělci samozřejmě nevidí ani haléř. V pirátských kopiích filmů, hudby, nebo dokonce i v odkazech na reklamovanou službu či zboží je často ukryt tzv. malware neboli škodlivý program, který hackeři používají ke krádeži vašich osobních údajů. Jde i o etickou stránku věci, zda zadavatelé reklamy skutečně a vždy vědí, kde je jejich reklama umístěna. Článek uvádí, že se na těchto

pirátských internetových stránkách a pirátských aplikacích objevují mimo jiné reklamy společností Google, Facebook nebo Amazon. Náhoda?

Lidskou společnost čekají výrazné společenské změny, které budou důsledkem masivního propojování biologických poznatků s informačními technologiemi. Již dnes jsme svědky nástupu umělé inteligence, kterou nasazují Facebook, Google a všichni další významní hráči na trhu. Algoritmus umělé inteligence nám nabízí reklamu, hudbu, filmy nebo články podle toho, co jsme si prohlíželi, sledovali nebo četli. Podle stráveného času usoudí, že se vám nabídnutý článek líbil, a začne vám chrlit články s podobnými názory. Začnete nabývat falešného přesvědčení, že všichni přece žijí stejným tématem a mají stejný světonázor jako vy. Jste spokojeni, ale i algoritmus umělé inteligence je spokojen. Proč by se tedy namáhal s nabízením vyvážených informací a riskoval tak, že o vás jako o čtenáře přijde? Je mu úplně fuk, jestli čtete bláboly, a snad jim dokonce i věříte. Důležitý je čas, který nad tím, co vám naservíruje, strávíte. Protože čas jsou peníze, které vydělává ten, kdo algoritmus vytvořil.

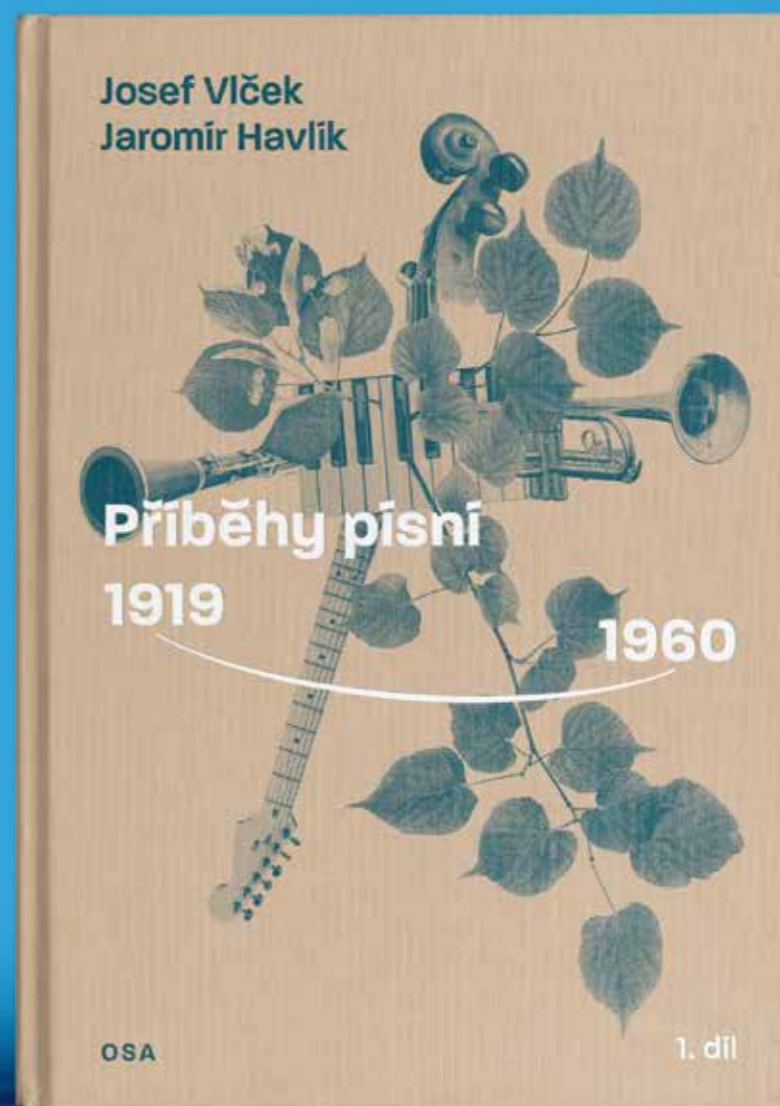
Je proto nanejvýš potřeba využít každé příležitosti, abychom vystavěli právní prostředí, které ochrání lidskou společnost od hoaxů, různých fake news a pirátů, kteří kradou autorský obsah a ještě se na něm finančně obohacují. Pokud dnes tento fakt podceníme, společnost ovládnou počítačové kódy a algoritmy, dezinformace a zloději naší identity. Staneme se pouhým zbožím, se kterým budou technologické firmy čile a rády obchodovat.

Určitě k volbám přijďte, i když se může občas vkrádat pocit zmaru. Ať nás u voleb provází zdravý úsudek a volíme šťastnou rukou.

Podzim plný barev
a harmonických tónů vám přeje

Roman Strejček
předseda představenstva OSA

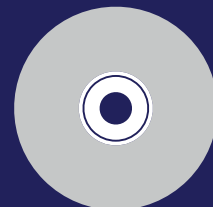
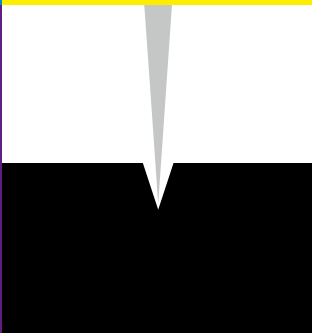
Příběhy písní 1919—1960

Kniha **Příběhy písní 1919—1960**

je dostupná od 18. 1. 2021
v e-shopu www.albatrosmedia.cz
nebo u knihkupců.

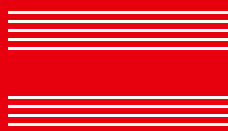

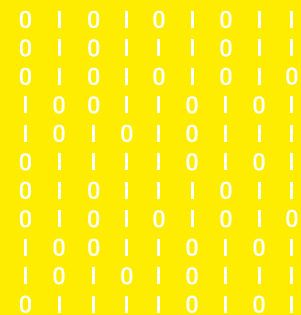
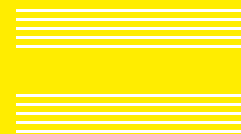
I O I L E T O S A

19¹⁹ - 20
20

MYSLÍME
NA
HUDBU

WWW.OSA.CZ